NAZ
e III
I

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLVI
A
10
NAPOLI

COMPENDIUM

HISTORIÆ UNIVERSALIS,

AB

INITIO MUNDI

AD TEMPORA

CAROLI MAGNI IMP.

Conſcriptum à

JOANNE CLERICO.

Neſcire quid antea quàm natus ſis, acciderit, id eſt ſemper eſſe puerum. Cicero.

AMSTELODAMI,
Apud GEORGIUM GALLET.

M. DC. XCVIII.

NAPOLI

JOANNI ET GEORGIO
VAN DEN ENDE
FRATRIBUS GERMANIS,
ABR. FF.

S. P. D.

JOANNES CLERICUS.

CUM *ederetur nuper* Ars *mea* Critica, *non putabam hoc Opuſculum nunc emiſſum iri; quale id, ante duodecim annos, in uſum Studioſorum Adoleſcentum, à me conſcriptum fuerat. Animus enim erat aliquando, ſi otium nanciſci poſſem, id ſtudioſiùs expolire, & perpetuo veluti Commentario illuſtrare, quo & breviùs dicta*

 paul-

paullò pluribus explicarem, & digitum intenderem ad fontes ex quibus ſingula hauſta ſunt. Ideóque Opuſculum hoc ne indicavi quidem in Critica, *ubi egi de lectione Hiſtoriæ Univerſalis. Sed cùm Bibliopolæ reſciviſſent mihi ejuſmodi Libellum deliteſcere inter chartas, eum à me petierunt, nec difficulter impetrarunt; quòd apud me reputarem in Oceanum Sacrarum Litterarum vela danti, neque ex tam longinqua navigatione brevi redituro, tempus numquam fortaſſe futurum abſolvendi ejus Operis, prout optaſſem. Præterea intelligebam, ſi quando tamen otium foret, id poſt aliquot annos demum futurum; quo tempore,* ORNATISSIMI JUVENES, *Vobis ad majora progreſsis uſui ampliùs eſſe non poſſet; quod cùm vehementer optarem, ejus editionem ampliùs differen-*

dam

dam non exiſtimavi. Certè initio ſtudiorum non ſine fructu evolvuntur hujuſcemodi Libelli, quibus, veluti in brevi tabula, totius humani generis hiſtoria pingitur; antequàm ad accuratiorem ſingularum rerum narrationem legendam deveniamus. Singularia enim faciliùs intelliguntur, & memoriæ meliùs mandantur; poſtquàm generalia luſtravimus, & ſumma rerum capita, in theſauro illo omnium diſciplinarum, ordine collocavimus. Quod cùm certiſſimum ſit, mihi tamen affirmanti à Vobis credi nolim, ſed quando ipſi experti fueritis. Jam autem eò uſque in bonarum litterarum ſtudiis progreſſi eſtis, ut tempus ſit conjungendæ cum Linguis Hiſtoriæ, & videndi quàm primùm quantus ſit hujuſmodi Opuſculorum uſus.

Non ampliùs ſtatis, OPTIMI

 ADO

Adolescentes, *in bivio in quo etiamnum dubitetis de vitæ genere, quod vobis ſit eligendum; conſtituiſtis dudum, auctore Conſultiſſimo Viro Parente Veſtro, id vitæ iter ingredi, in quo humaniorum litterarum, veterúmque adeò hiſtoriarum cognitio, non modò longè maximum eſt ornamentum, ſed & certiſſimum ſubſidium; quo qui carent, ii brevi intelligunt ſe longinquum iter ſine viatico ingreſſos. Itaque certum Vobis ſit oportet nullum laborem refugere, ut id vobis comparetis, nec ullam nimiam habere conſtantiam; ſi modò ejus operâ eximiarum rerum notitiâ memoriam inſtruatis, & lectione præſtantiſſimorum Scriptorum judicium acuatis. Utrumque autem Vobis futurum ſpondeo, ſi, prout cœpiſtis, conſtanter pergatis, & laudabili* φιλοτιμίᾳ *eo quod aggreſſi eſtis, non perfunctoriè de-*

deſungi apud Vos ſtatuatis. Pro labore verò, qui initio eſt exantlandus, non modò uberrimos fructus vobis polliceor, ſed & ſuaviſſimam voluptatem; quam olim ſentietis, cùm ad ſtudiorum metam perveneritis; & ſubinde veſtigia veſtra, cum jucundiſſima recordatione præteritorum ſtudiorum, relegetis. Domeſticum hujus rei exemplum habetis, in Veſtro Parente, qui quidquid temporis ſurripere poteſt perpetuo, quo diſtinetur, labori reſpondendi de jure, id ſuaviſſimè in elegantiorum librorum lectione collocat, nec ullam majorem ſe experiri teſtatur voluptatem.

Macti ergo virtute eſtote, nec Patris Veſtri, cui tamen omnia debetis, aut mei, qui dux itineris atque hortator acceſsi, ſed Veſtri ipſorum causâ, lætiſſima Latinorum & Græcorum nemora ingredimini, & eximias magno-

rum virorum tabulas in æterno Memoriæ Templo appenſas avidis oculis ſpectate. Quam in rem, qui Vos operâ libentiſſimè adjuvi & adjuvabò, votis nequaquam parco, ut Veſtris cœptis à Deo Opt. Max. felicem eventum impetrem, & Viro præſtantiſſimo Parenti Veſtro, cujus amicitiæ ac comitati plurimùm debeo, ſolatium quo ſenectam ſuam olim oblectare poſsit. Audiat verò Deus quæ vovemus, & Veſtras, noſtráſque curas benignus ſecundet. Valete.

Dabam Amſtelodami, Calendis Novembribus Anni M. DC. XCVII.

LEC-

LECTORI

S. D.

JOANNES CLERICUS.

NOn opus eſt, LECTOR, à me oſtendi quæ ſit utilitas Opuſculorum, quibus in pauca contrahitur generis humani hiſtoria; ingens enim numerus ejuſmodi libellorum, à viris doctis editorum, ex quo præſertim meliores litteræ in hoc noſtro Occidente ſunt renatæ, ſatis liquidò prodit quæ fuerit ſemper Senatûs Litterarii hac de re ſententia. Duo hæc dumtaxat à me poſtulare jure poſſis, quare poſt tot alios doctiſſimos viros, quorum labores exſtabant, aliquid novi moliri maluerim, quàm aliena induſtria uti; & quænam ſit inſtituti mei ratio, in hoc Opuſculo. Paucis verò utrumque expediam.

Obſervaveram, nimirum, pleráſque ejuſ-

ejuſcemodi Epitomas, aut nimis prolixas eſſe, aut nimis breves; adeò ut alterutrum obſtaret, ne ex earum lectione ſperati fructus colligerentur. Conſcribuntur enim ut ſæpiùs evolvantur à Studioſis, ac propemodum memoriæ mandentur, quod fieri nequit, ſi ſint prolixiores. Eò etiam ſpectant ejuſmodi Opuſcula, ut tempora potiſſimorum eventuum, qui apud omnes Gentes contigerunt, teneantur, atque earum Chronologiæ inter ſe collatæ animo obverſentur; ita ut quinam æquales apud remotiſſimas à ſe invicem Gentes vixerint, & quæ eadem ætate contigerint in promtu habeatur. Hoc autem fieri nequit, ſi nimiùm brevia ſint Hiſtoriarum Compendia; qualia ſunt permulta, in quibus Chronologia nimis ſummatim traditur.

Utrumque hoc vitium hîc vitare conati ſumus, & præterea, in hac noſtra Epitome, accuratiſſimum Chronologorum *Dionyſ. Petavium* ſequuti ſu-

ſumus, uſque ad annum Chriſti DXXXIII. ad quem perduxit ſuos Annales. Non exiſtimamus, quidem eum omni peccato carere, in re uſque adeò perplexa ac varia; & nonnulla etiam hîc notata ſunt; ſed minoribus ſine dubio laborat, quàm ii qui ante illum ſcripſerunt; nec temerè peccata dicenda, quæ quibuſvis conjecturis, quæ nunc ſunt Chronologorum innumeræ, adverſantur.

Hæc potiſſimùm in Epitomis, quæ antehac editæ ſunt deſiderabamus; ad quorum emendationem acceſſere in hoc noſtro Compendio, 1. rectior narratio, quamquam brevis, plurimarum rerum, quæ non ſatis commodè Patrum noſtrorum ævo narrabantur; qualia ſunt quæ de quatuor Monarchiis jactabantur, aliáque multa; 2. indicatio Scriptorum recentiorum, ex quibus plenior cognitio variarum rerum, quarum breviter meminimus, hauriri queat; 3. accuratior & verior expoſitio multorum ad Hiſtoriam Sacram

&

& Eccleſiaſticam pertinentium, quàm quæ alibi traditur. Scriptores plerique, quaſi ex compacto, laudant quidem ac probant per omnia eos quibus res ex voto ceciderunt; contrà verò omnia fermè damnant & convitiis inurunt in iis, qui numero ſuffragiorum victi ſunt; quaſi ſecundior eventus, aut multitudo conſentientium certiſſima eſſent veritatis argumenta, aut quicumque laudati ſunt olim, digni laudibus: ut qui damnati, ſontes fuiſſent. Nos verò nec abſolvimus, nec damnamus hîc quemquam, niſi quos res ipſa manifeſtò abſolvit aut damnat; & ut plurimum etiam rem dumtaxat narravimus, cùm non quæramus hîc quæ dogmata falſa aut vera ſint, ſed quæ verè contigerint, ac facta fuerint.

Volueramus hoc obſervari, in hac Epitome; ut cùm primùm de quopiam ſermo eſſet, nomen ejus *Italicis*, aut *Currentibus* litteris, ut loquuntur Typographi, ſcriberetur; exceptis Scriptoribus qui laudantur, quorum nomina

mina ſemper iis characteribus edi debuerunt. Verùm aut meâ, aut Typothetæ culpâ, non ſatis accuratè obſervatum eſt; quod in altera Editione, ſi fiat, emendare commodiùs poterimus, ut & alia quæ fortè commiſſa ſunt peccata, ac ſupplere quæ requiri à Lectoribus uſu deprehendemus. Vale, LECTOR, & te operâ pro virili juvanti votis faveto.

IN

INDEX PERIODORUM.

I. PERIODUS *à Creatione mundi ad Diluvium*, Pag. 4
II. PER. *à Diluvio ad vocationem Abrahami*, 6
III. PER. *Ab Abrahamo ad Legem Moſaïcam*, 10
IV. PER. *A lege ad Troiam captam*, 16
V. PER. *A Troia capta ad Templum Jeroſolimitanum conditum*, 24
VI. PER. *A Templo condito ad I. Olympiadem*, 27
VII. PER. *A I. Olympiade ad reditum Judæorum*, 72
VIII. PER. *A reditu Judæorum ad victam Carthanem*, 47
IX. PER. *A Carthagine victa ad* JESUM CHRISTUM, 85
X. PER. *A Chriſto nato ad Conſtantini converſionem*, 102
XI. PER. *A Conſtantini converſione ad Imperium Caroli Magni*, 131

Pag. 24. lineâ quintâ ante ultimam lege in anno mundi 1802.
Pag. 188. lineâ octavâ ante ultimam lege *ſepties centies*.

HIS-

INDEX
HISTORIÆ UNIVERSALIS.

A.

ABderamenes Arabs Cordubæ Rex. 199
Abrahamus è Chaldæa vocatus. 10
Abſimarus Imperator. 491
Alubecher Chalipha. 186
Acephali. 188
Achæorum Reſpublica. 80
Achaicum bellum. 89
Ægyptiorum Dynaſtiæ 8
Aelius Verus Imp. 114. alter. 115
Æmilianus Imp. 123
L. Æmilius Paulus. 87
Æneæ Itinera. 24
Æolidæ, aut Æoles unde dicti. 26
Æſchylus Poëta. 52
Æſopus Fabularum Auctor. 42
Agathocles Syracuſanorum Tyrannus. 74
Ageſilaus Lacedæmoniorum Rex. 64. 67
Agnoëtæ. 175
Agrippa, M. Vipſanius. 99. ejus filii. 100

* * Agrip-

Agrippa Herodis Nepos. 105
Agrippinus Carthaginienſis. 117
Aiſtulphus Langobardus. 198. à Pippino ſæpius victus. 198
Alagabalus. 118
Alaricus Gotthorum Rex. 156. Romam cepit. 157
Alboïnus Langobardorum Rex. 178
Alcæus Poëta. 41
Alcibiades Athenienſium dux. 61, 62
Alcman Poëta. 41
Alcoranus. 184
Alcuinus Anglus. 201
Alexander Epiri Rex. 72
Alexander Macedo naſcitur. 68. pugnat ad Chæronæam. 70. res ejus geſtæ. 71, 72. moritur Babylone. 73
Alexander Rex Judæorum. 92
Alexander Imp. 119
Alexander Alexandriæ Epiſcopus. 132
Allienſis clades. 65
Amaſis Ægypti regnum invadit. 42
Ambroſius Mediolanenſis. 148
Amphion Thebarum Rex. 22
Anacæi Pelæſtinæ familia Nobilis. 13
Anacreon Poëta. 47
Anaſtaſius I. Imp. 168. pacis Eccleſiaſticæ amans. 169, 170
Anaſtaſius II. Imp. 193
Anaxagoras Philoſophus. 54
Anaxarchus Philoſophus. 70

Anaximander Philoſophus. 41,45
Anaximenes Philoſophus. 44
Angeli Idololatriæ occaſio. 9
Annibal, Aſdrubalis filius, bellum in Hiſpania gerit, 81. In Italiam tranſit. 82. Sublabi res ejus incipiunt. 83. Victus in Africa. 84. Ad Antiochum fugit. 85. Apud Pruſiam, veneno epoto, moritur. 86
Annibal Giſconis F. 63
Annus emendatus à Julio Cæſare. 97
Annos antiquis temporibus non fuiſſe menſtruos. 5
Anthemius Imp. 165
Antigonus Daturus. 81
Antigonus Pont. Max. Judæorum. 98
Antiochenæ Eccleſiæ diſſidia. 145, 149, 151
Antipater Græciæ præfectus. 73
Antipater Idumæus. 97
Antiochenum Concilium, ab Arianis celebratum. 141
Antiochus Epiphanes. 87
Antiochus Eupator. 88
Antiochus Grypus. 91
Antiochus Magnus Judæis infenſus. 82. à Romanis victus. 85
Antoninus Pius Imp. 114
M. Antonius Triumvir. 97
Apollinaris Laodicenus. 149
Apries Ægypti Rex occiſus. 42
Aquila Ponticus. 113

Ara Victoriæ. 147
Aratus Prætor Achæorum. 80
Arbaces Medis libertatem parit. 30
Arcadius Aug. 152. moritur. 156
Archagathus Agathoclis Syracuſ. nepos. 75
Archelaus Tetrarcha. 200
Archias Corinthius. 33
Archimedes Syracuſanus. 83
Archonthes perpetui *Athenis.* 26. decennales facti. 33. denique annui. 37
Argonautarum navis unde dicta. 22
Ariana diſſidia. 134, & ſeqq.
Ariani in partes diviſi. 149
Ariminenſis Synodus. 144
Ariſtides dux Athenienſium ad Platæas. 54
Ariſtides Phil. Athenienſis Chriſtanus. 113
Ariſtobulus Pont. Max. Judæorum. 92, 98
Ariſtodemus Meſſenius. 34
Ariſtomenes Meſſenius. 37
Ariſtophanes Comicus. 59
Ariſtoteles Stagirita, floruit ſub Philippo & Alexandro Macedonum Regibus, & poſterioris præceptor fuit, conditórque Sectæ Peripateticæ.
Arius Hæreticus. 132, & ſeq.
Arnobius. 127
Arrianus Philoſophus. 114
Arſaces primus Parthorum Rex. 82
Arſes Perſarum Rex. 70
Artabanus Xerxem interficit. 55

Artaxerxes Longimanus in communionem Regni adſcitus à Patre. 54. ſolus regnat. 55. pacem fœdam facit cum Græcis. 58.
Artaxerxes Memor Perſarum Rex. 63. vincit fratrem Cyrum. 64
Artaxerxes Ochus Perſarum Rex. 66. Cyprios & Phœnicas ſubigit. 69.
Artemius Imp. 193, 194
Aſcanius Albam Longam condit. 24
Aſconius Pedianus. 110.
Aſdrubal, frater Annibalis, cæditur. 83
Aſphaltitæ lacûs origo. 12
Aſſaraddon Babylonem invadit. 36
Aſſuerus Eſtheræ maritus quis. 43
Aſtyages ultimus Medorum Rex. 41, 43
Athenæus Grammaticus. 115
Athanaſius electus Alexandriæ Epiſcopus. 126. Damnatus Tyri. 136. Revocatus ab exſilio. 140. Iterum damnatus in Aſia. *ibid.* Abſolutus in Italia. *Ibid.* Redit Alexandriam. *Ibid.* 142. Damnatus in Occidente. 143
Athenagoras. 115
Athenæ captæ à Lyſandro & triginta Tyrannis traditæ. 63
Athenienſes cum Lacedæmoniis incipiunt bellum gerere, & inducias faciunt. 59. Duce *Pericle* varias referunt victorias. 60. Bellum Peloponneſiacum inchoant. *Ibid.*
M. Atilius Regulus. 79
Attalus Pergami Rex I. 83. II. 89. Pop. Roma-

num ſcribit heredem. 91
Attila Hunnorum Rex. 162, & ſeq.
Atreus quando vixerit. 23
Avares maximas moleſtias creant Impp. Orientis. 180. *& ſeqq.*
Aurelianus Imp. 125
M. Aurelius Anton. Imp. 115
Auguſtinus ex Manichaiſmo converſus. 152. Epiſcopus factus. 155
Auguſtulus Imp. 166
Auguſtus rerum potitur. 99. Viri docti qui ejus ætate floruerunt. 99
Avitus Imp. 164

B.

Babylon capta à Cyro. 46
Babylon capta à Dario. 50
Babylonica turris. 6
Babylonico Regno non eſſe occupatam totam Aſiam. 11
Babylonicum Regnum an deſierit in *Sardanapalo.* 30
Baladan idem ac *Nabonaſſar.* 34
Baltaſſar Babyloniorum Rex, 43, 44
Baracus Judex Iſraëlis. 20
Barchocheba. 114
Barnabæ Epiſtola. 109
Baſilius Cæſarienſis. 147
Beda venerabilis 196

Belizarius. 173, 175, 177
Belus Aſſyrius. 20
Boëthius. 172
Brennus Gallus. 77
Brunechildis conſcelerata mulier. 181
Brutus & *Caſſius* victi. 97
Bulgari Imperio Orientali graves. 190
Byrſa Carthaginis arx unde dicta. 30
Byzantium dedicatum. 138

C.

CAdmus quando in Græciam adpulerit. 15
Calcedonenſis Synodus. 163
Caligula Imp. 105
Callinicus Patriarcha Conſtantinopolitanus. 190
Cambyſes Pater Cyri. 42
Cambyſes ſecundus Perſarum Rex. 48
Caracalla Imp. 117.
Caranus Heraclida. 31
Caroli Magni Regnum. 200, *& ſeqq*
Carolus Martellus. 194. Vincit Saracenos. 195
Carthaginienſes primum bellum gerunt cum Romanis. 78. Secundum. 82. Tertium. 89
Carthago quando condita & unde dicta. 29
Carauſius. 128
Carinus Imp. 127
Carus Imp. 127
Catilinæ conjuratio. 95

Catullus Poëta. 94
Cecropis ævum. 14
Cenſores Romæ primùm creati. 60
Chabrias Athenienſis. 67
Chæriſophus Lacedæmonius. 64
CHRISTI natales. 101. Mors. 104. Chriſtiani quando dicti. 105
Chryſoſtomus 153, 155. Damnatus. 156
Cicero Quæſtor. 94. Conſul. 95. Proconſul Ciliciæ. 96. Moritur. 97
Cimonis Miltiadis F. res geſtæ. 55, 59
Claudius Imp. 106, 108
Claudius (M. Aurelius) Imp. 125
Claudius Clemens. 203
Clearchus Lacedæmonius. 64
Clementis Epiſtola. 109, 112
Cleopatra, Syriæ Regina, ſcelerata mulier. 91
Clodius Albinus Imp. 116
Clodoveus Francorum Rex. 169
Codex Theodoſianus. 161
Codrus Athenarum Rex. 26
Cœleſtius Pelagii diſcipulus. 157, 158
Coloſſi Rhodii fragmenta. 188
Columbanus Hibernus. 178
Commodus Imp. 115
Confucius Serum Socrates, quando vixerit. 46
Conon Athenienſis. 65
Conſtans Cæſar. 138. Occiditur. 142
Conſtans Conſtantini F. Heraclii N. Imp. 187

Conſtantinopolis Nova Roma. 138
Conſtantinopolitana Synodus, Oecumenica II. 151
Conſtantinopolitana Synodus, VI. Oecumenica. 190
Conſtantius Chlorus. 128. Aug. 229
Conſtantinus Imp. 129. Ejus converſio. 131. Decretum in honorem Epiſcoporum. 132. Bellum cum Licinio. *Ibid.* Ejus ſævitia. 137. Moritur. 139
Conſtantinus Conſtantini F. Cæſar. 132
Conſtantinus Heraclii F. Imp. 187
Conſtantinus Pogonatus Imp. 189
Conſtantinus Copronymus. 197
Conſtantinus Leonis III. filius Imp. 201. *& ſeqq.*
Conſtantius Cæſar. 138. Moritur. 145
Conſtantius Gallus Cæſar. 143
Conſules Romæ primùm creati. 50
Crates Cynicus. 75
Criſpus Cæſar. 132. Occiſus. 136
M. Curtius ſe in barathrum dejicit. 67
Q. Curtius Hiſtoricus. 109
Cuſchan Meſopotamiæ Rex. 19
Crœſus ultimus Lydorum Rex. 44. Vincitur à Cyro. 45
Cyaxares I. fruſtra Ninive obſeſsâ, vincitur à Scythis. 36. Eos delet. 40
Cyaxares II. Medorum Rex. 43. Heredem & generum habet Cyrum. 46
Cyprianus Martyr. 123, 124

Cypſelus Corinthiorum tyrannus. 98
Cyrillus Alexandrinus. 160
Cyrillus Jeroſolimitanus. 152
Cyrus primus Perſarum Rex. 46, 47. Moritur. 48
Cyrus Minor bellum fratri infert. 64

D

DAlmatius Cæſar. 238. Occiſus. 139
Damaſus Epiſcopus Romanus quomodo creatus. 147
Danaus Argivorum Rex. 19
Daniel Propheta. 40, 46
Darius Hyſtaſpis F. Perſarum Rex. 49
Darius Scythis fruſtra bellum infert. 51. Moritur. 52
Darius Medus quis. 44
Darius Nothus Perſarum Rex. 62
Darius Codomannus Perſarum Rex. 71. Vincitur ab Alexandro. 71, 72
Davidis Regnum. 26
Debora Prophetis. 20
P. Decius Mus ſe devovet. 70
Decius Imp. 123
Dejoces primus Medorum Rex. 30, 37
Demetrius Phalereus. 74, 76. Poliorcetes. *Ibid.*
Demades Orator. 72
Demaratus Corinthius in exſilium abit. 38. filius

lius ejus Romanorum Rex. 39
Demetrius Phil. F. 86
Demetrius Soter. 89
Democritus Philoſophus. 51
Demoſthenes Orator. 70, 73
Deſiderius Langobardus à Carolo Magno victus. 200
Deucalionis diluvium quale. 14. Unde dictus *Deucalion*. *Ibidem*.
Diacrinomeni. 168
Diadumenianus Cæſar. 118
Dido quo tempore vixerit. 29
Didymus Alexandrinus. 147
Diluvium Univerſale, quo anno. 6
Dio Caſſius. 121
Diocletianus Imp. 127. Ejus ſuperbia. 128. Crudelitas in Chriſtianos. *Ibid.* Purpuram deponit. 129
Dionyſius ſenior Syracuſarum Tyrannus. 63
Dionyſius junior expulſus à Dione. 68. Syracuſas recuperat; & expellitur. 69
Dioſcorus Alexandrinus. 162
Domitianus Imp. 110
Donatiſtarum Schiſma. 129. 131. Vi exſtinctum. 156
Draco emendat Leges Atticas. 39
Druſus Aug. privignus. 99
C. Duilius Cos. 79
Duodecim Tabulæ, quæ leges Romanas complectebantur. 57
E.

E.

Ecbatana condita. 37
Ecthesis Heraclii. 186
Eglon Moabitarum Rex. 19
Ehud Judex Hebræorum. 19
Eleuſinia Myſteria quando inſtituta. 22
Eliſæus Propheta. 31
Elymaïdis Reges potentiores *Babyloniis.* 11
Empedocles Philoſophus. 59
Ennius Poëta. 80
Epaminondas Thebanus. 66. Moritur. 67
Epheſina Synodus. 160
Epimenides Philoſophus. 41
Epiphanius. 148, 154
Epochæ quæ ſint. 1. quot in hac hiſtoria. 2
Epicurus Philoſophus. 70, 75
Ethelbertus Cantuarienſium Rex. 178
Evagrius Hiſtoricus. 180
Evaricus Rex Gotthorum. 165
Eugenius Tyrannus. 154
Evilmerodachus Babyloniorum Rex. 43
Eumenes Pergamenorum Rex. 80
Euripides Tragicus. 59
Euſebius Cæſarienſis. 135
Euſtathius Antiochenus. 137
Eutropius Dux ſeditioſus. 155
Eutyches damnatus. 162
Eutychius Exarchus Ravenna expulſus. 195. Eam recuperat. 196. Iterum expulſus. 198
Exercitus cur tanti memorentur, antiquis temporibus.

poribus. 29
Ezechiel Propheta. 40

F.

FAbius (*Cæſo*) cum tota Fabia Gente cæſus. 54
Fabulæ *Græcorum* ad 2.Periodum referendæ. 8
Fauſta Conſtantini uxor occiſa. 136
Florianus Imp. 126
Florus. 112
Fohi I. Rex Serum. 8
Francofurtenſis Synodus. 203
M. Furius Camillus Veios expugnat. 64
Furcæ Caudinæ. 74

G.

G*Aïnas* ſeditioſus. 155
Galba Imp. 109
Galenus. 114
Galerius Maximianus Cæſar. 129. Imp. 130
Galli Macedoniam, vicináſqve oras populantur. 77. & *ſeq.*
Galli Romam capiunt, & expelluntur. 65
Gallienus Imp. 123
Garizitanum Templum. 72
Gedeon Judex Hebræorum. 20
Geiſericus Vandalorum Rex. 162. Romam cepit. 164
Gelo Syracuſanorum Tyrannus. 53
Gentiliacenſis Synodus. 199
Georgius Syncellus. 203
Germanicus Druſi F. 100, 103
Geta Imp. 117
Gibraltar unde dicta. 193

Gly-

Glycerius Imp. 165
Gnoſtici Hæretici. 113
Gomorræ ſubverſio. 11
Gordiani Impp. 122
Gorgias Rhetor. 59
Gotthorum res in Italia peſſum eunt. 175
Gotthi Ariani. 169
Gratianus Aug. 147. Occiditur. 152
Gregorius Thaumaturgus. 121
Gregorius Magnus. 180
Gregorius III. Rom. Pont. 195
Gregorius Nazianzenus. 147, 151.
Gyges Lydorum Rex. 36

H.

H*Adarezer* Syriæ Rex. 38
Hadrianus Imp. 112
Hæretici ab aliis rebaptizandi cenſentur; ab aliis non. 124
Hali Perſarum Patriarcha. 189
Hazaël Syriæ Rex. 31
Helenæ raptus. 24
Henoch in cœlum raptus. 5
Henoticon Epiſtola Zenonis. 167
Heracleo Imp. 187
Heraclidarum reditus in Peloponneſum. 25
Heraclitus Epheſius. 51
Heraclius I. Imp. 181
Heraclius II. Imp. 181
Hercules Thebanus, quando vixerit, & quare *Jovis filius* dictus. 22

Ap. Herdonius Capitolio occupato ejicitur. 56
Hermæ Paſtor. 113
Herodes Magnus ad Regnum Judææ evectus. 97, 98. Regnum ejus. *Ibid.* & 100
Herodes Antipas. 100
Herodotus Halicarnaſſeus. 55, 58
Heſiodus quo tempore vixerit. 28
Hiero Syracuſarum Tyrannus. 54
Hiero junior Syracuſarum Rex. 78
Hieronymus. 148, 152
Hilarius Pictavienſis. 142
Hipparchus Aſtronomus. 89
Hipparchus Athenienſis. 49
Hippias Athenarum Tyrannus. 49
Hipponax Poëta. 46
Hiramus Tyriorum Rex. 27
Hiſpanicum bellum. 89, 90
Homerus quo tempore vixerit. 28
Homeri Poëmata collecta à quo. 49
Honorius Aug. 154
Horatius. 99
Hoſeas Propheta. 33
Hyperides Orator. 73
Hypoſtaſis, diſſentiones de ea voce. 149
Hyrcanus Rex Judæorum. 93, 95

I.

J*Abin* Chananæorum Rex. 20
Jaddua Pont. Max. Judæorum. 71
Janus quando regnarit. 23
Ibycus Poëta. 44

Icono-

Iconolatræ à Leone Armeno Imp. vexati. 195, 196. Defenſi à Romanis Epiſcopis. 195. A Synodo VII. damnati. 199. à Leone III. 201
Idololatria quando & quomodo nata. 9
Jephthæ filia ortum dedit fabulæ de Iphigenia. 21
Jeroboami Regnum. 28
Jeroſolimæ mœnia inſtaurata. 56
Ignis Græcus, qualis. 194
Ignatius Martyr, 112
Imaginum cultus defenſus & oppugnatus. 168
Imperii Occidentalis finis. 166
Inachus unde dictus. 12
Joakimus Judæ Rex. 40
Joachinus Judæ Rex. 40
Joannes Apoſtolus. 111
Joannes Hyrcanus. 90
Joannes Mailroſius. 203
Joannes Notariorum Primicerius. 159
Joannes Zachariæ filius. 103
Jonas Propheta. 31
Jonathas Macchabæus. 90
Jones unde dicti. 26
Joſephus in Ægyptum abductus. 13
Joſephus Hiſtoricus. 111
Joſua dividit Chananæam. 19
Jovianus Imp. 146
Irene Bulgarorum Regis filia. 201. imagines defendit. 202. Ejus ſcelera. *ibid. & ſeqq.*
Irene Chagani F. 196
Iſdegerdis fides in educando Theodoſio. 156

Iſocrates Rhetor. 70
Iſraëlitæ, quî tam brevi brevi tempore Mare Rubrum trajicere potuerint. 16
Iſthmii ludi quando inſtituti. 20
Italicum bellum. 92
Judæorum prima captivitas, 40. Secunda, *ibidem*. tertia, 41
Judæi redeunt è Babylonia, 47. Templi fundamenta jaciunt, *ibid.* id tandem abſolvunt. 49
Judæi mutant litteras ſuas. 58
Judæorum Sacerdotum fœdæ diſſentiones. 87
Judæi coacti ejurare Religionem à Leone Armeno. 195
Judaicum bellum ſub Veſpaſiano. 109
Judas Macchabæus. 88
Jugurtha & bellum cum eo geſtum, 91
Julianus (Didius) Imp. 116
Julianus Cæſar, 144. Imp. Ethniciſmum profitetur, 145. moritur. 146
Julianus Comes Arabas in Hiſpaniam vocat. 193
Julius Africanus, 121
Julius Cæſar Galliam obtinet. 95. bellum civile gerit, 96. & conficit poſt quintum annum, *ibid.* occiditur. 97
Julius Pollux Grammaticus, 115
Juſtinianus I. Imp. 173. ejus inſtauratio juris. 175. hæreſis. 177
Juſtiniani II. Imp. res geſtæ & varia fortuna 190. *& ſeqq.* mors, 193
Juſtinus I. Thrax Imp. 172

** Juſti-

Juſtinus II. Imp. 171
Juſtinus Martyr. 114
Juſtus Hiſtoricus. 111
Juvenalis. 109

L.

LActantius. 127
Langobardi Italiæ partem invadunt. 180
Langobardici Regni in Italia finis. 200
Langobardorum leges. 187
Latinus quando regnarit. 23
Lavinium quando conditum. 25
Leo I. Imp. 164
Leo II. Imp. 166
Leo III. Armenus Imp. 194
Leo IV. Imp. aliis III. omiſſo II. Leonis I. filio, ob breve regnum. 201
Leocrates Athenienſis. 57
Leonidas Lacedæmoniorum Rex ad Thermopylas cadit. 53
Leontius Imp. 191
Leoſthenes Athenienſis. 73
Leovigildus Gotthorum in Hiſpania Rex. 179
M. Lepidus Triumvir. 97
Libanius Sophiſta. 145
Liberius Epiſcopus Romanus. 143
Licinius Imp. 130. bellum ejus cum Conſtantino, 132. id inſtauratur, 133. occiditur. *ibid.*
Licinius Licinii F. Cæſar. 132
Livius Andronicus Poëta. 80
T. Livius. 99

Loti uxor an in ſtatuam ſalinam mutata. 12
Lucanus. 108
Lucianus Samoſatenſis. 114
Lucifer Calaritanus. 145
Lucretius Poëta. 94
L. Lucullus. 94
Luitprandus Langobardorum Rex. 197
Lycortas Achæorum Prætor. 86
Lycurgus, & vitia ejus Politiæ. 30
Lyſias Orator. 59

M.

MAcchabæi unde dicti. 88
Macedoniæ Regnum quando cœperit. 31
Macedonius Hæreticus. 144
Macrinus Imp. 118
Magnentius Tyrannus. 142
Majorianus Imp. 164
Mamercus Æmilius. 60
Manaſſes Rex Judæ. 36
Manaſſes Jadduæ frater. 72
Manes Hæreticus. 126. *Manichæi* in Perſide. 172
L. Manlius imperioſus. 66
T. Manlius filium ſecuri percutit. 70
Marathonia pugna. 52
M. Marcellus Syracuſas capit. 83. occiditur ab Annibale. *Ibid.*
Marcianus Imp. 163, 164
Mardonius in Thracia & Aſia bene rem gerit. 52. vincitur ad Marathonem. *Ibid.* ad Platæas. 54
Mariamne uxor *Herodis.* 97, 98

Martina Auguſta. 187
Martinianus Cæſar. 133
Martinus Turonenſis. 148
Maſſilia quando condita. 46
Maſſiniſſa Numidarum Rex. 84
Mathathias Sacerdos. 188
Mavia Saracenus. 188
Mauritius Imp. 179, 180
Maxentius Imp. 129
Maximus Imp. 122
Maximianus Armentarius Cæſar. 127. Aug. 129
Maximianus Herculius Imp. 127. purpuram deponit. 129. tentat reſumere. 130
Maximinus Imp. 122
Maximus Imperium arripit, 151. occiditur. 153
Maximus Tyrius. 114
Mecænas (C. Cilnius) 99
Megabaſus à Dario præfectus in Europa. 51
Melchitæ qui 166
Meliſſus Philoſophus. 59
Melito Sardenſis. 115
Sp. Melius Romæ regnum affectat & dat pœnas. 60
Menander Comicus. 74
Menenius Agrippa Plebem Romanam reducit. 52
Meroveus Francorum Rex. 164
Meſſenii Meſſanæ conditores. 37
Meſſeniacum bellum primum. 34. ſecundum, 37
Miltiades Athenienſis. 52

Minos

Minos fortè duplex. 19
Minutius Felix. 127
Miſitheus Socer Gordiani. 122
Mithridates & bellum cum eo à Romanis geſtum. 92. *& ſeq.*
Monachi uxores ducere juſſi. 200
Monothelitarum origo. 185. *& ſeq.*
Montanus Hæreticus. 115
Moſis natales. 14. res geſtæ, 15, 16. Ejus legum compendium, 18. mors. 19
Muhammedes Pſeudo-propheta, ejus dogmata & initia. 182. *& ſeqq.*
L. Mummius Achaïcus. 90
Myronides Athenienſis. 57

N.

NAbis Lacedæmoniorum Tyrannus. 84
Nabonaſſar inſtaurator Babylonici Imperii. 34
Nabonidus ultimus Babyloniorum Rex. 44
Nabopolaſſarus Babyloniorum Rex. 39
Nabuchodonoſor Judæos non ſemel captivos abducit 40, 41. Tyrum obſidet, 41. moritur. 43
Nævius Poëta. 80
Nechao Ægypti Rex. 39
Nectanebos Regis Ægypti filius, à patre deficit, 67. vincitur à Perſis. 69
Nehemias Jeroſolimæ mœnia inſtaurat, 56. mores emendat. 58
Nemeæi ludi inſtituti. 42
Nemeſianus Poëta. 127

Nepos Imp. 165
Nepotianus Tyrannus. 142
Neriglıſſor Nabuchodonoſoris gener. 43
Nerva Imp. 111
Neſtorius damnatus. 160
Nicæna I. Synodus. 134
Nicæna Synodus II. 203
Nicephorus Leonis Armeni frater. 202
Nicephorus Patricius Imp. 205
Nicomedia à quo & quando condita. 80
Nimrodi regnum quale. 7
Ninive condita. 21. inſtaurata. 33
Ninus, quando vixerit, & quare conditor habeatur Babylonici Imperii. 21
Noachi filii quas oras obtinuerint. 6
Numa Pompilius Romanorum Rex. 36
Numantia capta. 90
Numerianus Imp. 127

O.

OCtavius Cæſar Triumvir, 97. vide *Auguſtus.*
Odonatus Palmyrenorum Rex. 125
Odoacer Hendorum Rex. 166
Ogygis regnum & diluvium. 13
Olybrius Imp. 165
Olympici ludi ab Iphito reſtituti. 32
Olympionicæ quando coronati. 34
Olympius Poëta. 127
Omar Chalipha. 186.
Origenes. 117. ejus Tetrapla, Hexapla, Octapla, 117. & 118. opiniones. 121

Ori-

Origenes poſt mortem damnatus. 176
Otho Imp. 109
Othoniel Judex Hebræorum. 19
Ovidii Anachroniſmus de Pythagora. 50

P.

PAcuvius Poëta. 80, 89
Paganorum appellatio unde orta. 143
Palladius Galata. 154
Panathenæa quando inſtituta. 22
Papinianus Ictus. 119
Pariſienſis Academia. 203
Parmenides Philoſophus. 59
Parthenii Tarenti conditores. 35
Parthi Regem petunt à Tiberio. 105
Parthicum imperium quando ortum, 82. ejus finis. 121
Paſcha, de ejus celebratione diſſidia. 116
Paulus Apoſtolus. 105, 109
Paulus Diaconus. 201
Paulus Ictus. 119
Paulus Samoſatenſis Hæreticus. 125
Pauſanias vincit Mardonium ad Platæas. 54
Pelagius, ejus ſententia 157. Synodi contra eum habitæ. 158
Pelagius Gotthus & ejus poſteri. 196
Pelopidas Thebanus. 66
Peloponneſiacum bellum, 60. ejus cauſæ. 61
Pelops quando regnarit. 20
Peregrinationes Religionis cauſâ. 161
Pericles Athenienſis. 59, 60

Perilli fabri ærarii fatum. 44
Perſeus Mycenarum Rex. 22
Perſeus ultimus Macedonum Rex. 87
Perſicum Imperium inſtauratum. 121
Perſius Poëta. 108
Pertinax Imp. 116
Peſcennius Niger Imp. 116
Petrus an Romæ fuerit, 106, 109. ejus altera Epiſtola. 107
Petrus Fullo Hæreticus. 164
Phalantus Partheniorum dux. 35
Phalaris Tyrannus. 44
Phantaſiaſtæ. 74
Pharamundus. 159
Phavorinus Philoſophus. 114
Pherecydes Scyrius. 46
Philemon Comicus. 74
Philetærus Pergamenorum Rex. 80
Philippicus Imp. 193
Philippus Arabs Imp. 122
Philippus Amyntæ F. Macedonum Rex, 68, 70. occiditur. 71
Philippus pænultimus Macedoniæ Rex. 82, 86
Philippus Tetrarcha. 100, 105
Philomelus belli ſacri auctor. 69
Philopœmen Achæorum Prætor. 84
Philoſtorgius an credendus, 133, 138
Phocas Imp. 180
Phocion Athenienſis. 75
Phœmonoë oracula verſibus hexametris prima fu-

fudit. 22
Phœnices unde dicti. 12
Photinus Hæreticus. 141, 143
Phraortes fruſtra Niniven obſidet. 38
Phul Aſſyriorum Rex. 33
Pindarus Poëta. 54
Pippinus Caroli Martelli F. Rex Galliæ. 198. Aiſtulphum in officium redigit. 198
Placidia Honorii ſoror. 157. Auguſta. 159
Platæenſis pugna. 53
Plato Philoſophus. 64
Plinius Major. 110
Plinius Junior. 112
Plutarchus Philoſophus. 112
Polycarpus Martyr. 115
Polycrates Samiorum Tyrannus. 48
Cn. Pompeii Magni res geſtæ. 92. *& ſeqq.* vincitur à Cæſare & occiditur à Ptolemæo. 96
Sex. Pompeius Cn. F. 98
Pontius Pilatus. 103
Porſennæ bellum cum Romanis, 50
A. Poſtumius Dictator. 60
Priſcianus Grammaticus. 172
Priſcillianus Hæreticus. 152
Probus Imp. 126
Prodicus Rhetor. 59
Propertius. 99
Pſammetichus Rex Ægypti. 37
Pſammenitus Rex Ægypti. 48
Ptolemæus Lagi F. 73

Ptolemæus Philadelphus. 75
Ptolemæus Philopator Judæis infenſus. 82
Ptolemæus Mathematicus. 114
Pulcheria Auguſta. 163
Punicum bellum primum. 78. *& ſeq.* ſecundum, 82
Pupienus Imp. 122
Pygmalionis Regnum. 29
Pyrrha unde dicta. 14
Pyrrhus Epirotarum Rex. 7. *& ſeq.*
Pythagoras Philoſophus. 50
Pythici ludi inſtituti. 42

Q.

QUadratus. 113
T. Quinctius Cincinnatus triumphat de Volſcis & Antiatibus, 55. Æquos vincit. 56
Quintilianus. 108

R.

RAchiſius Dux Beneventanus. 202
Ravennenſis Exarchatûs initium, 178. finis, 178
Reccaredus Catholicus. 180
Roboami Regnum. 28
Rodericus Rex Hiſpaniæ. 192
Rotharitus Langobardus. 187
Romuli Regnum. 33. mors. 35
Ruffinus Aquileienſis. 147
Ruffinus Dux ſeditioſus. 154

S.

Sabellius Hæreticus. 124
Saguntina obſeſſio. 81
Salaminia pugna. 53
Salomonis Regnum. 27
Salmanaſſar Aſſyriæ Rex. 35
Samaritæ ex Aſſyria in Judæam miſſi. 35. antiquis Hebræorum characteribus utuntur. 58
Sanaballatus Samarita. 72
Sanchoniathonis Hiſt. Phœnicia. 20
Sapientes Græciæ ſeptem. 38
Sappho Poëtria. 41
Saraceni invaleſcere quando cœperint. 1,68188. *& ſeqq.*
Sardicenſis Synodus. 142
Saülis Regnum. 26
P. Scipio Æmilianus. 89,90
P. Scipio Africanus ſecundum bellum Punicum conficit. 84. damnatur. 85
L. Scipio Aſiaticus. 85
P. Scipio Naſica. 84
Scipio Pompeii ſocer in Africa victus. 96
Scythæ in Aſiam irrumpunt. 39
Sedekiæ Judæ Rex ultimus. 40
Seleucienſis Synodus. 144
Seleucus Nicanor. 73
Semiramis Babyloniorum Regina. 21
Sennacherib Rex Aſſyriæ. 36
Sextus Chæronenſis. 114
Septuaginta Intt. Græci Legis Moſaïcæ. 76

Q. Ser-

Q. Sertorii res geſtæ. 93. *& ſeq.*
Servii Tullii Regnum, 42
Servile bellum. 94
Servilius Iſauricus. 94
Seſoſtris, Rex Ægypti, quo tempore vixerit. 29
Aſiam ſubigit. *ibid.*
Sethus quando natus. 4
Severus (L. Septimius) Imp. 116
Severus Cæſar. 129
Severus Imp. 164
Severus Theopaſchita. 171
Sextus Empiricus. 112
Sicyoniorum regnum. 8. deſiit. 25
Sidon exuſta. 69
Simon Macchabæus. 90
Simonides Poëta. 47
Sirmienſis Synodus. 143
Smerdis Magus. 48, 49
Socrates Princeps Philoſophorum. 59. moritur. 64. ejus diſcipuli. *Ibidem.*
Sodomæ ſubverſio. 11
Sogdianus Perſarum Rex. 61
Solon quando natus. 38. emendat Leges Draconis. 41
Sophocles Tragœdus. 54
Spartacus Servorum dux. 94
Steſichorus Poëta. 44
Stephanus Protomartyr. 104
Stephanus Rom. Epiſcopus. 124
Stephanus Papa ad Pippinum non fruſtra con-

confugit. 198
Stilicho Dux Honorii. 154. *& ſeq.* 157.
Strabo. 99
Suetonius. 112
L. Sullæ res geſtæ. 92. *& ſeqq.*
Sulpitius Severus. 148
Syloſon Samiorum Tyrannus. 50
Symmachus. 147
Symmachus Epiſc. Romanus quomodo creatus. 169
Syphax Numidarum Rex. 84
Syriæ Reges, tempore Regum Hebræorum potentiſſimi. 28, 31
Syracuſæ conditæ. 33

T.

T*Achos* Ægypti Rex. 67
Tacitus Hiſtoricus. 112
Tacitus Imp. 126
Tarichus Arabs Hiſpaniam invadit. 192
Tarquinii Priſci regnum. 39
Tarquinius Superbus Romanorum Rex. 47. Roma ejicitur. 50
Tatius cum Romulo regnat. 34
Templi *Jeroſolimitani* conſtructio. 27. dedicatio. 88
Tertullianus. 117
Teuta Illyriorum Regina. 81
Thebanum bellum bis cœptum. 23
Themiſtius. 145
Themiſtocles vincit Xerxem. 53. in exſilium miſſus

ſus confugit ad Artaxerxem. 56
Theodoricus I. Gotthorum Rex. 164
Theodoricus II. Gotthorum Rex. 168. Arianus. 172
Theodoſius ſenior Imp. 148. pœnitentiam agit. 153. moritur. 154
Theodoſius junior Aug. 156. moritur. 163
Theodoſius, Syrus Imp. 193
Theodotio Ponticus. 115
Theognis Poëta. 44
Theophilus Alexandrinus. 155
Theophilus Antiochenus. 115
Theophraſtus Peripateticus. 75
Thero Agrigentinus Tyrannus. 54
Theſeus quando vixerit. 23
Thraſibulus Syracuſarum Tyrannus expulſus. 55
Thucydides Hiſtoricus. 61
Thyeſtes quando vixerit. 23
Tiberius rerum potitur. 103
Tiberius, *Anicius* Imp. 179
Tibullus. 99
Timæi jocus de Alexandri natalibus. 68
Timoleontis Corinthii res geſtæ. 69. *& ſeqq.*
Timotheus Ælurus. 164
Titus Veſpaſianus Imp. 110
Tolmides Athenienſis. 59
Traditores Librorum Sacrorum. 128
Trajanus Imp. 111
Trebonianus Imp. 121
Tria Capitula. 173

Tribonianus Ictus. 174
Tribuni Plebis Romæ creati. 52
Triginta Tyranni, in Rom. Imperio. 124
Triumvirorum proſcriptiones. 97
Troiæ regnum quando conditum. 19
Trojanum bellum quando ortum. 24
Tulli Hoſtilii Regnum. 37
Turcæ ad auxilium ab Heraclio vocati. 185
Typus Edictum Conſtantis Imp. 187
Tyrus antiqua, quando condita. 22. everſa & nova condita. 41
Tzathus Lazorum Rex. 177

V.

Valens Imp. 146. moritur. 148
Valentinianus Senior Imp. 146
Valentinianus Junior occiditur. 154. ejus leges. 152, 153
Valentinianus Placidiæ filius Cæſar. 159. moritur. 163
Valerianus Imp. 123, 124
Valerianus Cæſar. 125
M. Valerius Poplicola. 50
Vallia Gotthorum Rex. 157
Vandali Africa potiuntur. 162
M. Varro. 94
Veiorum obſidio. 63, 64
Venetiarum origo. 163
Veſpaſianus Imp. 109
Vetranio Tyrannus. 142
Victus antediluvianorum incruentus. 5

Vin-

Vincentius Lirinenſis. 161
Virgilius. 99
Viriathus Luſitanus. 89
Vita humana primò longior. 5
Vitalianus Comes. 171
Vitellius Imp. 109
Vitruvius. 99
Ulpianus Ictus. 119
Voluſianus Imp. 123

W.

W*Alidus* Arabum Rex exercitum in Hiſpaniam mittit. 192. Natoliam vaſtat. 197
Willibrordus Trajectinus Epiſcopus. 196

X.

X*Enophanes* Philoſophus. 44, 47
Xenophon Socraticus. 64
Xerxes I. Perſarum Rex. 53. vincitur à Græcis. *ibid.* interficitur ab Artabano. 55
Xerxes II. Perſarum Rex. 61

Z.

Z*Eno* Imp. 166
Zeno Philoſophus. 59
Zenobia Palmyrenorum Regina. 125. *& ſeq.*
Zorobabel Judæorum reducum dux. 47
Zoſimus Epiſcopus Romanus. 158

F I N I S.

COM-

COMPENDIUM
HISTORIÆ UNIVERSALIS
AB
INITIO MUNDI
AD TEMPORA
CAROLI MAGNI IMP.

QUEMADMODUM cùm Geographiæ cognoſcendæ operam damus, ut teneamus ubi ſint minùs nota oppida atque ignobiles pagi, ſolemus memoriæ inſigere ſitum præcipuarum Urbium, circa quas minores alias vicóſque collocamus: ita in Hiſtoriarum ſtudio, conducit certa tempora illuſtri eventu inſignia memoriâ tenere; ut ad ea referamus quæcumque nobis in Veterum monumentis occurrunt. Hi autem eventus vocantur ΕΠΟΧΑΙ, quia animus illis veluti ἐπέχει, ſeu *inhæret*, dum

ætatem Mundi, Epocharum illarum operâ, in certa dividit intervalla.

Hoc noſtrum Compendium duodecim Epochis diſtinguemus, eóque complectemur quidquid à Mundi initio ad *Caroli Magni* Imperium contigit. Hîc enim finis Antiquæ Hiſtoriæ ſtatui poteſt; quandoquidem circa hæc demum tempora, Imperium Romanum funditus periit, & nova in Aſia atque in Europa Regna exorta ſunt.

Prima Epocha erit *Creatio Mundi*, quæ contigit ex calculo *Dionyſii Petavii*, quem in poſterum ſequemur, anno ante Chriſtum 3984. Hinc, uſque ad Diluvium, continebitur Hiſtoria ann. 1656. hoc enim M. A. evenit κατάκλυσμ☉, A. C. 2328.

Secunda erit *Diluvium Noachi*, à quo ad vocationem Abrahami, quæ contigit A. M. 2022. A. C. 1962. ſunt anni 366.

Tertia ſumetur à *vocatione Abrahami* ex Meſopotamia, unde ad Moſis Legiſlationem, quam referimus ad annum M. 2453. A. C. 1531. ſunt anni 431.

Quarta ſtatuetur *Legiſlatio Moſis*, à qua numeramus annos 347. ad captam Trojam A. M. 2800. A. C. 1184.

Quinta eſt *Excidium Trojæ*, unde ad Templum Jeroſolimitanum conditum, quod factum eſt A. M. 2992. A. C. 992. ſunt anni 192.

Sexta eſt *Exſtructio Templi Jeroſolimitani* à Salomone

lomone, quæ præceſſit 216. annis Primam Olympiadem, quam numeramus ab A. M. 3208. A. C. 776.

Septima petetur à *prima Olympiade*, à qua numerantur anni 238. ad reditum ex Captivitate Babylonica, qui contigit A. M. 3446. A. C. 538.

Octava eſt *Liberatio à Captivitate Babylonica*, per Cyrum, quæ contigit 336. annis antequàm Carthago à Scipione vinceretur, A. M. 3782. A. C. 202.

Nona deſumitur à *Carthagine victa*; quod contigit annis 202. ante Chriſti Natales, qui in annum M. 3984. incidunt.

Decima eſt *Annus Natalis* JESU-CHRISTI, Servatoris noſtri, à quo fluxerunt 312. ad Conſtantini Magni converſionem ad Religionem Chriſtianam, quæ contigit A. M. 4296.

Undecima eſt à *Converſione Conſtantini*, quæ contigit 488. annis ante Imperium Caroli Magni, quod incidit in A. P. C. 800. A. M. 4784.

Duodecima eſt ab Imperio *Caroli Magni* petita, quâ hoc noſtrum Antiquæ Hiſtoriæ Compendium claudetur. Intervalla porrò temporis, quod inter Epochas fluxit, *Periodos* vocamus.

I. EPOCHA, *Creatio.*

A Creatione Mundi ad Diluvium, fluxere anni 1656. *quod ſpatium complectitur:*

I. PERIODUS.

Annus Mundi	*Annus ante Chriſtum*
1.	3984.

CHronologorum accuratiſſimi exiſtimant Mundum creatum fuiſſe, autumnali tempeſtate, Menſe Octobri, qua de re *Dionyſ. Petavius Ration.* Lib. 2. P. 2. eſt adeundus, ut de *Doct. Temp.* P. 2. Lib. IX. c. 7.

Nulla nobis ſupereſt Hiſtoria, quæ doceat quid hoc temporis intervallo contigerit, præter Sacram; quæ adeò breviter, & obſcurè hæc narrat, ut nonniſi tenuis inde hauriri cognitio eorum temporum poſſit. Adiri poteſt Geneſis, ſex primis Capitibus, ubi poſt creationem Mundi, hi præcipui occurrunt eventus.

Creatio *Adami* & *Evæ*, eorum peccatum, & liberorum *Cainis* & *Abelis* procreatio.

129.	3855.

Cain interficit fratrem Abelem, cùm illi ſoli filii eſſent Adamo & Evæ, quæ poſtea peperit *Sethum.* De fœminini generis liberis nihil dicit Scriptura, niſi quòd Adamus ante non ſit mortuus, quàm *filios & filias* procreaſſet, Gen. V. 4.

He-

A. M. *A. C. N.*

987. 2997.

Henoch in cœlum rapitur, priùs immortalis quàm mortuus.

1536,1 2448.

Deus corruptiſſimo mortalium generi denunciat diluvium, per *Noachum*, centum viginti annis priuſquàm contingeret.

Hîc duo obſervanda veniunt: longævitas hominum antediluvianorum, & victus. Plura tunc ſæcula vivebant, quod cùm quidam ſatis concoquere non poſſent, annos eorum menſtruos fuiſſe dicebant; adeò ut 1200. anni, ante Diluvium, efficerent tantùm 100. annos ſolares. Verùm quàm hoc ſit ridiculum ſtatim apparet ex calculorum collatione; etenim poſito illorum calculo, *Sethus*, qui dicitur genuiſſe anno ætatis 105. genuiſſet 9. ætatis anno, aliique, ut Henoch, Cainan & Mahalaleel multò citiùs. Vide *Lactantium* Inſt. Div. Lib. II. c. 12.

Ad victum quod attinet, Veteres plerique & multi Recentiores exiſtimarunt, eos fructibus tantùm victitaſſe, & κρεωφαγίαν poſt diluvium demum incepiſſe, quod veriſimile fit ex Gen. IX. 3.

II. EPOCHA, *Diluvium.*

A Diluvio Noachi ad vocationem Abrahami, fluxere anni 366. quod intervallum complectitur

II. PERIODUS.

A. M. 1656. *A. C. N.* 2328.

DIluvium à Deo, ad delendum corruptum hominum genus, terris incultis immiſſum eſt. Solus evaſit Noachus, cum familia; cujus rei manifeſta ſuperſunt veſtigia in antiquiſſimis Ethnicorum monumentis, de quibus inter alios conſuli poſſunt *Hug. Grotius*, in Annot. ad Lib. I. de V. R. C. & *Sam. Bochartus*, in Phalegi Lib. I.

Memoria Noachi, ejúſque filiorum *Semi*, *Chami*, & *Japhethi*, variis involuta fabulis, apud Ethnicos ſupererat, ut iidem oſtenderunt.

1809 2175.

Genus humanum aggreſſum eſt ædificare Turrim, quâ famam apud poſteros propagaret, & circa quam ſedes poneret, ne nimiùm diſpergeretur; ſed diſcordiâ diſſipatum eſt in varias oras, & lapſu temporum factum eſt, ut lingua primæva variè apud remotos à ſe invicem populos mutaretur. Vide quæ ſcripſimus, in *Comment. Philologico* ad Gen. XI.

Poſteritas Semi in ſuperiore Aſia ſedes habuit,

Chami partim in Aſia, partim in Africa, Japhethi in Aſia minore & Europa. Vid. Gen. c. X. & modò laudatum *Bochartum*.

Paullò poſt prima humani generis diſſidia, *Nimrod* filius *Chus*, Chaldaice *Bar-Chus*, unde dictus eſt *Bacchus* à Græcis, cœpit Imperium conſtituere in *Meſopotamia*. Regni ejus principium fuere *Babylon*, *Erech*, *Chalne* & *Acchad* in terra *Sinhar*, hoc eſt, Babylonia; ex qua egreſſus in Aſſyriam ædificavit *Niniven*, *Rechoboth*, *Chalach*, & *Reſen*, ut narrat Moſes Gen. X. 10, 11. quibus verbis ſignificatur tantùm fundamenta jeciſſe earum urbium, quæ poſtea ſic vocatæ fuerunt; *Ninive* enim, aliquot poſtea ſæculis, ſic dicta eſt à *Nino*. Vide *Bochartum*, Phal. Lib. IV. c. 12.

An regnum, ab hoc primo Rege, ad ejus poſteros pervenerit non ſatis conſtat. *Africanus* quidem affert nomina ſeptem Chaldæorum Regum, ſex verò Arabum, qui in Babylonia regnavere; ſed ea ſunt planè diverſa ab iis, quæ ex *Cteſia* alii afferunt. Primus eſt Africano *Evechous*, Cteſiæ verò *Belus*. Itaque illa omnia inter ἄδηλα ſunt numeranda. Vid. Iſ. *Voſsium* & *Dyon. Petavium*.

Imperia tunc exigua erant, & quæ dici ſolent de magno illo Babylonico Imperio, cujus fines à *Nino* filio *Beli*, qui *Nimrodus* fuiſſe cenſetur, per totam Aſiam majorem prolati fuerint, meræ ſunt fabulæ. Eo enim tempore ter-

ræ ſylvis pænè obſitæ erant, & feris potiùs quàm hominibus habitabantur.

Paullò poſt cœperunt *Dynaſtiæ Aegyptiorum*, quæ quatuor fuerunt, *Thebana, Thinitica, Memphitica*, & *Tanitica*; quarum Metropoles *Thebæ, This*, & *Memphis* in ſuperiore Ægypto, *Tanis* verò in inferiore. Primus tamen totam Ægyptum tenuiſſe videtur *Menes*, primus in unaquaque Dynaſtia Rex. Idem fuiſſe videtur ac Cham Noachi filius. Seriem ejus ſucceſſorum habet *Joan. Marshamus*, Sæc. I. & ſeqq. qui de Antiquitatibus Ægyptiacis conſulendus.

Circa hæc tempora, *Fohi* primus Serum Imperator videtur floruiſſe, quamvis eorum calculus ſuperet calculum Hebraïcum, quem ſequimur; & meliùs conſentiat cum Græco Septuaginta Interpretum. At in quo ſit error, quis definiverit? Vid. *Iſ. Voſsium, de ætate Mundi.*

Haud multò poſt cenſetur ortum Regnum *Sicyoniorum*, in *Peloponneſo*; quod obtinuit primus *Aegialeus*, quem circa hæc tempora collocant Chronologi. Vid. *Petavium.*

Videntur ſub finem hujus Periodi artes cœpiſſe florere, & jam Architectura nota fuiſſe; quoniam aliquot hoc tempore immenſi operis *Pyramides* exſtructæ putantur, in Ægypto. Ceterùm cùm hîc ſit omnium antiquiſſimarum Hiſtoriarum initium, nihil fermè habemus præter nomina Regum & Patriarcharum, ac fabulas.

Hoc eodem tempore, nata videtur Idololatria, cùm anteà à toto genere humano unus Deus coleretur. Hæc autem fuit ejus origo. Norant præter Deum ſummum eſſe mentes quaſdam ſeparatas; quæ Angeli vocantur; quas Deus ille ὕψιςος, inſtar Legatorum ſuorum, &, ſi ita loqui fas eſt, veluti minores Deos ad homines mittebat. Hos initio colebant tantùm tamquam Legatos Dei, ut videmus ipſos Hebræos eos magno honore affeciſſe. Sed cùm delapſi eſſent in hanc opinionem, Deum ſummum commiſiſſe minoribus Diis Imperiorum, Urbium, & Familiarum curam; paullatim ſummi Dei ferè obliti, minores illos Deos honore ſummo ſoli debito affecerunt. Deinde exiſtimarunt mentes præſtantium virorum, poſt obitum, minorum Deorum ordinibus inſeri; unde factum eſt ut Reges defuncti colerentur, tamquam in Deorum numerum relati. Quod tamen non obſtitit, quin inter pleraſque gentes remanſerit opinio illa antiqua & vera: eſſe ſummum Deum, eúmque unicum, à quo reliqui omnes penderent.

Quia porrò in ſtatuis aliquando Oracula ediderunt Angeli, ut haud ineptè conjicit *Joan. Spencerus de Ur. & Thummim*, ſtatuas Diis ſuis collocarunt. Factum poſtea videtur, ut cùm & cultus, & mores gentium Angelis Lucis diſplicerent, quia ſe loco Creatoris haberi à pluṛimis videbant, eas reliquerint, & in eorum locum

locum ſucceſſerint Angeli Tenebrarum, unde Scriptura dicit Ethnicos adoraſſe Dæmonia; non quòd Ethnici crederent adorare ſe Naturas malignas, quas Diabolos vocamus; ſed quia Diaboli ſoli eorum Templa & ſtatuas incolebant. Sed hæc ſunt juſti voluminis argumentum.

III. EPOCHA, *Abrahami Vocatio.*

Ab Abrahami vocatione ad Moſaïcam Legem datam, ſunt anni 431. *quibus conſtat*

III. PERIODUS.

A. M. 2022. *A. C. N.* 1962.

CUm jam Idololatria invaleſceret, Deus ſtatuit ſibi legere familiam aliquam, ex toto genere humano, in qua cognitionem & cultum unius ſummi Dei inoleſcere non pateretur. Vocavit ergo Abrahamum ex poſteris Semi, ex Chaldæorum urbe, *Ur* dicta, eúmque in *Chananæam* abire juſſit. Ei ſe clariùs ac ſæpiùs Angelorum miniſterio patefecit, & præſertim illuſtrem illam dedit promiſſionem, futurum aliquando ut quiſpiam ex ejus poſteris cœli benedictiones in omnes gentes advocaret.

Paullò poſt adventum Abrahami in Chananæam, cùm eſſent varii, cùm trans, tum cis Euphratem Reguli; ortum eſt inter eos bellum, quod

A M. A C. N.

quod narratur Gen. XIV. Ibi memoratur *Amraphel Rex Sinhar*, ſeu Babyloniæ, non tamquam Rex totius Aſiæ, ut vulgò Babyloniæ Reges tunc fuiſſe cenſentur; ſed tamquam ſocius *Kedor-Lahomeri, Regis Elamitarum* multò potentioris, quippe qui ſubditos haberet in ipſa Paleſtina Reges aliquot. Hinc validiſſimo argumento evertitur opinio de Regno Babylonico, quod totam Aſiam pervaſerit, ante tempora Abrahami, ſub *Nino* & *Semiramide*, & *Ninya* Semiramidis filio; quandoquidem hoc tempore Rex Babyloniæ erat Amraphel non *Arius*, ut ſtatuunt qui Cteſiam ſequuntur, aut *Ninyas* filius Nini, ut vult *Voſsius* poſt *Africanum*; nec Rex Babyloniæ æquabat potentiam Regis Elymaidis.

Hiſce temporibus, varii erant Reges, in Palæſtina ipſa; ex quibus *Abimelech* & *Melchiſedek* memorantur, apud quos ſummi Dei cognitio adhuc ſupererat.

Hiſtoriam & natales Iſmaëlis, Iſaaci, Eſavi, & Jacobi habet etiam Scriptura, quæ conſulenda.

2046. 1938.

Abrahamus annos XCIX. natus mandatum Circumciſionis accepit. Eodem anno *Sodoma*, *Gomorra*, *Adma*, & *Tſebohim*, ſolo bituminoſo fulmine incenſo, ſubrutæ ſunt; & ſubſidentibus terris atque illuc influente *Jordane* fluvio, aliiſ-

A.M. A.C.N.

aliiſque rivulis, & ſe bituminis fluentis miſcentibus, natus eſt lacus *Aſphaltites*; qua de re, in peculiari Diſſertatione egimus. Hoc incendium fugiente *Loto*, cum uxore & filiabus, contigit ejus uxorem curioſitate vel ſubſiſtere, vel retro oculos flectere, & tam horrendo ſpectaculo territam animam efflare; ſic enim intelligenda ſunt ea Scripturæ verba: ותהי נציב מלח, * *fuit ſtatua in æternum*, hoc eſt, obriguit, & inſtar ſtatuæ eo in loco remanſit; quod etiam aliâ Diſſertatione oſtendimus.

2122. 1857.

Tempore *Iſaaci*, *Inachus* in Peloponneſo *Argivorum* Regnum conſtituit, ſucceſſoréſque habuit, de quibus vide *Petavium*. *Tanaquillus Faber*, vir doctiſſimus, in Not. ad Bibliothecam Apollodori, poſtquàm obſervavit *temporibus Inachi nihil in Græcia vetuſtius; originis*, inquit, *externæ fuiſſe Inachum, vel ipſum per ſe nomen ſatis indicet; neque enim Inachus aliud fuerit quàm anach, ſeu enach, unde* ἄναξ *&* ἄνακες *in veteri Græcia; quæ vox, ut ex Poëtarum ſcriptis certum eſt, Deum & Deos ſignificavit*. Hæc ille, intactam relinquens vocis Etymologiam, de qua nobis ita videtur. Antiquiſſimis temporibus, primi omnium Phœnices rei nauticæ periti fuerunt, & remotas oras adire auſi ſunt. Nomen autem Phœnicum, deductum eſt à voce Hebraïca ענק

Anac,

* *Vatthei netſib melach*, vulgò, *& fuit ſtatua ſalis*.

A. M. *A. C. N.*

Anac, dicti enim ſunt *Phœnices* quaſi בני ענק *Bene-anac*, ut multis oſtendit *Bochartus*, Chan. Lib. I. c. 1: hoc eſt, *filii Anak*, vel *Anacæorum*, qui in Palæſtina nobiliſſimi fuerunt. Quod cùm ita ſit, mirum non videbitur, ſi ſtatuamus primos, qui in Græciam appulerunt, fuiſſe ex iis qui ſe *Anacæos* dicebant, adeò ut primus illius oræ incola diceretur ענקי *Anachi*, *Anacæus*, vel *Inachus*. Atque hinc factum ut Dii & Reges ἄνακτες dicti fuerint, quaſi ex eo *Anacæorum* genere in numerum Deorum relati, vel ex iis oriundi qui primi in Græcia regnarunt; ut in *Syria Hadadi*, in *Aegypto Pharaones* & *Ptolemæi*, Romæ *Cæſares* dicti ſunt Principes, ab eximio quodam qui Imperii conditor fuerat, & id nominis geſſerat.

2202. 1782.

Ogyges in Attica Eleuſinem condit, & viginti ſex annis pòſt, eo in Attica regnante, contigit diluvium, quod Ogygium dicitur, in Attica, pluſquàm ducentis annis ante Deucalionæum. Fortaſſe hæc hiſtoria nata eſt ex hiſtoria Diluvii Noachi, quod vocari poteſt Hebraïcè מבול חוג *Diluvium Oceani*, *MabboulChog*, ex qua voce fieri potuit nomen *Ogygis*. Ita etiam Diluvium Noachi cum Deucalionæo confuderunt, ut poſtea videbimus.

2237. 1747.

Joſephus Jacobi filius à fratribus venditus, in Ægyptum

A. M. *A. C. N.*

Ægyptum abductus, atque ibi, uti in Geneſi narratur, ſummam auctoritatem adeptus, vocat eò patrem cum tota familia; quæ, permittente Rege Ægypti, ſedes, in Nomo inferioris Ægypti Tanitide, poſuit.

2373. 1611.

Moſes Liberator, & Legiſlator Iſraëlis naſcitur, dum dirâ *Pharaonis* crudelitate omnis proles maſcula Iſraëlitarum interficeretur.

Dicitur circa hæc tempora *Cecrops* ex Ægypto profectus coloniam deduxiſſe in Atticam, ubi duodecim oppida condidit, & leges patrias conſtituit.

Paullò poſt contigit diluvium Deucalionis in Theſſalia, quod Græci cum eo, quo totum deletum eſt humanum genus, confuderunt, ut Deucalionem ipſum cum Noacho. Dicit, exempli causâ, Scriptura, *Noachum fuiſſe virum terræ* איש האדמה *Iſch Haadamah*, id eſt, *agricolam*; quæ verba poſſunt etiam verti, ἀνὴρ πυῤῥᾶς, *Maritus Pyrrhæ*, ſeu *rubræ*; nam *Adamah* rubram ſignificat, æquè ac terram. Hinc cùm Phœnices Græcis dicerent, eum, ſub quo Diluvium contigerat, fuiſſe איש האדמה *virum rubræ*, id eſt, *terræ*, exiſtimarunt Deucalionem ſuum habuiſſe uxorem nomine *Pyrrham*. Vix etiam videtur Deucalion eſſe nomen viri unius, ſed potiùs latent duæ in hoc vocabulo voces, דגלי יון *digle jon*, vexilla Ionum, quibus verbis cohor-

tes

tes aliquot, quæ Diluvium effugerint, ſignificantur. Poſtea dicuntur deſerta loca colonis impleſſe, jactatis lapidibus, qui in homines mutarentur; quia, nimirum, eorum אבנים *abanim*, quæ vox *filios* & *lapides* Phœniciâ linguâ ſignificare potuit, loca illa occuparunt. Fuiſſe diluvium non univerſale, adeóque unum virum, cum una muliere dumtaxat, ſuperſtitem non fuiſſe teſtatur ex *Trogo Pompeio Juſtinus*, Lib. II. c. 6. hiſce verbis: *Superfuerunt quos refugia montium receperunt; aut ad Regem Theſſaliæ Deucalionem ratibus evecti ſunt, a quo propterea genus humanum conditum dicitur.*

Certè circa eadem tempora Phœnices, qui Europam coloniis ſuis impleverunt, ut eximiè oſtendit *Bochartus*, in ſuo *Chanaane*, duce Cadmo in Græciam appulerunt magno numero; quò & Religionem ſuam & innumeras attulerunt fabulas; quarum haud exiguam partem ex eorum verbis malè intellectis natam, docuit idem vir magnus modò laudatus.

Moſis hiſtoria ex Scriptura peti poteſt. Fuga ejus ex Ægypto, reditus, miracula præcipua in Periodo hac noſtra tertia contigerunt.

IV.

IV. EPOCHA, *Legiſlatio Moſis.*

A Legiſlatione Moſis ad excidium Trojæ, ſunt anni 347. *quibus conſlatur*

IV. PERIODUS.

A. M. 2453. *A. C. N.* 1531.

CUm Iſraëlitæ, in inferiore Ægypto, per 217. annos permanſiſſent, ac diram paſſi eſſent ſervitutem, ſub Regibus inferioris Ægypti; qui ab Ægyptiis *Paſtores* vocantur, & antiquis Ægyptiis eam regionem eripuerant; tandem multis editis miraculis, à Moſe liberati ſunt, uti Sacræ narrant Hiſtoriæ.

In Ægypto ad ingentem numerum excreverant, quandoquidem ſexcenta armatorum millia exierunt; unde colligimus minimùm fuiſſe viceſies centies millies capita. Hi intra unam noctem mare Rubrum tranſierunt, quod fieri hac ratione potuit, intra octo horas. Statuamus ſpatium maris fiſſi potuiſſe capere agmen, cujus frons eſſet 200. hominum, hoc eſt, circiter ducentos paſſus latum. Statuamus Iſraëlitas totam capacitatem illam impleviſſe, adeò ut frons agminis eſſet 200. hominum. Statuamus denique maris Erythræi alveum latitudine ſuâ complecti ſpatium duas horas longum, adeò ut alveo maris ita longi & lati poſſent

ſent contineri 120000. homines agmine, cujus frons fuerit ducentorum hominum, incedentes. Quod nihil abſurdi habet, quandoquidem unicuique minimùm conceditur paſſus quadratus; iter enim duarum horarum complectitur minimùm ſex paſſuum millia, quæ ſi per 200. quæ fuit latitudo ſpatii exſiccati, multiplicentur, efficient 120000. paſſus quadratos. Hinc apparet primum ordinem agminis, intra duas horas, potuiſſe pervenire ad littus ulterius maris; eum verò ordinem, qui ſextum-milleſimum hominem ſequebatur, duabus pòſt horis; quâ ratione 120000 intra quatuor horas potuiſſent pertranſire fretum illud. Demus jam reliquis quatuor horas, intra octo totus Iſraëliticus populus tranſierit. Verùm obſervandum eſt mare Erythræum potuiſſe arctius eſſe, & ſpatium ex quo mare expulſum fuit majus; unde ſequitur tranſitum illum, intra pauciores horas, fieri potuiſſe.

Mirum videtur tantum hominum numerum potuiſſe contineri, in parte inferioris Ægypti; ſed minùs mirum erit ei qui noverit quàm populoſa & fertilis olim fuerit Ægyptus, qua de re conſuli poteſt *Iſ. Voſsius*, Obſerv. Var. c. X. Nec ullum foret periculum, quamvis concederemus librarios potuiſſe incuriâ peccare in numeris, ut paullò majores in noſtris Codicibus aliquando legantur, quàm revera fuerint. Verùm hac de re iterum aliàs. Cùm ſicco pede

tranſiiſſent mare Rubrum, in deſerta Arabia per 40. annos vixerunt; ubi quid iis contigerit habetur in Libris Exodi, Levitici, Numerorum & Deuteronomii. Eo in loco præſertim acceperunt Legem, quæ tria præceptorum genera complectitur. Quædam ad mores pertinent, & communi omnibus hominibus ratione nituntur: alia verſantur circa cærimonias ſacras: alia denique ad Societatem civilem continendam ſancita ſunt.

Moralia præcepta ab omnibus Gentibus paullò cultioribus, & ſapientiſſimis quibúſque viris comprobata ſunt. In cærimonialibus, multa ſunt ex Ægyptiis deſumta, quæ, quia iis adſueti jam erant Iſraëlitæ, Lege ſuâ ſancivit Deus; emendatis quæ vitioſa eſſe poterant, qua de re conſuli poſſunt laudati Viri Clariſſimi *J. Marshamus*, & *J. Spencerus*. In politicis, multa erant quoque ſimilia, unde fit ut Atticæ Leges in multis cum Hebraïcis conſentiant, ut obſervarunt viri docti, & præſertim *Sam. Petitus*, qui eas collegit; quia, nempe, uti Cecrops primus Atticæ Rex Ægyptius ſuæ patriæ leges in Atticam intulit: ita etiam Moſes, juſſu Dei, Iſraëli Ægyptiis legibus adſueto, multa præcepit ex eis deſumta, licèt multa addiderit peculiaria. At præ ceteris omnibus, hoc habuit Reſpublica Iſraëlis, quòd Deus ſummus eſſet ejus Magiſtratus, nec ullum ſit nomen ullius Politiæ, quòd ei conveniat, adeò ut novum fingendum

fue-

A. M. *A. C. N.*

fuerit, nempe, ΘΕΟΚΡΑΤΙΑ, hoc eſt, Divinum regimen.

2493. 1421.

Moſes in terram Chananæam non ingreſſus moritur, relictâ Judæis Lege, quam Dei nomine tulerat.

2498. 1486.

Joſue ſubactam terram Chananæam duodecim dividit Tribubus, & octo poſt annis moritur.

2570. 1425.

Argivi, pulſo ultimo Inachidarum Rege *Gelanore*, Imperium *Danao*, qui ex Ægypto in Græciam venerat, deferunt.

2525. 1459.

Cùm Iſraëlitæ, poſt mortem Joſuæ, in idololatriam delapſi eſſent, à Rege Meſopotamiæ *Cuſchane* domantur, eique per annos octo tributa pendunt; ſed tandem liberantur ab *Othoniele*, primo Iſraëlis poſt Joſuam Judice.

2583. 1401.

Iterum ad priſtina peccata devoluti Iſraëlitæ, ſubeunt jugum *Eglonis Moabitarum* Regis, quem interficit *Ehud* ſecundus Judex.

Circa hoc tempus, à quibuſdam *Minos* regnaſſe creditur; alii eum Cretenſium Regem multò ſeriùs vixiſſe volunt; alii geminum fuiſſe contendunt, antiquiorem unum, qui ſanctitate legum celebris fuit, alterum Theſeo æqualem, quique adeò ſub finem hujus Periodi noſtræ vixerit.

Regnum Trojanum à *Dardano*, *Erichthonio*, *Troe*, *Aſſaraco*, *Laomedonte*, aliiſque principibus

A. M. *A. C. N.*

conditum & ampliatum eſt, in Minore Aſia.

Pelops Phrygius, Tantali filius, regnat in Peloponneſo; totique regioni nomen imponit ſuum.

Hoc tempore, inſtituti ſunt ludi *Iſthmii*, qui tertio quoque anno in Iſthmo Corinthio celebrabantur, in honorem Archemori. Attamen Archemoro conſecratos volunt alii ab *Adraſto*, & ducibus Thebas petentibus, quod ſeriùs evenit. Fortè ab his dumtaxat inſtaurati fuere, in honorem Archemori.

Belus eodem ævo regnabat in Aſſyria, & in Deorum numerum fato functus referebatur.

2663. 1321.

Jabin Chananæorum Rex ſubdit Iſraëlitas, at vigeſimo pòſt anno, liberantur à *Debora* & *Baraco*.

2730. 1254.

Huic ſucceſſit *Gedeon*, qui Madianitas ſine prælio fudit. Hic aliter vocabatur *Jerubaal*, atque illum, inter conſcribendam ſuam Hiſtoriam, conſuluerat *Sanchoniathon* Berytius; qui Hiſtoriam Phœnicum linguâ Phœniciâ conſcripſerat, quam Græcè verterat *Philo Byblius*, cujus verſionis ſuperſunt nobis fragmenta quædam. Vid. *Sam. Bochartum*, *Chanaanis* Lib. II. Capite ultimo. Conſulenda & hac de re Diſſertatio Anglica *Henr. Dodwelli*, qui ſuppoſititium Sanchoniathonem contendit.

Abi-

Abimelech, Gedeonis filius, interfectis ſeptuaginta fratribus, munus Judicis invadit.

Huic ordine ſucceſſerunt *Thola*, *Jaïr*, & *Jephtha*, quorum res geſtæ narrantur in Libro Judicum. Obſervabimus tantùm ex Hiſtoria Jephthæ, qui filiam ſuam devovit, viris quibuſdam doctis, natam videri fabulam Iphigeniæ, quam Græci in Aulide mactare aggreſſi dicuntur. Non multùm certè differunt ἰφιγενεία & ἰφθηγενεία; qua de re conſulendus *Lud. Cappellus*, in Diatriba de voto Jephthæ. Verùm hæc pertinent ad ſequentem Periodum.

Temporibus horum Judicum Iſraëlis, multa cùm in Oriente, tum in Occidente, inter alias gentes contigerunt memoratu digna, quæ ad certum annum vix referri poſſunt.

In Aſia Majore, tempore Deboræ, regnabat *Ninus Beli* filius, qui Niniven ædificavit, & Imperii Aſſyrii fines longè latéque per Aſiam protulit. Tunc primum Imperium hoc floruiſſe videtur, adeò ut Ninus ejus veluti conditor haberi queat. Hîc eſt accuratior *Herodoti* calculus, ex quo hoc *Imperium* veterum Aſſyriorum duravit tantùm 500. annos, præſertim in Superiore Aſia.

Nino fato functo, Imperii habenas rexit vidua ejus *Semiramis*, de qua, ut & de Nino, legendus *Juſtinus*, Lib. I. Hiſt.

Palætyrus, ſeu antiqua *Tyrus*, ſub Imperio Nini condita eſt, ut nonnulli prodiderunt; aliis verò multò antiquior creditur.

In Græcia autem varii, cùm in Attica, tum in Peloponneſo poſt alios alii regnant Reges, quorum ſeriem ſuppeditabit *Petavius*.

Sub *Erichthonio*, quarto poſt Cecropem Athenarum Rege, inſtituta ſunt Panathenæa; ſub *Erechtheo*, ſexto Rege, *Eleuſinia myſteria*, in urbe Athe Atticæ Eleuſine, magnis & arcanis ritibus primùm celebrata; & *Phœmonoë* prima Vates Delphis oracula verſibus hexametris cœpit fundere.

Hiſce temporibus, *Amphion* Thebis regnabat, *Perſeus* Mycenis.

Paullò poſt Baraci tempora, *Hercules Thebanus*, *Amphitryonis* & *Alcmenæ* filius, vixit. Creditus eſt filius Jovis, quia antiquiſſimis temporibus διογενεῖς, *Jove geniti*, fortiſſimi quique dicebantur; quemadmodum Hebræi eos vocant בני אלים *filios fortium*, vel *Deorum*, *Bene Elim*. Fuere alii antiquiores Hercules, de quibus totáque eorum Hiſtoria, in ſingulari Diſſertatione egimus.

Ad id ævum referendum eſt iter Argonautarum, quod fabulis miſtum eſt, natis, ut videtur, ex malè intellectis Phœnicum id narrantium verbis. Navis, exempli gratiâ, vocatur *Argo*; ארכא, *Archo*, autem linguâ Phœniciâ ſignificat *navem longam*. Dicitur ea navis loquuta,

A. M. A. C. N.

ta, quia vox Phœnicia דברה *doberah*, *loquentem* & *gubernaculum* ſignificat, Vide *Sam. Bochartum* in *Chanaane*, & Diſſertationem noſtram de *Statua Salina*.

Atreus & *Thyeſtes*, in Peloponneſo, paullò pòſt vixerunt, inimicitiis & facinoribus nobiles.

Theſeus duodecim oppida à Cecrope in Attica condita, Gedeonis tempore, in unam urbem compegit.

Septem Duces adversùs *Polynicen*, Thebarum Regem, bellum ſuſcipiunt, *Adraſtus*, *Eteocles*, *Amphiaraus*, *Tydeus*, *Hippomedon*, *Capaneus*, *Parthenopæus*. Hi cùm plerique eo in bello occubuiſſent, eorum filii ἐπίγονοι, hoc eſt, *poſteri* κατ' ἐξοχὴν dicti, decem pòſt annis, ultionem ſumſerunt de Thebanis; quos, duce Alcmæone Amphiarai filio, ingenti prælio ſuperarunt.

2655. 1329.

2768. 1216.

In Italia regnabat *Janus*, annis 150. ante adventum Æneæ; *Latinus* verò circiter annis 35.

V. EPOCHA, *Trojæ Excidium.*

A Trojæ Excidio, ad ædificationem primi Templi Jeroſolimitani, numerantur anni 192. *quibus conſtat*

V. PERIODUS.

A. M. 2800. *A. C. N.* 1184.

PRopter *Helenam Menelai*, Spartæ Regis, uxorem raptam à *Paride*, *Priami* Trojæ Regis filio, ortum eſt bellum inter Trojanos & Græcos, qui poſt decem annos Trojam ceperunt.

Hanc autem Epocham, ex profana Hiſtoria deſumtam, Epochis ex ſacra hactenus notatis miſcemus; quia nihil ferè eſt, in Hiſtoria Ethnica, magis decantatum. Hoc tempore, Judicis inter Hebræos munere fungebatur *Jaïr Galandita.*

Hunc in hac Periodo ordine ſequuti ſunt *Ibſan*, *Elon*, *Abdon*, *Samſon*, *Eli*, & *Samuel*; quorum anni ex Petavianis Tabulis, Hiſtoria ex Scriptura peti poſſunt.

2832. 1182.

Æneas eodem ipſo anno, quo Troja capta eſt, autumno ineunte, ſolvens in Thraciam appulit, ubi hyemavit; & duobus pòſt annis, cùm interea in Sicilia, quò ex Thracia iverat, reman-

A M. *A C.N.*

remanſiſſet , Tyrrheno mari ſuperato , æſtate Laurentum appulit ; ac paullò pòſt , ductâ uxore *Latini* filiâ *Laviniâ* , urbem Lavinium ea in ora condidit.

2803. 1181.

Rutuli , Turno Duce , contra Latinum & Æneam bellum movent ; in quo , Latino & Turno interfectis ; Æneas per tres annos in Latio regnavit. Ejus ſucceſſorum ſeriem ſuppeditabit *Petavius*.

2817. 1167.

Paucis pòſt annis , Sicyoniorum Regnum , quod, ſecundùm quoſdam, annis circiter mille duraverat, planè deſiit; anno , nempe, antequàm Jephtha Judicis munere fungeretur.

2832. 1152.

Aſcanius , Æneæ filius , *Albam Longam* condidit, annis 30. poſt Lavinium conditum.

2881. 1103.

Heraclidæ , Ducibus *Temeno* , *Creſphonte* , & *Ariſtodemo*, in Peloponneſo ſedes figunt , *Samſone* Iſraëlem regente.

Anno ſequente , cœpit Corinthiorum Regnum , ut & Lacedæmoniorum, quod per duas poſterorum Herculis familias , *Euryſtenidarum* & *Proclidarum* continuatum eſt. Hìc collocatur Epocha *reditûs Heraclidarum*, celeberrima apud Græcos Scriptores ; dicuntur autem tum demum rediiſſe in Peloponneſum ; quia centum

antê

A. M. *A. C. N.*

antè annis fruſtra eamdem regionem invadere conati fuerant.

2189. 1095.

Reditus ille contigit, Eli judicante Iſraëlem, cui cùm ſucceſſiſſet Samuel, Iſraëlitæ Judicum auctoritatem aſpernati ſibi Regem creari poſtulant, & eligitur quidem *Saül* ex Tribu Benjaminitica.

Hujus tempore, *Codrus*, ultimus Athenarum Rex, ſe pro ſalute populi devovit. Cùm de Regno contenderent ejus filii, *Medon* & *Nileus*, regiam poteſtatem Atheienſes aboleverunt, & *Archontes* perpetuos quidem, ſed qui populo adminiſtrationis rationem redderent, elegerunt. Medon, Codri filius, primus id munus geſſit.

2913. 1071.

Hiſce temporibus, Græci * *Javanis*, vel *Ionis* poſteri, in Aſiam unde venerant colonias miſerunt. Quare & Athenienſes Javanidæ, & * Æoli poſteri, contendebant Aſiam Minorem primùm à colonis ſuis incultam fuiſſe; cùm debuiſſent agnoſcere ſe inde quidem ortos, ſed poſtea novis colonis regionem non ſatis cultam impleſſe. Ab iis conditæ Cuma & Smyrna.

2929. 1055.

Poſt Saülem regnat *David*, ex Tribu Judæ, primùm

* Heb. יון quod legi poteſt *Jon*, aut *Javan*.

* Heb. בני עעול *Bene Eol*, filii tempeſtatis, ſeu qui procellâ ex Aſia in Græciam pervenerant.

A. M. A. C. N.

primùm Paſtor, deinde Rex & Propheta.

2969. 1015.

Davidi ſuccedit *Salomon*, qui pacis artibus eximius fuit, ut Pater artis militaris peritiâ excelluerat, & Templum Deo exſtruxit.

VI. EPOCHA, *Templi Jeroſolimitani Exſtructio.*

Ab Exſtructione Templi Jeroſolimitani, ad primam Olympiadem, fluxerunt anni 216.*quibus conſlatur*

VI. PERIODUS.

2992. 992.

SAlomon Templum, quod patri Davidi id operis aggredi cupienti vetitum fuerat, Deo Iſraëlis exſtruxit, atque anno Regni 23. abſolvit. In hoc recondita fuit Arca Fœderis, quæ antea ſub Tabernaculo Moſis fuerat.

Scriptura docet hunc Regem cùm animi, tum corporis dotibus maximis ornatum, & ingentibus divitiis à Deo donatum fuiſſe; nec tamen, ſub vitæ finem à mulieribus tentatum, earum illecebris reſtitiſſe; adeò ut in Idololatriam, præ uxorum & concubinarum amore, quas longè plurimas habuit, delapſus turpiter fuerit.

Hujus tempore potentes erant Tyrii Reges, & *Hiram* quidem, qui tunc regnabat, fœdus

cum

A. M. *A. C. N.*

cum Salomone habuit. Vide *Joan. Marſhamum*, ad Sæc. XIV.

In Syria regnabat *Hadarezer*, aut ejus filius, ut apparet ex 2. Sam. X. & ab eo tempore potentiſſimi fuiſſe videntur Syriæ Reges ad *Nabopolaſſarem*, qui Syriam unà cum Judæa Aſſyriorum Imperio ſubjecit. Vide 1. Reg. XX. 2. Reg. VIII. IX. XII. Hoc tempore, *Dionyſ. Petavius* exiſtimat vixiſſe *Homerum*, nondum elapſis ab excidio Trojano ducentis annis. Vide Lib. de Doct. Temp. 9. c. XXX. Alii centum annis minimùm recentiorem faciunt. Illi æqualis fuit *Heſiodus*, aut eo ſaltem paullò junior, vel etiam, ſi marmoris Arundelliani auctoritatem ſequamur, paullò antiquior. Vide *Joan. Marſham.* ad Sæc. XV.

3009. 975.

Salomoni ſucceſſit *Roboamus* filius, qui imperitiâ ſuâ decem Tribuum Imperium amiſit, ſervato tantùm Regno Judæ & Benjaminis.

Jeroboamus, filius *Nabati*, invaſit decem reliquas Tribus, quibus Vitulos aureos adorandos conflavit, ſicuti narratur Libro primo Regum.

Hinc diviſa fuit Jacobi poſteritas, in Regnum Judæ & Regnum Iſraëlis, quæ perpetuâ ſerie diverſi per aliquot ſæcula habuerunt Reges, quorum nomina & anni ex Tabulis Petavianis peti poterunt.

Tem-

A. M. *A. C. N.*

Tempore Roboami vixit *Seſac*, ſeu *Seſoſtris*, Rex Ægypti potentiſſimus, qui expugnavit Jeroſolimam, & conjunctis in unum Regnum quatuor Ægypti Dynaſtiis, magnam Aſiæ partem victor peragravit. Vide *Marsham.* ad Sæcul. XIV. & XV.

3026. 958.

Abia, filius Roboami, patri in Regno Judæ ſucceſſit, & cum exercitu quadrageſies decies centies militum Jeroboamum, qui duplò majores copias habebat, aggreſſus, eum devicit. Nec mirum videri debet, in tam exigua regione, potuiſſe tot milites inveniri; quoniam tunc non milites conducti, ſed omnes, præter ſenes, pueros & ægros, viri expeditionem ſuſcipiebant.

3098. 886.

Pygmalionis Tyriorum Regis anno ſeptimo, regnantibus in Juda & Iſraële duobus Regibus cognominibus, uterque enim *Joram* vocabatur; *Dido*, Tyro profecta, *Carthaginem* condidit, trecentis fermè annis poſt excidium Trojanum; unde liquet *Virgilium*, qui Æneam & Didonem æquales fecit, ingentem Anachroniſmum commiſiſſe. Vide *Sam. Bochartum*, Chanaan. Lib. I. c. XXIV. qui docet nomen Phœnicium Carthaginis fuiſſe *Carthada*, id eſt, קרתא חדת *Cartha-hadath*, vel קרתא חדתא *Cartha-hadthah*, urbs nova; arcem verò vocatam בצרה *Botſrah*, quod cùm Græci pronunciarent *Byr-*

ſa,

cum Salomone habuit. Vide *Joan. Marshamum*, ad Sæc. XIV.

In Syria regnabat *Hadarezer*, aut ejus filius, ut apparet ex 2. Sam. X. & ab eo tempore potentiſſimi fuiſſe videntur Syriæ Reges ad *Nabopolaſſarem*, qui Syriam unà cum Judæa Aſſyriorum Imperio ſubjecit. Vide 1. Reg. XX. 2. Reg. VIII. IX. XII. Hoc tempore, *Dionyſ. Petavius* exiſtimat vixiſſe *Homerum*, nondum elapſis ab excidio Trojano ducentis annis. Vide Lib. de Doct. Temp. 9. c. XXX. Alii centum annis minimùm recentiorem faciunt. Illi æqualis fuit *Heſiodus*, aut eo ſaltem paullò junior, vel etiam, ſi marmoris Arundelliani auctoritatem ſequamur, paullò antiquior. Vide *Joan. Marsham.* ad Sæc. XV.

3009. 975.

Salomoni ſucceſſit *Roboamus* filius, qui imperitiâ ſuâ decem Tribuum Imperium amiſit, ſervato tantùm Regno Judæ & Benjaminis.

Jeroboamus, filius *Nabati*, invaſit decem reliquas Tribus, quibus Vitulos aureos adorandos conflavit, ſicuti narratur Libro primo Regum.

Hinc diviſa fuit Jacobi poſteritas, in Regnum Judæ & Regnum Iſraëlis, quæ perpetuâ ſerie diverſi per aliquot ſæcula habuerunt Reges, quorum nomina & anni ex Tabulis Petavianis peti poterunt.

Tem-

A. M. *A. C. N.*

Tempore Roboami vixit *Seſac*, ſeu *Seſoſtris*, Rex Ægypti potentiſſimus, qui expugnavit Jeroſolimam, & conjunctis in unum Regnum quatuor Ægypti Dynaſtiis, magnam Aſiæ partem victor peragravit. Vide *Marsham.* ad Sæcul. XIV. & XV.

3026. 958.

Abia, filius Roboami, patri in Regno Judæ ſucceſſit, & cum exercitu quadrageſies decies centies militum Jeroboamum, qui duplò majores copias habebat, aggreſſus, eum devicit. Nec mirum videri debet, in tam exigua regione, potuiſſe tot milites inveniri; quoniam tunc non milites conducti, ſed omnes, præter ſenes, pueros & ægros, viri expeditionem ſuſcipiebant.

3098. 886.

Pygmalionis Tyriorum Regis anno ſeptimo, regnantibus in Juda & Iſraële duobus Regibus cognominibus, uterque enim *Joram* vocabatur; *Dido*, Tyro profecta, *Carthaginem* condidit, trecentis fermè annis poſt excidium Trojanum; unde liquet *Virgilium*, qui Æneam & Didonem æquales fecit, ingentem Anachroniſmum commiſiſſe. Vide *Sam. Bochartum*, Chanaan. Lib. I. c. XXIV. qui docet nomen Phœnicium Carthaginis fuiſſe *Carthada*, id eſt, קרתא הדת *Cartha-hadath*, vel קרתא הדתא *Cartha-hadthah*, urbs nova; arcem verò vocatam בצרה *Botſrah*, quod cùm Græci pronunciarent *Byr-*

ſa,

A. M. *A. C. N.*

ſa, nata eſt inde fabula de corio bovis in minutiſſimas ligulas ſecto; nam βύρσα eſt *corium Bovis*, cùm vox Hebraïca *munimentum* ſignificet.

3100. 884.

Mortuo *Ochoziâ*, Rege Judæ, *Athaliâ*que ejus matre, exſtinctâ ſtirpe regiâ, per tyrannidem Regnum obtinente; florebat, in Græcia, *Lycurgus* Lacedæmoniorum Legiſlator celeberrimus; cujus Leges, apud *Plutarchum*, in ejus vita legi poſſunt. Hoc maximum in ejus πολιτείᾳ vitium fuit, quòd eſſet tota militaris, quaſi Reſpublica minùs conſtaret pacis artibus, quàm bellicis virtutibus. Huic proximum fuit quòd infantes omnes, qui cum aliquo vitio in corpore naſcebantur, & *Hilotæ*, ſive agrorum cultores, ne nimium in numerum creſcerent, trucidarentur.

3108. 876.

Hoc anno, *Petavius* & alii finem imponunt Imperio Babyloniorum, interfecto ab *Arbace*, Medorum Præfecto, *Sardanapalo*; qui ultimus numeratur, quaſi nemo ei ſuffectus eſſet, & Medorum Imperium Babylonico ſucceſſiſſet; quod confutavimus, in Comment. Philolog. ad Cap. X. Geneſeos.

Arbaces Medus, excuſſo jugo Babyloniorum, libertatem Medis reliquit; quam per quinquaginta circiter annos conſervarunt, donec *Dejocem* Regem eligerent, ut narrat *Herodotus*, Lib. I.

Joazo

A.M. *A.C.N.*

3142. 842.

Joazo Judæ, & *Jehoachazo* Iſraëli imperantibus, *Hazaël*, qui Benhadadum Regem Syriæ Dominum ſuum interfecerat, & ſolium ejus occupaverat, Judæ & Iſraëli moleſtiſſimus fuit; nec filius ejus Benhadad aliter ſe erga Hebræos geſſit, ſed victus fuit à Rege Iſraëlis, 2. Reg. XIII, 25.

3160. 824.

Hiſce temporibus, vivebat *Eliſæus* Propheta, Eliæ ſucceſſor. Paullò pòſt vixit *Jonas* Propheta, qui Jeroboamo Iſraëlitarum Regi victoriam de Syris prædixit, 2. Reg. XIV, 25. Quo anno ad Ninivitas iverit non conſtat; ſed ſine dubio, id contigit ante Ninives excidium, quod *Nahum* Propheta prædixit, & quod videtur eveniſſe ſub Imperio Nabuchodonoſoris Babyloniorum, & Cyaxaris Medorum Regis. Vide *Petavium*, de Doct. Temp. Lib. X. c. III.

3170. 814.

Macedonum Regnum hoc anno conditum eſt, regnantibus apud Hebræos, *Jeroboamo* II. in Iſraële, *Joazo* in Juda. *Caranus* Argivus, ex Heraclidarum ſtirpe, & ab Hercule quidem undecimus, è Peloponneſo adductâ hominum manu, primus in Macedonia imperitare cœpit. Ejus ſucceſſores, ad *Philippum* uſque, ſuppeditabit *Petavius*.

VII. EPOCHA, I. *Olympias.*

A prima Olympiade, ad reditum Judæorum ex Captivitate Babylonica, fuerunt anni 239. *quibus conflatur*

VII. PERIODUS.

A. M.	*A. C N.*	Anni Olympiadum
3208.	776.	*Ol. I. An.* 1.

REgnante apud Judæos *Azariâ* ; agones Olympici, ab Hercule olim inſtituti ; ab *Iphito* reſtaurati ſunt. Unoquoque quarto anno redibant, & durabant per quinque dies. Celebrabantur menſe Julio, ad urbem Elidis Olympiam, quæ cùm vicina eſſet Piſæ, aliquando cum ea confunditur ; & in iis quinque potiſſimùm exercitii generibus certabatur, ſaltu, curſu, diſco, jaculo, luctâ ; & qui in hiſce omnibus vincebat, vocabatur πένταθλος, Latinè *Quinquertio* ; ſed poſtquàm Græci cœperunt equos alere, admiſſa ſunt etiam equorum certamina, ſeu ſingulari equo, ſeu bigis aut quadrigis. Poſtea etiam addita ſunt certamina Muſices, Poëſeos, Eloquentiæ, &c.

Cùm unoquoque quarto anno redirent, Olympias dictum eſt ſpatium quatuor annorum, atque inde Græci per Olympiades annos numerare cœperunt; unde initium duxit quidquid eſt certi

ac indubitati in eorum Chronologia. Antea ferè nihil eſt explorati, ad annos quod attinet; unde *M. Varro*, qui ævum mundi in tres Periodos diviſerat, incertam, fabuloſam & hiſtoricam, poſtremam hinc inchoabat. De Chronologia Græcorum, vide *Joan. Marshamum* ad Sæcul. XVI.

3213. 771 II, 2.

Hoc tempore *Phul*, Rex Aſſyriorum, Iſraëlitas vexavit, & tum videtur inſtaurata fuiſſe Ninive, quæ ab Arbace Medo deſtructa antea fuiſſe dicitur.

Circa eadem hæc tempora, Græci in Siciliam colonias duxerunt; inter quas præcipua fuit ea, cujus dux erat *Archias Corinthius*, qui Syracuſas condidit.

Tunc etiam prophetatus eſt *Hoſeas*, quem intervallo ſequutus eſt Eſaias, vel potiùs æquavit, ut ætatis, ita prophetiarum tempore.

Hoc ævo, nempe Olymp. V, 4. Archontes, qui hactenus fuerant perpetui, Athenis facti ſunt decennales, & primus quidem fuit Alcmæon.

Poſtquàm ab Æneæ temporibus XIV. regnaſſent Reges in Latio, *Romulus Numitoris* nepos novum condidit Regnum, cujus Roma Metropolis fuit. Ejus fundamenta jacta putantur, ſub finem anni tertii Olympiadis ſextæ, unde anno ſequente initium eſt ſupputationis ab Urbe Condita.

A.M.	*A.C.N.*	*Olymp.*	*U.C.*
3231.	753.	VI,4.	1.

Primus Romanorum Rex Romulus regnat annis 38. Anno ſequente, Olympionicæ coronari cœperunt, cùm antea nihil præmii auferrent, niſi quòd eorum nomina in tabulas publicas referrentur. Coronæ illæ erant ex Pinu, Malo, Olea aut Apio.

3237. 747. VIII,2. 7.

Dum Phul, aut *Tiglath-Phalaſar*, qui ei ſucceſſit, in Aſſyria regnarent, Regnique ſedes in urbe Ninive collocarent, cœpit regnare Babylone *Nabonaſſar*; unde celeberrima, apud Chaldæos, *Aera Nabonaſſaris* incipit. Hic videtur inſtauraſſe Imperium Babylonicum, quod interciderat, & idem fuiſſe qui *Baladan* dicitur, cujus filius fuit *Merodac*. 2. Reg. XX, 12. Vide *Petavium*, Lib. IX. c. 52. de Doct. Tempor.

Sabini arte quadam Tarpeiâ rupe occupatâ, Romanis graves erant; & jam litem prælio diremturi, matronarum Romanarum interventu, reconciliati ſunt; ita ut coaleſcerent populi, & *Tatius* ac Romulus unà regnarent.

3241. 743. IX,2. 11.

Meſſeniacum bellum, inter Meſſenios & Lacedæmonios, hoc anno incepit, & per viginti annos, donec deleti eſſent Meſſenii, duravit; *Ariſtodemo* Meſſenio, viro fortiſſimo, imperante patriis copiis. Conſulendi *Pauſanias & Juſtinus*.

Regnante

A. M. *A. C. N.* *Olymp.* *U. C.*
3258. 743. XIII, 3. 28.

Regnante apud Judæos Ezechiâ, Lacedæmonii ab Ariſtodemo ingenti prælio victi, ad ſufficiendam ſobolem, uxores ſuas proſtituunt; unde nati ſunt *Parthenii*, qui triginta pòſt annis, duce *Phalanto Araci* filio, qui auctor proſtituendarum fœminarum fuerat, ad novas ſedes quærendas profecti, Tarentum in Italia occuparunt. Vide *Juſtinum*, Lib. III.

3263. 721. XIV, 4. 33.

Salmanaſar, qui in Aſſyriæ Regno Tiglath-Phalaſaro ſucceſſit, hoc anno, qui Regni Ezechiæ ultimus fuit, captâ Samariâ & Hoſeâ Iſraëlis Rege, decem Tribus in captivitatem abduxit, in Aſſyriam & Mediam; earúmque loco, miſit gentes Idololatriæ deditas, quarum hiſtoria habetur, 2. Reg. XVII. Inde prognati ſunt, qui poſtea dicti Samaritani, qui Legem Moſis ſuſceperunt, atque ex Libris ſacris Pentateuchum ſolum admiſerunt; ſcriptúmque etiamnum hodie ſervant, antiquis Hebræorum characteribus, quos Judæi Chaldaïcis mutarunt.

3269. 715. XVI, 2. 39.

Romulus primus, ut diximus, Romanorum Rex, Ezechiæ æqualis, dum ad Capreæ paludes exercitum luſtraret; coortâ tempeſtate; nuſquam conſpectus eſt. Interfectum à Senatu quidam volunt; & poſtea, ut invidiam declinaret; in Deorum numerum relatum; quaſi

AM. *A.C.N.* *Olymp.* *U.C.*

Mars eum in cœlum rapuiſſet. Vide *Dionyſium* Halicarnaſſ. Lib.I.

Circa hoc tempus, *Sennacherib*, Rex Aſſyriæ, in Judæam cum exercitu ingreſſus eſt, uti narratur, 2. Reg. XIX.

In Aſia verò Minore, rerum potiebatur *Gyges* ille, divitiis celeberrimus, Mnermnadarum primus Lydorum Rex, poſt quatuor ex Herculis proſapia; quorum poſtremum, *Candaulem* nomine, ipſe è medio ſuſtulit, à Regina adjutus.

3270. 714. XVI, 3. 40.

Romulo ſucceſſit, in Romano Regno, *Numa Pompilius*, qui Religionis ritibus, & legibus civilibus Romam ornavit, ac regnavit per 43. annos.

Sequente anno, *Merodac*, Rex Babyloniorum, dum Aſſyriis Sennacheribi filius *Aſſaraddon* imperaret, miſit Legatos ad Ezechiam, ut legimus, 2. Reg. Cap. XX. Aſſaraddon creditur Babylonicum Regnum invaſiſſe, quæ opinio eo argumento nititur, quòd in Scriptura non ampliùs poſtea diſtinguantur Babylonii Reges ab Aſſyriis.

3286. 698. XX, 3. 56.

Patri Ezechiæ, pio Regi, ſuccedit impius filius *Manaſſes*; qui octavo pòſt anno, Babylonem in captivitatem abductus, poſt actam pœnitentiam, reſtitutus fuit, atque in univerſum regnavit annis LV.

A. M. *A. C. N.* *Olymp.* *U. C.*

Hujus tempore, Medi, qui Arbace duce, jugum Babyloniorum Regum excuſſerant, *Dejocem* æquitate & juſtitiâ inſignem Regem ſibi conſtituunt; qui *Ecbatana* urbem celeberrimam condidit, de cujus magnitudine & nomine *Sam. Bochartus*, in ſuo Phaleg. Lib. III. c. XIV.

3297. 687. XXIII, 2. 67.

Ab hoc anno, Athenis Archontes annui fuerunt, quorum primus fuit *Creon.*

Meſſenii anno, poſt primum bellum quod cum Lacedæmoniis geſſerant, XXIX. ab iis defecerunt, Duce *Ariſtomene*; qui, per quatuorcim annos, fortiſſimè eos tutatus eſt. Sed tandem Lacedæmonii decennali obſidione Meſſenen ceperunt, & finem bello impoſuerunt. Meſſenii verò reliqui, everſâ patriâ, in Siciliam navigarunt, ubi *Zanclen* occuparunt, quam Meſſanam appellavere.

3313. 671. XXVII, 2. 83.

Anno ante hanc navigationem, *Tullus Hoſtilius*, tertius Romanorum Rex, Numæ Pompilio ſucceſſit, atque regnavit per annos 23.

A temporibus Seſoſtris, Regis Ægypti, quem Roboami tempore vixiſſe diximus, Ægyptus inteſtinis diſcordiis turbata fuerat, & inter plures Principes diſcerpta; donec rurſus, ſub hoc ævum, *Pſammeticho* ſoli pareret, qua de re videndus *Joan. Marshamus*, ad Sæcul. XVI.

A. M.	A. C. N.	Olymp.	U. C.
3326.	658.	XXX, 1.	96.

Cypſelus Corinthi tyrannidem invaſit, & tenuit annos triginta, expulſis Bacchiadis, qui hactenus rerum potiti fuerant; unde factum ut *Demaratus* Corinthius in Italiam, tyrannidis odio, navigaverit, & *Tarquiniis* Etruriæ oppido conſederit.

3341. 643. XXXIV, 2. 111.

Manaſſi, Regi Judæ, ſucceſſit *Amon* filius; qui, cùm per biennium regnaſſet, ſucceſſorem reliquit *Joſiam*, Regem pium ac juſtum.

3345. 639. XXXV, 2. 115.

Ancus Martius, Romanorum Rex quartus, ab hoc anno regnavit, per annos 24.

Tunc natus eſt *Solon*, Athenienſium Legiſlator, & præcedenti quidem anno, *Thales Mileſius*, quorum uterque fuit è ſeptem illis decantatiſſimis Græciæ Sapientibus. Quinque reliquorum, qui duobus ſuperioribus æquales fuerunt, hæc ſunt nomina: *Periander* Corinthius; *Pittacus* Mitylenæus; *Bias* Prienæus; *Chilon* Lacedæmonius; *Cleobulus* Lindius. De his conſulendus ludus ſeptem Sapientum, ab *Auſonio* ſcriptus.

Paucis pôſt annis, *Phraortes*, Dejocis Medorum Regis filius, Niniven obſidere aggreſſus, cùm maxima copiarum parte, periit. Sed *Cyaxares* filius, qui illi, Joſiæ Regis tempore, ſucceſſit, mortem patris ulturus, eamdem inſtauravit denuo obſidionem; regnante Babylone

patre,

A. M. *A. C. N.* *Olymp.* *U. C.*

patre, vel avo Nabuchodonoſoris. Cùm in ea obſidione occuparetur Cyaxares, *Scythæ*, Madye duce, ex Scythia erumpentes, eum oppreſſerunt; & per totam illam Aſiæ partem, quæ magis ad Auſtrum vergit, vagati, eam octo & viginti annis obtinuerunt.

3359. 625. XXXVIII, 4. 129.

Hoc anno, ex conjectura *Dyon. Petavii*, *Nabopolaſſarus*, Nabuchodonoſoris pater, regnare cœpit Babylone, &, ut auctor eſt *Beroſus*, qui tempore Alexandri Chaldæorum Annales ſcripſit, Ægypto, Phœniciæ & Syriæ Satrapam impoſuit; quem poſtea rebellantem in ordinem, per filium Nabuchodonoſorem, coëgit.

3361. 623. XXXIX, 4. 131.

Draco Athenienſium Leges emendat, & ſeveras adeò ſcribit, ut dixerint eas οὐ μέλανι, ἀλλ' αἵματι γεγράφθαι, *non atramento, ſed ſanguine, fuiſſe ſcriptas.*

3370. 614. XLI, 3. 140.

Hoc anno, regnare cœpit quintus Romanorum Rex *Tarquinius Priſcus*, anníſque 38. Reip. habenas tenuit. Hic fuit Demarati Corinthii filius; qui, cùm antea *Lucumo* vocaretur, *Lucius*, &, quia Tarquiniis vixerat, *Tarquinius* dictus eſt.

3374 610. XLII, 3. 144.

Joſiæ, à *Nechaone*, Ægypti Rege, victo & interfecto, ſucceſſit filius Joachaz, qui menſibus tantùm tribus regnavit; abducto enim in Ægy-

ptum ſuffecit Nechao *Joakimum*, qui undecim annis regnum tenuit.

4376. 608. XLIII, 1. 146.

Nabopolaſſar hoc anno Nabuchodonoſorem filium miſit in Syriam, ut rebellem præfectum in ordinem cogeret; quo peracto, Nabuchodonoſor Judæam peragravit, cepit Jeroſolimam, tributum impoſuit Joakimo Regi, captivóſque aliquot abduxit, inter quos erat *Daniel* Propheta. Inde Babylonem reverſus, patri mortuo ſucceſſit. Atque hinc initium ducunt ſeptuaginta anni, de quibus *Jeremias* c. XXX.

Paucis pòſt annis, *Scythæ Nomades*, poſtquàm per XXVIII. annos Aſiam tenuiſſent, à Cyaxare convivio excepti, & vino ac ſomno ſepulti, internecione deleti ſunt.

3385. 599. XLV, 2. 155.

Hoc anno, Nabuchodonoſor è ſolio deturbavit Joakimum, qui in eum rebellaverat, ejuſque loco *Joachinum* ejus filium conſtituit, qui non ultra tres menſes & aliquot dies regnavit; nam, cùm etiam rebellaſſet, à Babylonio exercitu Jeroſolimæ obſeſſus, dedidit ſe, & Babylonem abductus eſt. Hæc fuit ſecunda captivitas, quâ *Ezechiel*, *Mardochæus*, & *Joſedek* Maximus Pontifex deportati ſunt.

Tum Nabuchodonoſor Joachini loco *Mathanjam* ejus patruum Regem conſtituit, & *Sedeciam* appellavit. Hic Regum Judæ ultimus, per annos undecim, regnavit.

A.M. *A.C.N.* *Olymp.* *U.C.*

Hiſce temporibus, *Epimenides*, & *Anaximander* Philoſophi, *Alcman*, & *Alcæus* Poëtæ, ac *Sapho* Poëtria floruerunt; atque ab hac demum ætate, Græcia hujuſmodi ingeniis abundavit.

3390. 594. XLVI, 3. 160.

Solon haud multò pòſt, Athenis Præturam annuam gerens, Leges Dracontis nimiùm ſeveras emendavit, ut narrat *Plutarchus* in Solone.

Eodem anno *Aſtyages*, ultimus Medorum Rex, patri Cyaxari ſucceſſit, dum Babylonicum Imperium obtineret Nabuchodonoſor; qui tribus pòſt annis Jeroſolimam cepit, Sedeciæ, interfectis coram ipſo liberis, oculos effodit; & paucis pauperibus exceptis, Judæos omnes in captivitatem abduxit.

Paullò poſt etiam, ſecundùm prædictionem Ezechielis, c. XXVI, & ſeqq. Tyrum poſt diuturnam obſidionem cepit, & ſolo æquavit, numquam poſtea inſtaurandam; quod intelligendum de Palætyro, quæ erat in continenti, non de nova quæ in inſula fuit, & quæ nunc demum condita eſt. Cùm enim Tyrii viderent, ſe non ampliùs pares eſſe Chaldæis, pretioſiſſima quæque, cum uxoribus & liberis, navibus in vicinam inſulam aſportarunt, antiquâ urbe relictâ Chaldæorum exercitui, & in inſula novam condiderunt. Vide *Joan. Marſham*, ad Sæc. XVIII.

Ju-

A. M. A. C. N. *Olymp.* *U. C.*

Judæâ & Palæſtinâ reliquâ ſubactâ, Nabuchodonoſor Ammonitas & Moabitas Imperio ſuo ſubdidit, & paullò pòſt etiam Ægyptios.

3397. 587. XLVIII, 2. 167.

Amphyctiones, hoc eſt, Senatores ex univerſa Græcia electi, qui de rebus Græciæ communibus agebant Delphis, Pythicum agonem conſtituerunt tetraetericum, non ſecus ac Olympicos Ludos, in honorem Apollinis.

3407. 577. L, 4. 177.

Sextus Romæ regnavit *Servius Tullius*, annis 44. cujus ignorati ſunt parentes; unde *Seneca*, Ep. CVIII. *Hoc ſubnotat*, inquit, *duos Romanos Reges eſſe, quorum alter patrem non habet, alter matrem. Nam de Servii matre dubitatur. Anci pater nullus, Numæ nepos dicitur.* Quæ verba digna ſunt obſervatu, quia luculenter illuſtrant loquutionem Scriptoris Epiſtolæ ad Hebræos, ubi dicit Melchiſedekum ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ fuiſſe.

Anno ſequente, cùm Nabuchodonoſor *Amaſin* Ægypto præfeciſſet, is *Apriem* Regem, quem *Vaphree* vocat Jeremias, interfecit; & poſtquàm per aliquot annos, nomine Babyloniorum Regis, Ægyptum adminiſtraſſet, jugum ejus excuſſit.

Eodem tempore, Nemeæus Agon ab Argivis primùm celebratus eſt. Floruit tunc celeberrimus, apud Græcos, Apologorum auctor *Aeſopus* Phryx.

Na-

Nabuchodonoſori mortuo ſuccedit filius *Evilmerodach*, qui regnavit annis tribus. Ei interfecto filium ſuum ſubſtituit *Neriglißor*, Nabuchodonoſoris gener, & tutor filii Imperium adminiſtravit annis quinque, quos ideò *Baltaſſari* (ſic ejus filius vocabatur) tribuit Daniel.

Circa hæc tempora, *Piſiſtratus* Athenis primùm Tyrannidem occupavit, quam poſtea bis ejectus, bis recuperavit, intra ſexdecim annorum ſpatium.

Tunc etiam *Aſtyages*, ultimus Medorum Rex, ſecundùm *Juſtinum* & alios, exutus eſt Imperio à *Cyro* nepote; ſecundùm alios verò, quorum ſententiam, *Xenophontis* auctoritate nixam, libentiùs ſequimur, cùm Neriglißor Rex Babyloniorum bellum illi intuliſſet, mortuus eſt, & ſucceſſorem reliquit *Cyaxarem* II; qui copiis ſuis ſummo cum imperio præfecit *Cyrum* filium *Mandanes* ſororis, Aſtyagis filiæ, & *Cambyſis* Perſarum Regis, qui Medis vectigalia ſolvebat. Quamquam non eſt diffitendum *Marshamum* utramque hanc opinionem ita conciliare; ut ſtatuat, præter Medorum Regnum, cujus ſedes erat urbs Ecbatana, fuiſſe alterum Medo-Perſarum.

Putat, nempe, Cyaxarem I. Medorum Regem, quem *Aſſuerum* fuiſſe exiſtimàt, Perſas, quos pater ejus Phraortes ſubegerat, regio

cum imperio tradidiſſe regendos *Dario* filio, quem Daniel IX, 1. vocat, ut conjicit, *Darium, filium Aſſueri, de ſemine Medorum.* Cyaxares autem I. habuit ſucceſſorem *Aſtyagem*, in Medorum Regno, quem exuit Cyrus; *Darius* verò, qui & Aſtyages dictus, avus Cyri, *Cyaxarem.* Vide *Marshamum* ad Sæculum XVIII. Sed multa obſtant, quominùs ei adſentiamur, licèt alioqui fatendum ſit, hoc in negotio, nihil fermè præter conjecturas poſſe afferri.

3426. 558. LV, 3. 196.

Crœſus, ultimus Lydorum Rex, regnat annis XIV. vivo etiamnum patre, ut exiſtimat *Petavius.*

Hoc tempore, floruerunt Poëtæ *Ibycus*, *Simonides*, & *Steſichorus*, ac Philoſophus *Anaximenes.*

3429. 555. LVI, 2. 199.

Mortuo Nerigliſſore patre, Baltaſſar menſibus IX. imperavit ſolus, quibus exactis, à factione *Nabonidi*, ſeu, ut exiſtimat *Petavius, Darii Medi*, interfectus eſt, eíque ſucceſſit Nabonidus, vel Darius Medus.

Hac ætate, vixerunt *Xenophanes* Colophonius Philoſophus, & *Theognis* Poëta γνωμόλογος.

Phalaris, Agrigentinus tyrannus, tunc etiam floruit. Dicitur quidam *Perillus* ei ex ære conflaſſe Taurum concavum, quo includebat vivos homines; quibus, igne ſuppoſito, clamantibus, videbatur Taurus mugire. Primus, in

quo

quo ſumtum eſt rei experimentum, fuit ipſe faber Perillus, de quo *Ovidius*, Lib. I. de Arte amandi, poſtquàm dixit *Buſirin* eum interfeciſſe, qui primus ipſum docuit, hoſpitum ſanguine Deos placari:

Et Phalaris tauro violenti membra Perilli
Torruit, infelix imbuit auctor opus.
Juſtus uterque fuit; neque enim Lex æquior ulla
eſt,
Quàm necis artifices arte perire ſuâ.

3440. 544. LIX, 1. 210.

Crœſus, Lydiæ Rex, profectus eſt contra Perſas, ſeu Medorum & Perſarum exercitum, cui Cyrus Perſa imperabat; dum ſperat ſe victorem rediturum, deluſus ambiguitate oraculi:

Κροῖσος Ἅλυν διαβὰς μεγάλην δύναμιν καταλύσει :
Crœſus Halyn penetrans magnam pervertet opum
vim.

Superato enim flumine Haly, victus eſt à Cyro; & poſtea, expugnatis Sardibus, captus, ac in captivitatem abductus, totâ Aſiâ Cyro ceſſit.

Paullò pòſt, florebat *Anaximander* Mileſius, qui Zodiaci obliquitatem reperit; & *Pherecy-*
des

A. M. *A. C. N.* *Olymp.* *U. C.*

des Scyrius (non Syrius, aut Syrus, neque enim ex Syria ortus erat, ſed ex Inſula Scyro.) Pythagoræ præceptor, quos haud longo intervallo ſequuti ſunt *Hipponax* & *Hippicus* Poëtæ.

Hiſce temporibus, in ultima Aſia, apud Seras, vivebat *Confu-çu*, præſtantiſſimus Philoſophus; de quo vide *Mart. Martinium*, in Hiſt. Sinica, Lib. IV. & *Philip. Coupletium*, in Proëmio in *Confucium*.

Haud multò poſt Crœſi cladem, cùm *Harpagus*, Cyri nomine, Minorem Aſiam regeret, Phocæi ejus imperii pertæſi, Aſiâ relictâ, in Galliam navigarunt; ubi circa locum, ubi nunc eſt Maſſilia, ſedes elegerunt, eámque urbem condiderunt.

3446. 538. LX, 5. 216.

Hoc anno *Cyrus*, ſubactis Regis Babylonis ſociis, in ipſam Babylonem contendit, quam cepit; atque à Cyaxare avunculo, qui brevi poſtea fato functus eſt, accepit præmium filiam unicam Mandanen; quâ ductâ, omnium Regnorum Cyaxaris heres factus eſt, ac initium dedit Monarchiæ Perſarum, quæ parem antea non habuerat.

Ad hujus uſque tempus, vixit Daniel Propheta, qui in Babyloniam à Nabuchodonoſore abductus fuerat. Sub ultimo Babyloniorum Rege Nabonido, ſeu Dario Medo, revelatæ illi ſunt LXX. Hebdomades; quibus elapſis, Meſſias venturus erat, ut poſtea videbimus.

VIII.

VIII. EPOCHA, *Reditus Judæorum.*

A Reditu Judæorum ex captivitate Babylonica, ad victam Carthaginem, fluxere anni 336. quibus conſtat

VIII. PERIODUS.

Eodem anno ac antea.
A. M. A. C. N. *Olymp. U. C.*

EOdem anno, quo Cyrus regnare cœpit, Babylone expugnatâ, edicto Judæis qui à Babyloniis Regibus captivi tenebantur, reditum in patriam conceſſit, ac Templum Jeroſolimitanum inſtaurari juſſit; cui obtemperantes Judæi, duce *Zorobabele*, in patriam magno numero redierunt, unà cum *Jeſu*, filio Joſedeki, Pontifice Maximo.

Biennio pòſt, iidem jecerunt Templi fundamenta, & exſtruxerunt altare. Sed vicini Samaritæ, qui Deum Iſraëlis etiam colebant, dum fingunt ſe Judæos in eo opere adjuvare velle, & repulſam à Judæis patiuntur, ſuis calumniis apud Perſarum Regem, ne opus continuò perficeretur, obſtiterunt, Eſd. IV.

Hiſce temporibus, apud Græcos, florebant *Simonides* Ceus, *Anacreon* Samius Poëtæ Lyrici, ac *Xenophanes* Phyſicus ac Poëta.

3451. 533. LXI. 4. 221.

Hoc anno, *Tarquinius Superbus*, ſeptimus Roma-

manorum Rex, interfecto ſocero ſuo, regnare cœpit, & regnavit annos viginti quatuor.

Quinque pòſt annis, Cyrus, cùm Scythis bellum inferret, ſi *Herodoto* & *Juſtino* credimus, à *Thomyri* Scytharum Regina interfectus eſt. *Cteſias* verò prodidit, eum in prælio, contra Derbicas, ſauciatum triduo pòſt fato functum eſſe, cùm multa filiis *Cambyſi* & *Tanyoxari* moriens præcepiſſet. *Xenophon* certè eum placidè in ſumma ſenectute morientem deſcribit, poſt regnum annorum triginta.

Huic ſucceſſit *Cambyſes* II. Perſarum Rex, qui annos ſeptem, menſes quinque regnavit. Mortuo Amaſi, Ægypti Rege, ejuſque loco regnante *Pſammenito*, Cambyſes Ægyptum invaſit; ubi cùm multa crudeliſſimè geſſiſſet, fratrémque interea in Perſide relictum interfici juſſiſſet, tandem in amentiam incidit, nec multò pòſt ex vulnere periit.

Eo fato functo, Magus quidam, nomine *Smerdis*, corpore & vultu Tanyoxari ſimillimus, finxit ſe eum eſſe, & per menſes VII. regnavit. Hunc *Petavius* *Artaxerxem* eſſe putat; quem *Aſſuero* ſubjicit Eſdras c. IX, 7. Vide ejus, de Doctrina Temporum, Lib. XII, 27.

Circa eadem tempora, *Polycrates*, Samiorum Tyrannus, ab *Oronte* Sardium Præfecto in crucem ſublatus eſt, inſidiis ab eo circumventus; poſtquàm Tyrannidem, per annos XI. ſumma cum felicitate tenuiſſet.

Cùm

A. M.	*A. C. N.*	*Olymp.*	*U. C.*
2436.	521.	LXIV, 3.	233

Cùm Pſeudo-Tanyoxares, per menſes ſeptem latuiſſet, tandem deprehenſus, à ſeptem Perſidis Magnatibus, conſpiratione factâ, oppreſſus eſt; ejúſque loco unus ex iis, *Darius Hyſtaſpis* filius, Rex eligitur.

Hujus anno ſecundo, Judæi impetrarunt poteſtatem inchoati operis perficiendi, & tandem poſt annos ſexdecim, denuo manum operi admovent, fruſtra adverſantibus Samaritis, qui ſemper Judæis infenſiſſimi fuere. Intra ſex annos, abſolutum fuit totum Templi ædificium, & paullò pòſt Paſcha Jeroſolimæ celebratum, Eſd. VI.

Aliquot antea annis, quarto, nempe, Imperii Cambyſis, A. C. DXXVII. mortuo Piſiſtrato Athenarum Tyranno ſucceſſit *Hippias*, liberorum ejus natu maximus; qui, per annos octodecim, id Imperium obtinuit. Is *Hipparchum* habuit fratrem, virum eruditiſſimum, qui dicitur *Homeri* Rapſodias in unum volumen compegiſſe, cùm priùs ſparſæ hinc inde eſſent. Hic cùm fratris tyrannidem tueretur, interfectus eſt ab *Harmodio* & *Ariſtogitone*; qui, licèt Satellitum concurſu cæſi fuiſſent, attamen ita Athenienſem populum commoverunt, ut Hippiam fruſtra reſiſtere conatum expulerit, & Piſiſtratidarum tyrannidi finem impoſuerit.

2472.	512.	LXVII, 1.	242.

Haud multò pòſt, Babylonia à Dario Rege

defecit; quam tamen, poſt longam obſidionem Babylonis, *Zopyri* aſtu, recuperavit.

Dum hæc in Græcia, atque in Aſia geruntur, Tarquinius Superbus, ultimus Romanorum Rex, propter ſtuprum à filio ejus, *Sexto Tarquinio*, *Lucretiæ* oblatum, Româ ejectus eſt. Continuò Imperium Regium abrogatum; & duo Conſules, loco Regum, creati ſunt. Primi Conſulatum geſſerunt *L. Junius Brutus*, & *L. Tarquinius Collatinus*, cui ſe abrogare ob inviſum nomen coacto ſucceſſit *P. Valerius*, & paullò pòſt Bruto in acie cæſo *M. Horatius*. Seriem ſequentium Conſulum ſuppeditabit Petavius.

Circa hæc tempora, *Pythagoras* Samius, *& Samon & dominos fugiens, odioque tyrannidis exſul*, in Italiam venit. Samiorum tyrannus tunc erat *Syloſon*, Polycratis frater. Hinc apparet *Ovidium*, qui Pythagoram Numæ Pompilii Præceptorem facit, in magnum Anachroniſmum lapſum eſſe.

Anno poſt Conſules Romæ creatos, *M. Valerius Poplicola*, ſecundùm Conſul, de Tarquinio & Etruſcis, ab illo in Romanos concitatis, triumphavit. Sed poſtmodum ſuſpectus plebi, propter victorias, factus legem tulit; quâ à Conſulibus & Senatu, ubi de plectendo Cive ageretur, ad Populum provocare liceret. Interea Tarquinii, in vicinis gentibus ſubſidia adversùs Romanos obnixè quærentes, *Porſennam*,

nam, Etruſcorum Regem, ut iis bellum inferret, permoverunt; in quo bello egregia Romani facinora ediderunt, atque inter alios emicuerunt *M. Horatius Cocles*, *Mutius Scævola*, & *Clœlia Virgo*; quorum præſertim virtute commotus Porſenna obſidionem, quâ Romam cinxerat, ſolvit, & pacem Romanis conceſſit. Paullò pôſt, Templum Jovis Capitolini, à M. Horatio, dedicatum eſt.

Tunc temporis, Darius Scythis bellum illaturus ponte Boſphorum Thracium junxit, deinde etiam Danubium; unde in Scythiam trajiciens, maximâ exercitûs parte amiſsâ, in Aſiam rediit, relicto *Megabazo*, ad Europam ſubigendam, cum octies centies millies militibus; perſuadente Hippia Athenarum Tyranno, qui optabat tyrannidem iterum, Perſicarum copiarum auxilio, invadere. Megabazus quidem Thraciam & Macedoniam Regi Perſarum ſubdidit, & Ionas devicit; ſed ab Athenienſibus variis cladibus mulctatus eſt, quibus incenſus irâ Darius Græcis bellum inferre decrevit.

Hiſce temporibus, florebant *Heraclitus* Epheſius, & *Democritus* Abderites, Philoſophi celeberrimi.

Interea Romani de Sabinis & Vejentibus varias reportant victorias. Latinis etiam turbantibus, ſed variis attritis cladibus ſocietatem bello fractam reddiderunt. Volſcos deinde & Æquos tumultuantes devictis aliis populis adjecerunt.

A. M. A. C. N. Olymp. U. C.

3491 493. LXXI, 4. 261.

Verùm ipſi domi vix pacatè vivunt, plebs enim, Nobilium uſuris oppreſſa, ſeceſſit in Montem Sacrum, trans Anienem; quaſi alteram Rempublicam, ſine Nobilibus, effectura; ſed Romam reducta eſt, oratione & dexteritate *Menenii Agrippæ*. Ibi ad jura Plebis adversùs Patricios tuenda, primùm creati ſunt tres Tribuni Plebis, Lege quæ ſacra dicta eſt, quibus poſteà duo additi ſunt. Horum Magiſtratuum ſacroſancta erat poteſtas, nec ulla Lex ferri poterat, vel uno intercedente.

Dum hæ concertationes Romæ eſſent, Darius apertè Græcis bellum intulit, & *Mardonius* ejus gener primùm quidem Tyrannos ex Ioniæ civitatibus ſuſtulit, Thraciámque & Macedoniam, quæ jugum Perſarum excuſſerant, iterùm domuit.

3494. 490. LXXII, 3. 264.

Tandem in Græciam ingreſſus conflixit, ad *Marathonem* oppidum Atticæ, cum Athenienſibus & Platæenſibus; qui, duce *Miltiade*, cum decem millium numerum non ſuperarent, trecenta Barbarorum millia devicerunt. Paullò pòſt, Darius, dum novam expeditionem parat, ad plures abiit.

Hac tempeſtate, floruit *Æſchylus* Athenienſis, Poëta Tragicus, & natus eſt *Sophocles* popularis ejus, illo eadem in Poëſi ſuperior. Athenienſes, ſuaſu *Themiſtoclis*, exſtruxerunt

Pi-

A.M. A.C N. Olymp. U.C.

Piræeum, *Gelo* Syracuſis Tyrannidem ocupavit.

Romæ *C. Marcius Coriolanus* in exilium miſſus, Volſcos adversùs Patriam concitat, & eorum factus Imperator, Romam obſidet, quam, cùm expugnare poſſet, matris lacrimis emollitus reliquit.

3498. 486. LXXIII, 3. 268.

Sp. Caſsius, tertiùm Conſul, primus Legem Agrariam tulit, de agro Hernicorum devictorum Latinis & Romanis dividendo; ſed ſequente anno, ob affectatam tyrannidem, è Tarpeia, rupe præceps datus eſt.

3500. 484. LXXIV, 1. 270.

Dum Romani cum Voſcis, Vejentibus & Æquis finitimis Gentibus bellum gerunt, Dario mortuo ſuccedit *Xerxes*, IV. Perſarum Rex, qui Imperium tenuit per XX. annos; & anno quidem Imperii quarto, Græcis bellum intulit. Ponte junctoHelleſponto,terreſtres copias DCCC. M. militum trajecit. Navales conſtabant pluſquàm MCC. navibus; ſed primùm ab Athenienſibus præſertim, duce *Themiſtocle*, navali ad Salaminem prælio devictus eſt; & exercitui terreſtri, mirâ audaciâ, trecenti Spartani, duce *Leonida*, reſiſtere auſi ſunt ad Thermopylarum fauces, ubi fortiſſimè pugnantes ad unum omnes cæſi ſunt. At ingens ille exercitus anno ſequente prorſus eſt fuſus, ad urbem Bœotiæ Platæas, imperantibus Perſis Mardonio,

Græcis, verò *Pauſania* & *Ariſtide.*

Hiſce temporibus, florebant *Pindarus* Poëta, & *Anaxagoras* Philoſophus.

3507. 477. LXXV, 4. 277.
Cæſo Fabius, qui cum ſola familia Fabiorum quæ CCCVI. puberum erat, & quatuor millibus clientium, bellum adversùs Vejentes ſuſceperat, ad fluvium Cremeram ab iis oppreſſus eſt, & totus exercitus deletus, de quo *Ovidius* in Faſtis:

Una dies Fabios ad bellum miſerat omnes,
Ad bellum miſſos perdidit una dies.

Verùm multa hîc ineſſe falſa, ut quod in tanto püberum numero, unus fuerit impuber, oſtendit *Dionyſius* Halicarnaſſeus, & rem pluribus pertractavit, *Jac. Perizonius*, in Obſerv. c. v.

Hoc tempore, Sicilia à *Gelone* & *Hierone* Syracuſarum tyrannis, *Therone* Agrigentino, & Carthaginienſibus, qui eam occupare conabantur, variè vexabatur.

3510. 474. LXXVI, 3. 280.
Artaxerxes, à patre Xerxe in Regni communionem adſcitus eſt.

Circa idem tempus, *Sophocles* Tragœdias docere cœpit, & pauculis poſtea annis, natus eſt præſtantiſſimus Tragicus *Euripides.* Floruit quoque eodem ævo Hiſtoricorum Græcorum,

qui

A. M. *A. C. N.* *Olymp.* *U. C.*

qui ſuperſunt, antiquiſſimus, *Herodotus* Halicarnaſſeus.

3514. 470. LXXVII, 3. 284.

Cimon Miltiadis filius, Athenienſium claſſi præfectus, plurimas Aſiæ urbes Perſis eripit, eóſque CCCXL. navibus inſtructos; cùm ipſe CCL. tantùm haberet, vincit; & alteram etiam de pedeſtribus eorum copiis, ad Eurymedonta Pamphyliæ fluvium, paullò poſt reportavit victoriam.

Athenienſes, eodem tempore, in Græcia cum vicinis feliciter bellum geſſerunt, Thaſióſque, Thraces, & Æginetas variis cladibus affecerunt. Lacedæmonii quoque Hilotas & Meſſenios rebellantes in officium coegerunt; dimiſſo, propter ſuſpicionem, Athenienſium auxilio.

3516. 468. LXXVIII, 1. 286.

T. Quinctius, apud Romanos, de Voſcis victoriam retulit, atque Antio capto triumphavit.

Anno ſequente, in vicina Sicilia, Hieroni mortuo ſucceſſit *Thraſibulus* frater, in Syracuſana tyrannide, ſed expulſus à Syracuſanis Locros exſulatum abiit; atque ab eo tempore, Syracuſani liberi feliciter, ad *Dionyſium* uſque, egere per annos LX.

3519. 465. Ejuſd. 4. 289.

Artabanus Hyrcanus Xerxem interficit, & apud Artaxerxem, quem antea à Xerxe participem imperii factum eſſe diximus, paternæ cæ-

dis *Darium* fratrem accuſavit; quo morti damnato, Artaxerxes ipſe ab Artabano vulneratur, ſed eum poſtea interficit. Igitur Artaxerxes *μακρόχειρ*, *longimanus*, hoc anno ſolus regnare cœpit, & regnavit per annos XL.

Ad hunc Themiſtocles exſul confugit, quem benignè exceptum muneribus cumulavit. Idem Artaxerxes Judæis impensè favit, & anno Regni vigeſimo, permiſit *Nehemiæ* mœnia Jeroſolimæ inſtaurare, cùm Cyrus tantùm Templi inſtaurationem conceſſiſſet. Id operis, breviſſimo tempore, abſolvit Nehemias, fruſtra renitentibus Samaritanis, Ammonitis, & Arabibus vicinis.

3522. 462. LXXIX, 3. 292.

Interea Romæ, poſt varios Plebis tumultus, quæ Nobilitatis imperium ferre non poterat, lata eſt Lex *Terentia* de *Quinqueviris*, tam ex plebeiis, quàm patriciis familiis, Conſulari poteſtate creandis.

Secundo pòſt hæc anno, *Ap. Herdonius* Sabinus, cum quatuor millibus exſulum & ſervorum, Capitolium occupavit; ſed brevi, opem ferentibus præ ceteris Tuſculanis, ejectus eſt. Inde variis cladibus Populus Romanus Sabinos & Æquos affecit, & cùm quidem *Minucius* Cos. re ignavè geſtâ, ab Æquis in caſtris ſuis ſuis obſideretur; *Quinctius Cincinnatus*, ab aratro ad Dictatoris munus vocatus, Æquos devictos ſub jugum miſit.

Hoc

A. M. *A C. N.* *Olymp.* *U. C.*

Hoc ipſo tempore; Athenienſes, *Leocrate* duce, Corinthios, & Epidaurios vicerunt ſæpiùs, ut & Æginetas, ac Megarenſibus præſidium impoſuerunt. Poſtea etiam, *Myronide* duce, Lacedæmonios profligarunt, atque ex hiſce ſcintillis accenſum eſt poſtea Peloponneſiaci belli incendium.

3530. 454. LXXXI, 3. 300.

Ab hoc anno, *Petavius* LXX. Hebdomadum Danielis initium ducendum eſſe exiſtimat. Vide Lib. XII. de Doct. Temp.

Hoc eodem anno, abrogatâ Lege Terentiâ de Quinqueviris, Legati tres miſſi ſunt in Græciam, ad cognoſcendas Græcorum, & præſertim Athenienſium Leges, ut earum ope emendarentur Leges Romanæ. Legatis triennio pòſt reverſis, & abrogatis Tribunis Plebis, ac Conſulibus, ſunt Decemviri conſtituti, qui Leges Reipublicæ ſcriberent; & qui primò quidem decem Tabulis eas complexi ſunt, quibus poſtea duæ additæ effecerunt celeberrimas illas *Duodecim Tabulas*, quæ totius Romani juris ſunt fundamentum.

Ab hoc Magiſtratu, per biennium & paullò ampliùs, adminiſtrata Reſpublica ad priſtinam formam rediit, hac occaſione. Cùm impotenter Decemviri ſe eo in munere gererent, & Appius Claudius Virginiam ingenuam puellam, ſpe eâ potiundi, in ſervitutem conjeciſſet, Virginius

pater

pater virginis eam occidit, plebem commovit, & effecit, ut iterum, abjecto Decemvirorum imperio, Tribuni Plebis & Coss. eligerentur.

Dum hæc Romæ gerebantur, *Nehemias* ex Chaldæa redux, unà cum Sacerdote Eſdra, emendabant Judæorum mores corruptos, & Legis Moſaïcæ obſervationem urgebant. Ab hoc tempore, Judæi cœperunt Libros Sacros colligere, atque iis conflare volumen, quod etiamnum hodie habemus. Cùm porrò Judæi in Babylonica Captivitate Hebraïcæ Linguæ & Hebraïcæ Scripturæ obliti fermè eſſent, antiqui Libri Aſſyriacis characteribus exarati ſunt; & quod Hebraïcè in Scripturis legebatur, Chaldaïcè exponebatur populo. Vide *Lud. Cappellum*, de Litteris Heb. Samaritæ verò, cùm accepiſſent Legem Moſis, antequàm Phœniciorum, ſeu Veterum characterum uſus obſoleſceret, eos conſervarunt; unde factum ut ad nos Pentateuchus, priſcis litteris ſcriptus, pervenerit. Sunt etiamnum hodie eorum reliquiæ, in monte Garizim.

Hoc ævo, Herodotus, quem Græci Parentem Hiſtoriæ vocant, libros ſuos edidit; cùm jam, ab Abrahamo dumtaxat initio ſumto, exſtaret Hiſtoria Hebræorum quindecim ſæculorum. Videtur nihil dixiſſe de Hebræis, quia tunc Judæa, longâ incolarum abſentiâ, adhuc ſqualebat, & res Judæorum exiguæ erant; præter-

terquàm quòd Græcorum intererat tantùm eas noſſe Gentes, quibuſcum aliquod ipſis intercedebat commercium.

Artaxerxes Perſarum Rex, variis cladibus à Græcis, Athenienſibúſque præſertim, quorum dux erat Cimon, affectus, ignominioſam pacem cum iis inire coactus eſt, hiſce inter alias legibus: Ut Aſiæ urbes maritimas liberas relinqueret: Ut ne ad mare propiùs accederet eo ſpatio, quod equus unus decurrere ſine intermiſſione poteſt: Ut ne intra *Cyaneas* & *Chelidonias* inſulas longâ navi veheretur.

Dum communem hoſtem vincunt Athenienſes, ſibi vicinorum, & præſertim Lacedæmoniorum invidiam crearunt; unde re in apertum bellum erumpente, Lacedæmonii à *Pericle* & *Tolmide*, Athenienſium ducibus, ſæpe prælio victi ſunt. Tandem induciæ XXX. annorum utrimque factæ, quas tamen neutri obſervarunt.

Hiſce temporibus, *Democritus*, *Meliſſus*, *Empedocles*, *Parmenides*, *Zeno Eleates*, & ceteris omnibus Philoſophis anteferendus SOCRATES, florent, unà cum Oratoribus *Gorgia*, *Prodico*, *Lyſia*; *Sophocle* verò, *Ariſtophane*, & *Euripide* Poëtis.

3540. 444. LXXXIV. 1. 310.

Tribuni Militum, Conſulari poteſtate, hoc anno plebe tumultuante, primùm creati ſunt; ſed cùm deprehenſum eſſet vitio factos, iis, ter-

tertio pòſt menſe, Conſules ſunt ſuffecti. Anno verò ſequente, Cenſores Quinquennales primùm etiam creati ſunt, qui moribus Urbis ſumma cum poteſtate præeſſent. Haud multò pòſt, *Sp. Melius*, cùm ingens eſſet Romæ fames, ita ut multi ſe præcipites in Tiberim darent, frumento plebi diviſo, ad regnum viam affectabat; ſed creato Dictatore *L. Quinctio*, interfectus eſt, Dictatoris juſſu, à *C. Servilio Ahala.* Sequentibus annis, Romani de Vejentibus & Etruſcis varias reportarunt victorias, præſertim ſub auſpiciis *Mamerci Æmilii.*

Interea in Græcia varii motus excitantur; Athenienſes, duce *Pericle*, Samios deficientes ſemel atque iterum ditioni ſuæ ſubjiciunt; & cùm haud multò pòſt, ut auctor eſt *Thucydides*, Lib. I. bellum inter *Corcyræos* & *Corinthios* exarſiſſet, à Corcyræorum legatis perſuaſi Athenienſes cum his ſocietatem ineunt, cujus ope ſuperiores evadunt. Lacedæmonii Athenienſium æmuli, concione vocatâ, judicarunt inducias, ante quatuordecim annos factas, ab Athenienſibus eſſe violatas.

3553. 431. LXXXVII. 2. 323.

Hinc natum bellum *Peloponneſiacum*, dum Romani ab Æquis & Volſcis bello impetiti, ſub *A. Poſtumii* Dictatoris auſpiciis, de iis triumphant. Hic Poſtumius filium, quòd contra juſſum ſuum pugnaverat, ſecuri percuſſit.

Belli

A. M. A. C. N. *Olymp. U. C.*

Belli Peloponneſiaci hæ cauſæ fuere præcipuæ; nempe, quòd Lacedæmonii nimiæ Athenienſium potentiæ inviderent, & quòd Pericles VII. M. Talentorum, quæ ſub ejus Magiſtratu abſumta fuerant, rationem reddere nollet; quod ſperavit ſe obtenturum, ſi omnia bello turbata eſſent; nec ſpes eum fefellit, nam biennio pòſt, mortuus eſt.

In hoc bello, quòd per 27. annos duravit, egregiis facinoribus illuſtres fuerunt *Theramenes*, *Thraſybulus*, *Demoſthenes*, & *Alcibiades*, apud Athenienſes; inter Lacedæmonios verò *Braſides*, *Myndarus*, & *Lyſander*, claſſis Spartanæ dux, qui Athenas cepit, muros ejus urbis diruit, & triginta tyrannis regendam dedit. Belli hujus Hiſtoriam accuratiſſimè ſcripſit *Thucydides*, Scriptor ejus ævi. Nos omiſſis ejus circumſtantiis, alia, quæ interim contigerunt, breviter attingemus,

3558. 326. LXXXVIII, 3. 328.

Hoc anno, iterùm Romæ Tribuni Militares quatuor creati infeliciter contra Vejentes pugnarunt. Electus verò Dictator Mamercus Æmilius eos cum Fidenatibus devicit, Fidenáſque ipſas cepit ac diripuit.

Anno ſequente, Artaxerxi mortuo, poſt Imperium XL. annorum, ſuccedit *Xerxes* duobus menſibus, *Sogdianus* verò ſeptem.

Huic

A. M. A. C. N. Olymp. U. C.
3560. 424. LXXXIX, 2. 331.

Huic ſuccedit *Darius* Nothus, IX. Perſarum Rex, qui regnavit annis XIX.

Romæ, anno ſubſequente, pro antiquo more, Conſules duo creati ſunt; quos ſequuti ſunt per novem annos IX. Tribuni Militares, eâdem poteſtate.

3568. 416. XCI, 1. 338.

Athenienſes bellum Sicilienſe in gratiam *Ægeſtanorum* & *Leontinorum*, adversùs *Selinuntios* & *Syracuſanos* ſuſcipiunt; ducibus creatis Alcibiade, *Nicia*, & *Lamacho*. Statim poſtea revocarunt Alcibiadem impietatis accuſatum, quòd nocte antequàm proficiſceretur, omnes Hermas dejici curaſſet. Alcibiades verò Lacedæmonem fugit, & Lacedæmonios incitat ad mittendas Syracuſiis ſuppetias. Hi mittunt *Gylippum*, qui tandem maximis cladibus Athenienſes affecit.

Paullò pòſt Alcibiades obtinuit, ut ab exſilio revocaretur, effecitque, ut *Tiſſaphernes* Athenienſibus infenſus reconciliaretur, útque Oligarchia Athenis conſtitueretur. Quadringenti ergo ſunt conſtituti, qui Remp. adminiſtrarent; ſed qui cùm tyrannorum in morem ſe gererent, ſublati ſunt, ſuffectis V. M. quibus commiſſa eſt Reip. cura.

3574. 410. XCII, 3. 344.

Cùm bellum eſſet in Sicilia, inter Syracuſanos & Ægeſtanos, aliáſque Siciliæ urbes, *Hannibal*

Amil-

A.M. A.C.N. Olymp. U.C.

Amilcaris nepos, *Giſconis* filius, eò miſſus eſt à Carthaginenſibus, ad quos Ægeſtani confugerunt.

Romæ, anno ſequente, tandem obtinuit Plebs, ut Quæſtores tres plebeii crearentur. Volſcos variis cladibus poſtea afficiunt Romani, intra Italiam adhuc ſe ſe continentes. Hinc etiam Tribuni Militum, per quindecim annos, Remp. obtinuerunt.

3579. 405. XCIII, 4. 349.

Hoc anno, multa memoratu digna contigerunt. Cœpit in Italia Veiorum obſidio, quæ decennalis fuit. Syracuſanorum verò duces ita accuſavit *Dionyſius*, ut tandem electus fuerit cum aliis; & cùm ſolus poſtea imperaret exercitui, tyrannidem invaſit, ac Carthaginienſes ſæpiùs victores coëgit pacem ſecum facere.

Darius Nothus moritur, cui ſuccedit *Artaxerxes* filius, à Græcis μνήμων dictus, hoc eſt, *memor*, qui regnavit annis XL, decimus Perſarum Rex.

Annus ſequens fuit XXVIII. belli Peloponneſiaci, quo ineunte, poſt ſex menſium obſidionem, captæ ſunt Athenæ à Lyſandro, ut ſupra jam diximus. Triginta Tyranni ab eo Athenis conſtituti, tribus pòſt annis, expulſi ſunt à *Thraſybulo*, qui Democratiam reſtituit.

Eodem

A. M. *A. C. N.* *Olymp.* *U. C.*
3583. 401. XCIV, 4. 353.

Eodem anno, quo Athenis pulſi ſunt triginta Tyranni, Cyrus, cui Darius pater Aſiam Minorem tradiderat, bellum intulit Artaxerxi fratri, in quo periit. Decem millia Græcorum in auxiliaribus copiis erant, qui licèt ducem *Clearchum* Lacedæmonium, poſt fidem datam, à Perſis interfectum amiſiſſent; attamen, duce primùm *Chæriſopho* Lacedæmonio, deinde *Xenophonte* Philoſopho & Hiſtorico præſtantiſſimo, Athenienſi, invitis Perſis, per infenſiſſimas Gentes ab Euphrate ad Pontum Euxinum, atque inde oram ejus legentes in Græciam redierunt. Hanc Hiſtoriam ipſe deſcripſit Xenophon, in Libris περὶ Ἀναβάσεως Κύρου.

Annus ſequens luctuoſus fuit, morte Socratis Philoſophi incomparabilis, ſeptuaginta annos nati, & accuſati impietatis ab *Anyto* & *Melito*. Ab hoc dicti ſunt Philoſophi *Socratici*, qui & poſtea *Academici*, quorum Princeps *Plato* fuit, ſed nullâ ratione Socrati conferendi.

3588. 396. XCVI, 1. 358.

Dictator creatus *M. Furius Camillus* Veios expugnat; & dum in Sicilia à Dionyſio, Carthaginienſibus, & Siculis Civitatibus, omnia bellis miſcerentur, *Ageſilaus* Lacedæmoniorum Rex cum Nephreo Ægypti Rege, inito fœdere, varias de Perſis reportat victorias; ſed brevi poſtea revocatus, cùm Boeotis, eorúmque ſociis ancipiti eventu pugnat; nec impedire poteſt

AM. *A.C.N.* *Olymp.* *U.C.*

quominùs Lacedæmonii maris dominatu excidant, *Conone* Athenienſe, Perſarum claſſis præfecto, variis eos afficiente cladibus.

3591. 393. XCVI, 4. 361.

Hoc anno, Romæ electi ſunt Conſules, ut & anno ſequente. Sed exinde per 25. annos, creati ſunt Tribuni Militares, aut nulli fuerunt Romæ ſummi Magiſtratus.

Tertio poſt creatos Coss. anno, cùm Reipūb. præeſſent ſex Tribuni Militares, Gallis Ciſalpinis Cluſinos obſidentibus, hi ad Romanos confugerunt, & tres impetrarunt Legatos ex Fabiorum Gente; qui, cùm nihil apud Gallos efficere potuiſſent, auctoritate ſuâ, adversùs eos ſupplicibus in acie adfuerunt. Galli, illicitâ Legatorum audaciâ permoti, rectâ ad Urbem contendunt, Romanos ad Alliam occurrentes ingenti prælio vincunt; Romámque excepto Capitolio invadunt. Sed dum negligentiùs ſe gererent, à Camillo antea in exſilium miſſo, tumultuariis collectis copiis, funduntur, & ditione Romanâ expelluntur.

At *M. Manlius*, qui à Capitolio liberato *Capitolinus* dictus fuerat, dum creditur viam ad regnum, liberalitate erga eos qui alieno ære obſtricti erant, affectare, è Tarpeio ſaxo dejectus eſt.

3606. 377. C, 4. 377.

Cùm Lacedæmonii Græcas Civitates opprimere conarentur, & Thebanorum arcem *Cad-*

A. M. A. C. N. Olymp. U. C.

mæam tenerent fraude occupatam, Thebani eorum jugum excutiunt, adjuvantibus Athenienſibus, unde bellum Boeoticum ortum; quo poſt varias pugnas, varióſque belli eventus, à Boeotiis ducibus, *Pelopidâ* præſertim & *Epaminonda*, ad incitas ferè redacti ſunt Lacedæmonii & principatum Græciæ amiſerunt. Inde perpetua bella inter Græciæ urbes fuerunt.

Artaxerxes verò Perſarum Rex, in Ægyptum bellum moturus, eas cùm eo tempore, tum etiam poſtea, fruſtra ad pacem hortatus eſt; expeditio verò in Ægyptum, ducibus *Pharnabazo* & *Iphicrate*, prioris nimiâ cunctatione, irrita fuit.

3618. 366. CIII, 3. 388.

Hoc anno, Artaxerxi Mnemoni fato functo ſucceſſit XI. Perſarum Rex *Ochus*, quem Aſſuerum Eſtheræ maritum eſſe putat *Lud. Cappellus*, in Chronol. Sacra. Certè duabus prioribus ſyllabis vocis אחשורוש, *Achaſveros*, haud malè convenit cum voce Ὦχος. Hic, ſecundùm *Euſebium*, regnavit annis XXVI.

3621. 363. CIV, 2. 391.

Cùm ingens Romæ graſſaretur peſtilentia, Dictator creatus eſt, pro antiquo more, *L. Manlius Imperioſus*, ad clavum pangendum. Hic filium habuit *Titum Manlium*, quem rus ablegarat; ubi cùm eſſet, audivit à *M. Pomponio*, Trib. Pl. patri dictam fuiſſe diem. Tunc in urbem reverſus, ſtricto gladio, coëgit Tribunum

bunum ad ejurandam accuſationem, quo facinore plebis ſibi favorem conciliavit. Hoc eodem anno, qui peſtilentiam ſequutus eſt, cùm in foro vorago quædam ſe aperuiſſet, *M. Curtius* vivum ſe in eam conjecit. Inde Romani varias de Gallis retulerunt victorias.

Interea in Græcia Thebanorum potentia mirum in modum, Epaminondæ virtute, creſcebat; ſed cùm in Mantinæenſi pugna, quâ Lacedæmoniorum & Arcadum exercitum devicit; ex vulnere interiiſſet, Reſpublica illa unà cum eo concidit.

In Aſia, Satrapæ à Perſarum Rege defecerunt, conſpiratione factâ; ſed proditi ab *Oronte*; *Myſiæ* Satrapa; brevi in ordinem redacti ſunt. *Thachos*, Ægypti Rex, qui magno Regi tributum pendebat, ſimul ab eo defecit, adjutus à Lacedæmoniorum Rege Ageſilao; quem pedeſtribus copiis præfecit, dum claſſi præerat Athenienſis *Chabrias*. At filius Thachonis *Nectanebos*, relicto Patre, ad Perſas confugit, rediénſque cum Perſico exercitu patrem, unà cum Ageſilao, Memphi obſidione clauſit. Sed Ageſilaus, eruptione factâ, Perſas fudit; ac brevi poſtea in Græciam rediturus, cùm in Cyrenaica eſſet, obiit.

3625. 359. CV, 2. 395.

Hoc anno, obiit ab Illyriis interfectus *Perdiccas* Macedonum Rex; cui ſucceſſit *Philippus*

Amyntæ filius; qui brevi tempore varias de Athenienſibus, Pæonibus & Illyriis reportavit victorias.

Hiſce temporibus, res Judæorum exiles erant, ſed, ſub præfectis Perſarum, tranquillè agri videntur culti; quod nihilominùs non obſtitit, quin ingens Judæorum copia, qui ante vel poſt captivitatis reditum, in Ægypto ſedes poſuerant, ab Ocho Rege transferretur in Hyrcaniam.

3617. 357. CV. 4. 397.

Dum varia inter Græcos geruntur bella, quæ omnia videntur in utilitatem ſolius Philippi Madoniæ Regis deſiiſſe, *Dionyſius* Syracuſanorum tyrannus à *Dione* imperio orbatus eſt, dum Syracuſis abeſſet. Duæ onerariæ naves, mercenario milite inſtructæ, everterunt imperium inſtructum navibus longis cccc. peditibus CM. equitibus XM.

Interea Philippus vicinos Reges tres, Thracum, Pæonum, atque Illyriorum ſubigit, & anno ante Chriſtum CCCLVI. ex Olympiade uxore filium ſuſcipit *Alexandrum*; eo ipſo die, quo Templum celeberrimum Dianæ Epheſiæ conflagravit. Quam in rem concinnè dixerat *Timæus*, in Hiſtoria, *minimè id eſſe mirandum, quòd Diana, cùm in partu Olympiadis adeſſe voluiſſet, abſuiſſet domo*; ut habet *Cicero* de Nat. Deorum, Lib. II. c. 27.

Paul-

A.M. *A.C.N.* *Olymp.* *U.C.*

Paullò pòſt, ortum eſt in Græcia *Bellum Sacrum*, quod Thebani & Locri adversùs Phocenſes ſuſceperunt, quòd hi partem aliquam agri ſacri occupaſſent; & poſtea Apollinis Delphicum Templum, *Philomelo* auctore, diripuiſſent. Huic bello, poſt octennium, Philippus everſis Phocenſium urbibus, finem impoſuit.

3633. 351. CVII, 2. 403.

Artaxerxes Ochus adverſùs Phœnicas & Cyprios, qui ab eo defecerant, miſit exercitum, & Cyprios quidem operâ *Idriei* Cariæ Principis, *Phocionis* Athenienſis, & *Evagoræ*, qui Cyprum ejus nomine tenuerat, ſubegit; *Tennes* verò, Sidoniorum Rex, acceptis à Nectanebone, Rege Ægypti, Græcis mercenariis, ſe aliquamdiu defendit; ſed mox, pace initâ cum Rege, interfectus eſt. Sidonii verò, præ deſperatione, ſe, ſuóſque omnes, incenſâ urbe, communi incendio abſumſerunt. Hinc novæ Tyri opes videntur creviſſe, quippe quæ Alexandri ævo potentiſſima fuerit, cùm res Sidoniorum minimè florerent.

Nectanebos ipſe ab Ocho, opitulante præſertim Thebano exercitu, Ægypto pulſus in Æthiopiam fugere coactus eſt.

Quadriennio pòſt, Dionyſius recuperavit Syracuſas, decimo anno, poſtquàm eas amiſiſſet; ſed paucis poſtea annis, cùm Syracuſani ducem obtinuiſſent à Corinthiis *Timoleontem*,

qui Regnum affectantem fratrem *Timophanem* interfecerat, tyrannide deturbatus, Corinthum petiit, ubi dicitur Ludimagiſter factus, eâ arte vitam ſuſtentaſſe. Idem Timoleon variis cladibus Carthaginienſes affecit.

Hoc temporis tractu, Romani variorum Dictatorum & Conſulum auſpiciis, quorum ſeries ex Petavianis Tabulis peti poterit, plurimas de Gallis, Samnitibus, aliiſque vicinis gentibus reportarunt victorias; ſed maximum diſcrimen ſubierunt, in bello ſociali, quod cum Latinis geſſerunt; in quo *T. Manlius* ſecuri percuſſit filium, quòd provocatus ſingulari certamine hoſtem viciſſet, cùm ne quis ordinibus exiret, interdictum fuiſſet. Alter Conſul P. *Decius Mus* ſe pro exercitu devovit, ritu Romanis in ſummis periculis uſitato.

3644. 340. CX, 1. 414.

Artaxerxi Ocho, Perſarum Regi, ſucceſſit Rex XII. Perſarum *Arſes*, qui regnavit annis quatuor.

Hoc tempore, florebant *Iſocrates*, *Demoſthenes*, & *Æſchines*, Athenienſes Oratores, & Philoſophus *Anaxarchus*. *Epicurus* anno ante Ochi mortem natus eſt.

Philippus, poſt varios felices eventus, Athenienſes & Bœotos ad Chæroneam vicit, quo in prælio *Alexander* ejus filius, XVIII. annos natus, fortiſſimè ſe geſſit. Poſtea Philippus à Græcis omnibus

A. M. *A. C. N.* *Olymp.* *U. C.*

bus Dux belli contra Perſas conſtitutus eſt; ſed anno ſequente, à *Pauſania* interfectus eſt, poſtquàm per xxiv. annos regnaviſſet.

3648. 336. CXI, 1. 418.

Bagoas Eunuchus, qui Ochum interfecerat, Arſémque ſolio impoſuerat, huic deturbato ſubſtituit *Darium Codomannum*, *Arſami* filium, Darii Nothi pronepotem. At cùm Darium voluiſſet veneno tollere, Darius eum haurire juſſit calicem, quem paraverat.

Interea Alexander, Philippi F. Græcorum adversùs Perſas Imperator electus eſt, & cùm Thebani ob eo defeciſſent, ex Thracia, ubi bellum tunc gerebat, advolans Thebas obſeſſas cepit, & ſolo æquavit captas; exceptis pauculis ædibus, inter quas erant ædes Pindari & Epaminondæ, Inde ſequente anno, exercitum in Aſiam trajecit, & Imperium Perſarum evertit. Res geſtas ejus pleráſque ſilentio prætermittemus, quippe quæ facili negotio ex *Curtio* peti poterunt.

3652. 332. CXII, 1. 422.

Alexander, captâ Tyro, Jeroſolimam contendit, ultionem ſumturus de Judæis, qui ei eam urbem obſidenti auxilia mittere detrectaverant; ſed placatus à *Jaddua*, Pontifice Maximo, qui ſacerdotalibus veſtibus ornatus, ei obviam ivit, cum toto populo candidis veſtibus induto, victimas pro ſe offerri juſſit; & plurima jura Judæis conceſſit. Hiſce etiam

temporibus, turbas excitavit *Manaſſes Jadduæ frater*, cùm *Sanaballati Samaritani* filiam, quam contra Legem conjunxerat ſibi matrimonio, dimittere nollet, coactus fugere Samariam. Huic ut liceret condere, in Garizitano monte, Templum Jeroſolimitano ſimile, Sanaballatus ſocer, qui gratiâ valebat apud Darium, qui eum regioni præfecerat, à Rege obtinuit. Idem Sanaballatus, cùm proſperum Alexandri rerum ſucceſſum videret, ei Tyrum obſidenti, deficiens à Dario, auxiliares copias miſit, quo facto ſibi Alexandri favorem conciliavit.

Inde Alexander, in pugna ad *Arbela*, Darium planè fudit; qua ex clade vix elapſum, à *Beſſo*, Bactrianorum Satrapa, interfectum perhibent. In hoc Rege, Perſarum Monarchia deſiit, poſt ducentorum præter propter annorum durationem.

Dum Aſiam Superiorem Alexander Macedo Imperio ſuo ſubdit, *Alexander*, Epiri Rex, ejus avunculus, varia in Italia gerit bella, ubi tandem occumbit. Ferunt eum Sororis filii bella cum ſuis conferentem, dixiſſe Macedoni cum fœminis, ſibi cum viris rem eſſe.

Romani interea cum Gallis & Samnitibus, vario eventu, certant; ſed tandem, præliis quibuſdam ſuperati, bello vincunt.

3660. 324. CXIV, 1. 430.

Alexander totâ ferè Aſiâ armis partâ, Babylonem

A.M. A.C.N. *Olymp. U.C.*

lonem reverſus obiit, poſt regnum annorum XII, menſium VII. die 22. Junii. Nullum ſucceſſorem deſignare voluit, ſed ejus imperium in varias Satrapias diviſum, perpetuis hinc bellis diſcerptum eſt. Tandem ex diſſidiis hiſce emerſere duo potentiſſima Regna, *Seleuci Nicanoris* in Syria, *Ptolemæi Lagi* filii in Ægypto; unde prognatæ *Seleucidarum* & *Lagidarum* Regum ſeries, quas Petavianæ Tabulæ ſuppeditabunt.

3661. 323. 2. 431.

Græcorum mercenariorum VIII. M. ante aliquot annos ab Alexandro dimiſſa, electo duce *Leoſthene* Athenienſe, mortuo Alexandro, ad libertatem Græciam revocant; *Antipatrúmque* Græciæ Præfectum vincunt, & Lamiam Theſſaliæ oppidum fugientem obſident. Hac in obſidione ſaxo percuſſus Leoſthenes periit, eíque orationem funebrem dixit *Hyperides*, Demoſthene tunc exſulante, propter acceptam ab *Harpalo* pecuniam. Verùm, eo anno ſequente revocato, Macedones adversùs Græcos, & præſertim Athenienſes, ſummâ vi bellum inſtaurarunt; iiſque devictis *Munichiæ* præſidium impoſuerunt, & Demoſthenem Athenis iterum fugere coëgerunt. Hic in Calauria inſula veneno ſibi mortem conſciſcit, Novembris die decimo.

Dicitur eodem anno mortuus Ariſtoteles, annos natus LXIII. Paullò pòſt, *Demades* Orator, nomine Athenienſium, petens ab Antipatro,

patro, ut Munychiâ præſidium deduceret, unà cum filio interfectus eſt.

3663. 321. CXIV, 4. 433.

Dum variè inter ſe certant Alexandri ſucceſſores, Romani Coss. *T. Veturius Calvinus*, & *S. Poſtumius*, ad *Furcas Caudinas* victi, ſub jugum miſſi ſunt; ſed anno ſequente, *L. Papirii Curſoris* auſpiciis, vicem Samnitibus rependerunt.

Tribus pòſt annis *Agathocles*, Carcini Rheginenſis civis adſcriptitii filius, figlinam à patre primùm edoctus, ſed poſtea militiam ſequutus, & ſæpiùs dux electus, tyrannidem occupavit. Inde varia in Sicilia geſſit bella cum Meſſeniis & Syracuſanis, & in Africa adversùs Carthaginienſes.

Circa hæc tempora, *Demetrius Phalereus* ad Ptolemæum Ægypti Regem Athenis fugit, qui eum Bibliothecæ, quam ingentem comparaverat, præfecit. Quo ævo, etiam floruit *Demetrius Poliorcetes*, qui non eſt cum priore confundendus. Prior Demagogus fuit Athenienſis, alter *Antigoni* filius, qui tunc Græciam aliáſque regiones obtinebat.

Tunc etiam vixit *Arceſilaus*, Academiæ recentioris princeps, Pitane Æolidis oppido oriundus. Suppares ei fuerunt *Epicurus*, Gargettiâ tribu Atticâ ortus, & *Philemon*, ac *Menander* Poëtæ Comici.

Roma-

A. M. A. C. N. *Olymp. U. C.*

Romani interea cum Etruſcis, Samnitibus & Gallis, varia bella gerunt.

Apud Judæos, initio Monarchiæ Seleucidarum & Lagidarum, omnia quieta fuerunt; Seleuco eis jus civitatum omnium Syriæ concedente, Ptolemæo verò eos in Ægypto ſingularibus juribus ornante.

Hoc tempore, floruerunt *Crates* & *Theophraſtus* Philoſophi.

3695. 289. CXXII, 4. 465.

Agathocles, poſtquam regnum Syracuſarum, aliarúmque vicinarum urbium Siciliæ & Italiæ, per XXVIII. annos tenuiſſet, atque ex ingentibus calamitatibus evaſiſſet, veneno ſublatus eſt ab *Archagatho*; qui ſimul patrem ſuum *Agathoclem*, Agath. filium, ſucceſſorem deſignatum à ſeniore Agathocle, interfecit.

Dum Alexandri comites, eorúmque filii variè inter ſe concertant, innumeríſque ſceleribus gloriam antea partam fœdant; Romæ Plebs, ære alieno oppreſſa, in Janiculum ſeceſſit, ſed à *Q. Hortenſio* Dictatore placata rediit.

3699. 285. CXXIII, 4. 470.

Ptolemæus, *Philadelphus* κατ' ἀντίφρασιν ab Alexandrinis dictus, Ptolemæi Lagi & Berenices Filius, ſuperſtite patre, regnare cœpit, regnavítque annos XXXVIII. Hoc eodem anno, aut præcedente, facta eſt tranſlatio Legis Moſaïcæ in Græcam Linguam à Septuaginta, ut

ut aiunt, Senibus à *Philadelpho*, & fortè etiam ejus patre convocatis; de qua Tranſlatione varia jactantur fabuloſa, de quibus eruditè ſcripſit *Humphredus Hodius*, in Diſſert. contra Hiſt. Ariſteæ de LXX. Int.

Statim ac Philadelphus ad Regnum pervenit, & pater ejus fato functus eſt, minui cœpit gratia Demetrii Phalerei; & tandem in exſilium actus eſt, anno ſecundo Philadelphi, quo Lagides interiit, ubi aſpidis morſu interfectus eſt. Offenderat Philadelphum, quòd Lagidæ auctor fuerat, ut ſucceſſorem ſibi relinqueret aliquem ex *Eurydices* alterius uxoris filiis, non Philadelphum *Berenices* filium. Itaque hîc non videtur emendaſſe, ut quidam volunt, Translationem LXXviralem, quæ immane quantùm ab Atticiſmo abit.

Non memoramus hîc bella & diſſidia ſucceſſorum Alexandri, imò nec eorum nomina; ſed nefas ducimus indictum prætermittere *Pyrrhum*, Epirotarum Regem.

3703. 281. CXXIV, 4. 473.

Cùm Tarentini Romanorum claſſem primùm diripuiſſent, legatóſque de injuria queſtum miſſos malè habuiſſent, bellum ſibi conſciverunt, in quo primùm ingenti prælio à Romanis victi ſunt.

Verùm anno ſequente, advocatus ab iis in Italiam Pyrrhus Romanos vicit, elephanto-

tum potiſſimùm inſolito conſpectu territos; & cùm ad eum C. Fabricius, de captivis redimendis, legatus miſſus eſſet, eos omnes abſque ullo redemtionis pretio reddidit. Deinde ipſe *Cyneam* legatum Romam miſit, ad ineundam pacem. Sed *Appius Cæcus* obſtitit, commiſſóque iterum adversùs eum prælio, dubió eventu pugnatum eſt; quo tamen factum eſt, ut Pyrrhus Italiâ excedere coactus fuerit. Inde in Siciliam trajecit exercitum, ubi contra Carthaginienſes primùm quidem feliciter rem geſſit; verùm, cùm brevi inciperent res ejus in ea inſula collabaſcere, in Italiam ex improviſo regreſſus, à Romanis victus & caſtris exutus Italiam, relicto præſidio in arce Tarentina, deſeruit.

In hiſce expeditionibus, ſex annos fruſtra conſumſit. In Epirum redux Macedoniam populari cœpit, & paullatim, poſt reportatam de *Antigono* victoriam, totam occupavit. Secundo poſt hæc anno, *Cleonymus* Lacedæmonius eum in Laconicam vocavit, ut ſibi adjutor eſſet, ad regnum fratri *Ario* eripiendum. Venit, & fermè Spartâ potitus eſt; ſed tandem inde pulſus Argos obſidere cœpit, & in urbem ipſam ingreſſus, à muliere illiſu tegulæ peremptus eſt.

Dum Pyrrhus in Italia eſſet, Galli, *Brenno* duce, Macedoniam, aliáſque Græciæ oras populati ſunt. Sed cùm Delphos oppugnare aggreſſi

A. M. *A. C N.* *Olymp.* *U. C.*

greſſi eſſent, dicuntur inde terræ motu, fulminibus, aliiſque portentis expulſi. Brenno paullò pòſt ex vulneribus mortuo, *Comontorio* duce, Thraciam invadunt, & à Byzantinis tributum exigunt.

3715. 269. CXXVII, 4. 485.

Hiero Syracuſanus, ante ſeptennium ϛρατηγὸς à militibus electus, hoc anno Syracuſarum Rex ſalutatus eſt.

Romani interea cum Tarentinis, Samnitibus, Bruttiis, Umbris, Picentibus, Salentinis varia bella geſſerunt, in quibus ſemper ſuperiores fuerunt. Tantam fortunam veriti Carthaginienſes, Tarentinis auxilia ſubmiſerunt, ac ſic fregerunt fœdus, quod cum Romanis hactenus coluerant. Cùm igitur, quarto anno poſtquàm Hiero Syracuſanus imperium invaſerat, Mamertini, qui Meſſanam occupaverant, ab eo & Carthaginienſibus vexarentur, & auxilium à Populo Romano peterent, cœpit primum Punicum Bellum.

3720. 264. CXXIX, 1. 490.

Appius Claudius Caudex Cos. in Siciliam exercitum trajecit, & Hieronem ita fregit, ut relictis Mamertinis, Syracuſas retrocedere neceſſe habuerit.

Quoniam hoc bellum attigimus, præcipuos ejus eventus breviter recenſebimus, aliis non

inter-

intermiſtis. Anno igitur ſecundo, *Man. Valerius Maximus*, & *Man. Otacilius* Coss. in Siciliam transfretarunt, ut & ſequentium annorum Coss. qui plures de Carthaginienſibus & Siculis victorias reportarunt. Anno quarto belli, Romani, qui rem nauticam hactenus non attigerant, claſſem inſtruxerunt; & ſequente anno, ſub *C. Duilii* Cos. auſpiciis, Pœnos maritimæ rei peritiſſimos ſuperarunt, & ſæpiùs etiam ſequentibus annis, licèt variis mulctati naufragiis.

Anno nono; cùm Pœni fruſtra oppoſuiſſent claſſem CCCL. navium ſuarum, Romanis CCCXXX; quibus præerat *M. Atilius Regulus*, non potuerunt impedire quominùs Romanus exercitus in Africam primùm exſcenſionem faceret. Regulus initio multa feliciter geſſit; ſed anno ſequente à *Xanthippo* Lacedæmonio victus & captus eſt. Mira hujus Reguli fuit fortitudo, qui captivus, miſſúſque Romam à Carthaginienſibus, ut de captivis redimendis ageret, turpe hoc Reipublicæ ratus, Senatum ne id faceret; dehortatus eſt, & in Africam rediit; in qua, ſi *Appiano* credimus, crudeliter in cavea, ferreis cuſpidibus plena, à Carthaginienſibus occiſus eſt. Verùm fabuloſum hoc eſſe mortis genus oſtendit *Jac. Palmerius*, initio Exercit. in *Appianum*.

Poſtea Romani, variis navalibus præliis fracti, & naufragiis imminuti, mari cedere Pœnis

A. M, A. C. N. Olymp. V. C.

Pœnis coacti ſunt, in aliquot annos. Sed anno belli 23. reparatâ claſſe, ad *Ægatem* Africano littori vicinam inſulam, Pœnos fuderunt, ſub *Q. Lutatii* Cos. auſpiciis. Anno ſequente, belli 24. pax data eſt Carthaginienſibus, iniquis legibus.

Initio belli hujus, *Eumenes* Pergami in Aſia, poſt *Philæterum*, principatum tenuit; *Nicomedes*, Bithyniæ Rex, *Aſtaco* urbi ampliatæ *Nicomediæ* nomen impoſuit.

Sub medium belli tempus, Achæorum Reſp. florere cœpit. Triginta circiter antea annis, Achaiæ plures urbes ſocietatem ineuntes, ei initium fecerant, & duobus Prætoribus paullò pòſt electis, adminiſtrandam crediderant. Verùm poſtea ad unum ſumma rerum delata eſt; & primus quidem ſolus eo munere functus eſt *M. Carynenſis*, cui poſt annos quatuor ſucceſſit *Aratus Sicyonius*, qui xx. annos natus, patriam ſuam ad ſocietatem, cum aliis Achaiæ urbibus ineundam adduxerat.

Inter bellum Punicum primum & ſecundum, Romæ cœperunt litteræ excoli. *Livius Andronicus* primus fabulam docuit, *Enniumque*, *Pacuvium*, *Nævium*, atque alios Poëtas, in Romanæ Poëſeos cultura, ſuppares habuit.

3749. 135. 1. CXXXVI, 2. 519.

Tumultus cùm in Africa, tum in Sardinia

ortos

ortos Romani brevi compoſuerunt; & pace ubique partâ, primùm, poſt Numæ tempora, Jani Templum clauſerunt. Inde de Gallis, Liguribus & Sardis varias reportarunt victorias. Eodem tempore; *Teuta*, Illyriorum Regina, ſuos piraticis navibus Italiæ littora populari permiſit. Romani queſtum ad eam *C.* & *L. Coruncanos* miſerunt, ex quibus Lucius audacius loquutus, contra jus gentium trucidatus, eſt. Verùm anno ſequente, victa Regina tributum pendere coacta; & paullò pòſt Romani, legatis ad Achæos, Ætolos, Athenienſes & Corinthios miſſis, primùm ſe Græciæ rebus immiſcuerunt. Sed Græci pænè omnes, arctiore ſocietate initâ, *Antigonum* τὸ δώσοντα, *Philippi* Macedoniæ Regis Tutorem, ducem ejus crearunt.

3764. 220. CXL, 1. 534.

Hoc & ſuperiori ævo, magnam Hiſpaniæ partem obtinebant Carthaginienſes. *Aſdrubal* annis octo ei præfectus fuerat, eámque Provinciam comitate, potiùs quàm armis, tenuerat & ampliaverat. Sed ejus ſucceſſor *Annibal*, belli & novarum rerum cupidior, pacem turbavit, obſeſsâ *Sagunto*, urbe Pop. Romani ſociâ; quam, ſpretâ Romanorum legatione, poſt ſeptem menſes cepit. Legati iidem Carthagine Annibalem ſibi tradi petierunt, ſed negatum eſt quod petebant.

A. M.	A.C. N.	Olymp.	U. C.
3766.	218.	Ejuſdem, 3.	536.

Hinc natum ſecundum Punicum bellum, annis poſt primum XXIV. Eo ab Annibale Roma ad incitas fermè adacta à *Scipione*, Africano ideò dicto, liberata eſt. Duravit bellum annis XVII. cujus brevem & elegantem deſcriptionem ſuppeditabit *Florus*.

Jam ad Judæos, de quibus à temporibus Alexandri nihil ferè diximus, redibimus. A Syriæ ergo & Ægypti Regibus variè vexati fuerunt, & narratur quidem *Antiochus*, Syriæ Rex, à *Ptolemæo Philopatore* Ægypti Rege Rege victus, in Adytum Jeroſolimitanum ingredi voluiſſe, ſed miraculo fuiſſe coërcitus; Philopator verò Judæos, qui in Ægypto erant, ad ejurandam Religionem cogere volens, divinitus etiam eſt impeditus.

Paullò antea, in Aſia, ortum dicitur Imperium Parthicum; cujus primus Rex fuit *Arſaces*; à quo *Arſacidæ* dicti ſequentes Reges. Eodem tempore, etiam varii Orientis populi, certatim à Macedonibus defecerunt. Alii hæc volunt contigiſſe, tempore primi Punici belli.

Ardente etiamnum ſecundo, *Philippus* Macedoniæ Rex cum Annibale fœdus iniit, & Peloponneſum ingreſſus Aratum veneno ſuſtulit.

Eodem tempore, *Val. Lævinus*, Prætor, cum

A. M. *A. C. N.* *Olymp.* *U. C.*

cum Ætolis & Attalo, Pergami Rege, conjunctis viribus, Græciæ infeſtus eſſe cœpit. Achæi, aliique Græciæ populi, à Philippo, ut iis reſiſterent, auxilium petierunt; qui jam infenſus erat Romanis, quia idem Prætor pro Apolliniatis adversùs eum bellum geſſerat, eúmque coëgerat, claſſe incensâ, in Macedoniam retrocedere. Hæc fuere initia belli Macedonici.

3772. 212. CXLII, 1. 541.

Hoc ipſo tempore, *Scipiones* bene rem gerebant in Hiſpania, adversùs Pœnos; ſed tertio pòſt anno, ambo ſunt ab *Aſdrubale*, cum exercitu, cæſi.

Marcellus quoque in Sicilia feliciter bellum gerebat, & Syracuſas, poſt triennalem obſidionem, tandem expugnavit. Unus reſtiterat, inventis novis machinis, *Archimedes*, qui, invito *Marcello*, ab imprudente milite eſt interfectus.

Annibalis res in Italia retrò ſublabi cœperunt, dum fruſtra aggrederetur obſidione Capuæ Romanos expellere, & ipſam Romam in caſſum tentaret; licèt Marcellum, poſt dubias aliquot pugnas, interfecerit; præſertim poſtquàm frater Aſdrubal, qui in Italiam venerat, ut ſuas ei jungeret copias, à *Cl. Nerone* & *Livio Salinatore* Coss. cæſus fuiſſet.

At in Hiſpania, *P. Scipio* Carthaginem novam uno die expugnavit, copias Punicas vicit, & trajiciens in Africam cum *Syphace* & *Maſsiniſſa*, Numidarum Regibus, amicitiam iniit; ac poſtea Romam reverſus, iterum ſe ad eundum in Africam paravit, réſque Siciliæ, & Hiſpaniæ turbidiores compoſuit.

3778. 206. CXLIII, 3. 548.

Dum hæc gereret Scipio, *Philopoemen*, Achæorum Prætor, cùm multa alia feliciter geſſit, tum Lacedæmoniorum Tyrannum *Mechanidam* vicit, cui *Nabis* ſucceſſit.

Anno ſequente, Legati ſunt à Romanis ad Attalum Regem miſſi, qui Idææ Matris ſimulacrum Romam adveherent; quod, cùm vir optimus totius Urbis, ex oraculi reſponſo, excipere deberet, eo titulo dignus judicatus eſt adoleſcens *P. Scipio Naſica*; indéque ludi Megalenſes celebrati ſunt, in honorem Deæ.

Cùm Syphax, ductâ *Sophonisbâ* Aſdrubalis filiâ, ad Pœnos defeciſſet, à Scipione & Maſſiniſſa victus & captus eſt. Carthaginienſes fruſtra pacem cum Romanis inire cònati, Annibalem ex Italia revocarunt. Annibal invitus tranſiit in Africam, ubi acie à Scipione victus eſt; qui Carthaginienſibus conditiones pacis dixit, eorúmque Legatos Romam miſit. Poſtea ipſe redux triumphavit.

3783. 201. CXLIV, 4. 553.

IX. EPOCHA, *Carthago victa.*

A Carthagine victa, ad JESU-CHRISTI *natales, fuerunt anni* CCII., *quibus conſtat*

IX. PERIODUS.

A. M.	*A. C. N.*	*Olymp.*	*U. C.*

CUm confectum eſſet à Romanis cum Carthaginienſibus bellum, exarſit Macedonicum cum Philippo Rege; cui bello intra quinque annos, ſæpiùs victo Philippo, finis impoſitus eſt.

3789.	195.	CXLVI. 2.	559.

Cùm Annibal otium ferre non poſſet, conabatur iterum cives ſuos ad bellum concitare. Sed metu Romanorum, coactus eſt in Aſiam confugere ad *Antiochum Magnum*, qui bellum contra Romanos parabat. Hic Græciam ſtatim quidem invaſit, ſed brevi à *M. Acilio Glabrione* ingenti prælio victus eam deſerere coactus eſt; ac tandem ſexto, poſt primos belli apparatus, anno à *L. Scipione*, *Aſiatico* propterea dicto, in ipſa Aſia ſuperatus, ex legibus pacis regionibus cis *Taurum* montem cedere coactus eſt. Biennio pòſt, Pub. Scipio Africanus, quaſi acceptâ ab Antiocho pecuniâ ad pacem faciendam, Lucius verò Aſiaticus, quaſi

A. M. *A C. N.* *Olymp.* *U. C.*

peculatûs reus, damnatus eſt.

Hiſce temporibus Romani, Ætolis ſubactis, totius Græciæ arbitri facti, undique legationes contra Philippum accipiunt; qui, per *Demetrium* filium, in Senatu ſe ſe purgat.

Hoc anno & ſequente, mortui ſunt tres præſtantiſſimi ætatis illius viri, Scipio Africanus Literni, quò in voluntarium exſilium abierat; Philopœmen Achæorum Prætor Meſſenæ, à Meſſeniis interfectus; Annibal in Bithynia, apud *Pruſiam* Regem, à quo ne Romanis traderetur, hauſto veneno, ſponte vitam finiit. Philopœmeni ſucceſſit *Lycortas*, in gerenda Achæorum Prætura. Verùm, adverſantibus Romanis, hæc Reſpublica diu ſtare non potuit.

3804. 180. CL, 1. 574.

Philippo Macedoniæ Regi filii erant duo, quorum alter infenſiſſimus erat Romanis, alter amicus. Cùm prior, *Perſeus* nomine, timeret ne junior *Demetrius*, de quo diximus, gratiâ Romanorum fretus, de Regno ſecum poſt patris mortem contenderet, eum calumniatus adeò eſt, apud patrem; ùt primùm quidem venenum ei propinari juſſerit, dein ſemianimem ſuffocari. Verùm Philippus, agnitâ haud multò pòſt Demetrii innocentiâ, tertio pòſt anno, ex mœrore obiit, ac Perſeum ſucceſſorem habuit.

Hic

Hic ſeptem primos Regni ſui annos conſumſit, in apparatu belli adversùs Romanos, quorum tamen vires per quadriennium vix ſuſtinere potuit. De eo triumphavit *L. Æmilius Paulus*, & Macedoniam in Romanæ Provinciæ formam redegit. Ita Macedonicum Regnum, quod per ſeptingentos annos ſteterat, finem habuit.

Biennio poſtquàm Perſeus Regnum in Macedonia inierat, Seleuco Syriæ Regi ſucceſſit *Antiochus Epiphanes.* Ab hoc *Iaſon*, ejecto Oniâ fratre, maximum Pontificatum obtinuit, & eum Jeroſolimam ingreſſum ſummo honore excepit. Eidem, dum claſſem in Phœnicia adornaret, ſubmiſit pecuniam per fratrem *Menelaum*; qui eam proprio nomine obtulit, additíſque præterea ccc talentis, ſummum Sacerdotium ſibi obtinuit. At iterum promiſſam pecuniam non ſolventi ſucceſſor datus eſt *Lyſimachus* frater. Indè non exiguæ fuerunt, inter Ἀρχιερεῖς hoſce, rixæ. Antiochus, ne Judæi à ſe deficerent veritus, cùm Ægyptum, ſicuti conatus fuerat, invadere non potuiſſet; Jeroſolimam regreſſus, ſacra vaſa diripuit, multáque ibi crudeliſſimè geſſit. Paullò pòſt, Judæos exquiſitis ſuppliciis, ad ejurandam ſuam Religionem, tentare cœpit; multos ad ejurationem adegit, multos ſæviſſimis mortis generibus

A. M.	A. C. N.	Olymp.	U. C.

ribus, ne terrere quidem potuit; inter quos fuerunt *Eleazarus*, & ſeptem fratres unà cum matre, de quibus 2. Mac. VI, & VII.

3816.	168.	CLIII, 1.	586.

Mathatias, ex Aaronis proſapia, ad montes Judææ fugit, Judæóſque Religionis avitæ ſtudioſos ad ſe evocavit. Sed, ſequente anno, mortuus *Judam Macchabæum* filium reliquit ſucceſſorem; qui adversùs Antiochi duces, multa egregia edidit facinora. Hinc Mathathiæ filii *Macchabæi* dicti ſunt, quòd in vexillis eorum hæ eſſent litteræ מכבי *Machbai*, quæ ſunt initiales quatuor harum vocum מי כמוך באלהים יהוה, *quis ſimilis eſt tibi*, *inter Deos*, *Domine?* Dicti ſunt etiam *Haſmonæi* à Chaldaïca voce חשמנים, quæ principes ſignificat.

3819.	165.	CLIII, 4.	589.

Judas, poſt plurimas de Antiochi præfectis, reportatas victorias, Templum pollutum repurgavit, & novâ dedicatione conſecravit; xxv. menſis *Caſleu*, hoc eſt, Novembris xxiii. Hinc celebratum quotannis feſtum Ἐγκαινισμοῦ, ſeu *Dedicationis* Templi.

Anno ſequente, mortuo Antiocho, Judas Pontificatum inire cœpit, licèt *Urbem Davidis*, cui Antiochus Epiphanes præſidium impoſuerat, expugnare nondum potuiſſet. Cùm eam obſideret, *Antiochus*, Epiphanis filius, *Eupator* Jeroſolimam cum exercitu venit, & aliquamdiu

A.M. *A.C N.* *Olymp.* *U.C.*

obſeſſione cinxit; ſed poſtea, pace certis legibus initâ, urbem ingreſſus, mœnia ejus dirui curavit. Paullò pòſt, *Demetrius Soter*, hujus patruus, qui diu Romæ obſes vixerat, clam Urbe relictâ, in Syriam ivit, & paterno regno recuperato, Antiochum, *Lyſiám*que præcipuum ejus ducem interficit. Inde Judæis primùm infenſus, artibus *Alcimi*, qui ſummo Sacerdotio imminebat, fœdus cum iis paullò pòſt fecit. At pax haud diuturna fuit; ſequente enim anno, collatis ſignis, Judas Macchabæus cum *Bacchide*, Demetrii præfecto, pugnavit, atque in acie cecidit.

Hoc tempore, vivebant *Eumenes* & Attalus, Pergami Reges, & *Hipparchus* celebris Aſtronomus, apud Græcos; apud Romanos verò, *Pacuvius* Brunduſinus Tragœdiarum Scriptor.

3835. 149. CLVII, 4. 605.

Cùm Carthaginienſes Maſiniſſam Numidiæ Regem, Populi Romani ſocium, infeſtarent, & contra fœdus naves haberent; ortum eſt tertium Punicum bellum, quod terra marique ab utroque Conſule geſtum eſt; atque intra quatuor annos, Carthagine à *Scipione Æmiliano* deletâ, confectum.

Circa eadem tempora, cœpere bella Achaicum, quòd Legati Populi Romani ab Achæis pulſati fuiſſent; & Hiſpanicum, adversùs *Viriathum*, qui Luſitaniam invaſerat.

Judæi,

A. M.	*A. C. N.*	*Olymp.*	*U. C.*
3839.	145.	CLVIII, 4.	609.

Judæi, duce Jonathâ Judæ fratre, non infeliciter agebant, nec Syriæ Regibus exoſi erant; & Jonathas quidem fœdus cum Romanis & Lacedæmoniis pepigit; poſterioréſque, quaſi ex eadem origine ac Judæi orti eſſent, honorificè compellavit; 1. *Maccab.* XII. Ei in ſummo Sacerdotio ſucceſſit *Simon frater*, triennio poſt memoratum fœdus.

3851.	139.	CLXI. 4.	621.

Anno pòſt, inchoatum Achaïcum bellum confectum eſt, & Corintho à *L. Mummio* incenſâ, Achaia in Provinciam redacta eſt; quò magis mirum videtur Judæos Lacedæmoniorum, qui in fœdere Achaïco erant, gratiam paullò ante inire voluiſſe. At in Hiſpania res variâ fortunâ geſtæ ſunt, donec anno præſcripto à Scipione Æmiliano, poſt longam obſidionem *Numantia* everteretur.

Duobus antea annis, Simoni, à Ptolemæo genero per inſidias occiſo, ſucceſſerat *Joannes Hyrcanus* filius; qui primùm quidem *Antiochi Sidetæ* amicus, deinde hoſtis, aliquot ejus urbes populatus eſt, & inter alias quidem Sicima & Garizim, ubi Templum ante ducentos annos exſtructum, funditùs evertit. Inde Idumæos ſubegit, atque ad circumciſionem admittendam vi adegit, quòd eſſent Abrahami poſteri.

Eodem anno, quo capta Numantia, *Atta-*

lus

lus obiit & Populum Romanum heredem ſcripſit, ac tranſlata quidem ex Aſia aulæa, ſigna, tabulæ pictæ, pretioſa vaſa &c. populum Romanum cœperunt luxu corrumpere. Illo ipſo anno, *Tiberius Gracchus* Tr. Plebis ſeditionem movens interfectus eſt.

Paullò pòſt, Romani cœperunt in Galliam Tranſalpinam, poſt victos Narbonenſis Provinciæ incolas, colonias deducere; dum in Aſia apud Syriæ Reges, fœdis cædibus, omnia miſcerentur. *Demetrius* ab uxore *Cleopatrâ*, propter æmulationem *Rhodogunes*, interfectus eſt. Eadem & filium ſuum *Seleucum*, qui ſine ejus auctoritate regnum capeſſiverat, paullò pòſt occidit. Ejus loco regnavit *Antiochus Grypus*, qui Cleopatram matrem, venenum ſibi propinantem, ipſam bibere coëgit. Inde cum *Antiocho Cyziceno* fratre bellum diu, variâ fortunâ, geſſit.

3873. 111. CLXVII, 2. 643.

Hoc anno, cœpit bellum *Jugurthinum*, cujus Hiſtoriam pertexuit *Salluſtius*. *Jugurtha* aliquot Romanos duces pecuniâ corrupit, cladéſque ab aliis ingentes paſſus eſt, & tandem poſt annum octavum, à *C. Mario* Conſule in Triumphum abductus eſt.

Eo tempore, Hyrcano Pontifici mortuo ſucceſſit *Ariſtobulus* filius, qui primus diadema ſumſit, & anno uno regnavit, relicto Regno

Ale-

A.M. *A.C.N.* *Olymp.* *U.C.*

Alexandro Jannæo fratri, qui magnis cladibus à *Ptolemæo Lathuro* Ægypti Rege affectus eſt.

Marius Teutonas & Ambronas ad Aquas Sextias devicit, atque hinc Gallorum verticibus Romani imminere cœperunt.

3830. 94. CLXXI, 3. 660.

Ariobarzanes, ex regno Cappadociæ à *Mithridate* pulſus, reſtitutus eſt à *L. Sulla*, Ciliciæ Proprætore; atque hinc initium duxit bellum Mithridaticum, quod per quadraginta annos Populi Romani exercitus occupavit. Paullò pòſt, *Nicomedes*, Bithyniæ Rex, ab eodem Mithridate ejectus, à Sulla in regnum reductus eſt. Sed altero poſt Nicomedem reſtitutum anno, Mithridates majore conſcripto exercitu, Phrygiam occupavit ac devaſtavit; cives omnes Romanos, qui in Aſia erant, uno die interfici curavit, Macedoniámque, Thraciam, & Græciam invaſit.

Sulla bello Italico tunc occupatus erat, & Samnites ingenti prælio vicerat. Interea Marius conabatur ei imperium eripere, operâ C. Sulpicii Tribuni Plebis; at Sulla ex Campania Romam rediens, Sulpicium occidit, Mariúmque in fugam egit. Sequente iterum anno, multa paſſa eſt Italia ab exercitibus Marii, *Cinnæ*, *Carbonis*, *Sertorii*; dum Sulla in Græcia Mithridatis copias variis atterebat victoriis. Mario ex morbo fato functo, Cinna Conſul *L.* *Flac-*

A. M. A. C. N. *Olymp.* *U. C.*

Flaccum ſucceſſorem mittit Sullæ; at Flaccum legatus *Fimbria* interficit, qui poſtea ab exercitu ad Sullam deficiente relictus ſibi manus intulit. Ipſe Cinna ab exercitu, quem contra Sullam parabat, interfectus eſt; & Carboni ſoli Conſulatum reliquit, qui oblatas à Sulla pacis conditiones reſpuit. Hic itaque triginta hominum millia ex Græcia adduxit, quorum fortitudine, *Cn. Norbani Flacci* Conſulis multò majorem exercitum prælio vicit. Eodem tempore, Q. Sertorius, qui exercitum in Italia habuerat, deſperatis rebus, in provinciam quam ſorte conſequutus erat, ulteriorem, nempe, Hiſpaniam conceſſit; *Cneus* verò *Pompejus*, qui poſtea eum vicit, ſe cum tribus Volonum legionibus Sullæ adjunxit, viginti tres annos natus. Sulla ſequente anno, *C. Marium* filium ad Præneſte prælio ſuperavit; inde urbe potitus, inimicorum bona publicavit, cum *Damaſippo* Prætore, Mario, *Carrinate*, ac Samnitum copiis, ante portam Collinam, iterum dimicavit ac vicit. Poſtea DICTATOR Sulla creatus eſt, quo munere poſt triennium demum ſe abdicavit.

3906. 78. CLXXV, 3. 676.

In Judæa, mortuo Alexandro Regi ſucceſſit Hyrcanus filius, & regnavit annis undecim. Interea Sertorius in Hiſpania Romanos exercitus, quibus præerant *Metellus* & *Pompejus*, variis

A. M. A. C. N. Olymp. U. C.

riis præliis, modò victor, modò victus, atterebat; donec poſt quintum annum, cùm ipſe, tum *Perperna*, ejus Legatus, ſuorum inſidiis perierunt; quo factum eſt ut Pompejus Hiſpanias reciperet.

Tunc temporis, *Servilius* Iſauros domuit, urbéſque eorum in Cilicia expugnavit; unde *Iſaurici* cognomen adeptus, devictis Piratis, Cilicia, Cretáque in formam Provinciæ redactis, triumphavit. *L. Lucullus* ad Mithridaticum bellum profectus eſt, & varias de eo retulit victorias. Bellum ſervile, *Spartaco* duce, coortum, vix poſt triennium à *M. Craſſo* Prætore, & Cn. Pompeio confectum eſt.

Cicero tunc in Sicilia Quæſtor erat, & eloquentiæ laude florere incipiebat. Vivebant etiam *Varro*, *Lucretius*, *Catullus*, aliique eruditiſſimi viri.

3917. 67. CLXXVIII, 2. 687.

Cùm Servilius Piratas Cilicas & alios funditus non deleviſſet, claſſibus inſtauratis, omnia infeſtabant maria; unde delatum Cn. Pompeio extraordinarium imperium, ut maria eorum latrociniis purgaret. Intra quadraginta dies, eos omnes aut cepit, aut navibus combuſtis ad incitas redegit. Sequente anno, idem Pompeius adversùs Mithridatem miſſus; diuturnum illud bellum tandem confecit, ideóque triumphavit. Varia ſimul præclara facinora, per

A.M. A.C N. Olymp. U.C.

per totam fermè Aſiam, edidit.

Tunc Hyrcanus, Rex ac Pontifex Judæorum, Pontificatu dejectus eſt, ab *Ariſtobulo* fratre, qui id munus per triennium tenuit. Sed à Pompeio, Jeroſolimâ expugnatâ, captus, unà cum liberis Romam miſſus eſt, Hyrcanóque reſtitutum munus.

Eodem anno, Cicero Conſul Rempublicam Romanam periculoſiſſimâ conjuratione liberavit. *Catilina*, qui dux ejus erat, à *Petreio*, *Antonii* alterius Cos. legato, victus occubuit.

3924. 60. CLXX, 1. 694.

Pompeius, Craſſus & Cæſar amicitiâ inter ſe inſtitutâ Rempublicam opprimere cogitant, variis factionibus turbatam. Cæſar Gallias obtinet, quas per decem annos habuit; Craſſus Syriam, unde contra Parthos profectus cum filio P. Craſſo & exercitu, ab eorum equitatu circumventus & interfectus eſt; Pompeius Hiſpanias. Interea temporis, Cicero in exſilium actus & revocatus eſt; Hyrcanus in Judæa ab *Alexandro* Ariſtobuli filio, Jeroſolimâ pulſus, à *Gabinio* reſtitutus eſt. Is Gabinius, ut *Magni Synedrii* Jeroſolimitani auctoritatem minueret, quatuor ſimilia, *Gadaris*, *Amathunte*, *Hierichunte*, & *Saphoris* inſtituit.

Dum Cæſar varias de Gallis & Germanis victorias reportat, Pompeius Theatrum ſuum dedicat,

A.M. *A.C.N.* *Olymp.* *U.C.*

dedicat, & præbet ludos, in quibus D leones, elephantes XVIII. ſunt occiſi; Craſſus verò, ut dictum, bello temerè in Parthos moto, in ipſâ expeditione perit.

3935. 51. CLXXXII, 2. 703.

Cicero hoc anno, ex SCTO, Proconſul Ciliciam obtinuit, & victis quibuſdam in monte Amano latronibus, expugnatiſque caſtellis, Imperator ab exercitu ſalutatus eſt. Caſſius etiam tunc temporis Syriam fortiter contra Parthos, qui in eam irruperant, defendit, ita ut re infectâ abierint.

Anno ſequente, cùm Senatus fruſtra à Cæſare exercitum dimitti voluiſſet, coortum eſt inter illum & Pompeium civile bellum; quo primùm Cæſar Italiam cùm exercitu ingreſſus, Pompeium cum Senatu expulit; poſtea Pompeianos exercitus, in Hiſpania, in deditionem accepit; deinde poſtquàm Romam redux Conſulatum iniiſſet, trajecto in Epirum exercitu, Pompeium ipſum vicit, qui in Ægyptum fugiens, à *Ptolemæo* interfectus eſt. Cæſar eò Pompeium proſequutus ab Ægypti Rege ferè oppreſſus, vicit tamen Alexandrinos, & Dictaturam perpetuam iniit. Sequente anno, *Scipionem* Pompeii ſocerum in Africa vicit, atque anno demum quinto, ab initio belli civilis, Pompeii filios in Hiſpania profligavit; quâ poſtremâ victoriâ rerum penitùs potitus eſt.

Tunc

Tunc de emendando anno cogitavit, & cùm præcedens, qui confuſionis dicitur, eo jubente, 445. dies habuiſſet, hic annus ante Natum Chriſtum 45. primus Julianus fuit; qui conſtat 365. diebus, horis 6, quæ numeratæ quarto quoque biſſextili anno diem unum efficiunt. Vide *Petavii Rationar.* P. 2. Lib. I. c. 1.

Quarto Dictaturæ anno, ſexto poſt inchoatum civile bellum, Calendis Martiis eſt in Senatu interfectus.

Quidam *Antipater* Idumæus, qui Hyrcani favore evectus ad præcipua Aulæ Jeroſolimitanæ munera fuerat, & Cæſarem in expeditione Alexandrina adjuverat, procurator propterea Judææ ab eo creatus eſt. Is fuit pater *Herodis Magni*, qui tamen Cæſare mortuo opem *Caſsio* tulit; inde, devictis Caſſii partibus, ad *M. Antonium* tranſiit, ut mox videbimus; & ad ſolium ſibi viam fecit, ductâ paullò pòſt *Mariamne* nepte Hyrcani.

Priùs obſervandum *Brutum* & Caſſium, qui duces fuerant conſpirationis, quâ Julius Cæſar exſtinctus eſt, mox à *C. Octavio Cæſare* & M. Antonio devictos fuiſſe, poſt varias in Imperio turbas, quas narrare longum eſſet. Præcipuæ fuerunt proſcriptiones, quibus præſtantiſſimi viri plurimi periere, inter quos Cicero. *M. Lepidus* IIIVir particeps, unà cum Antonio & Cæſare, horum malorum fuit, deinde fato functus ſummam illis rerum reliquit. Hi in

perpetua fermè inimicitia poſtea vixerunt, donec in apertum erumperent bellum.

Sextus Pompeius, qui unus ex filiis Cn. Pompeii ſuperſtes erat, tunc Siciliam habebat, & validâ claſſe mari præerat. Sed tandem ab Octavio Cæſare victus, dum ſe ad Antonium conferret, hujus juſſu è medio ſublatus eſt.

3945. 39. CLXXXV, 2. 715.

Dum hæc gererentur, Parthi in Syriam irrupere, atque occupatâ Jeroſolimâ, Hyrcanum auribus mutilatum, inſtigante *Antigono* Ariſtobuli filio, Pontificatu exuerunt, Antigonúmque ei ſubſtituerunt. Herodes, qui ab Hyrcani partibus ſteterat, Romam ad Antonium & Cæſarem profugit; à quibus Regnum Judææ, præter ſpem, ex SCTO, obtinuit. Inde profectus in Judæam à *C. Soſio* adjutus, Jeroſolimam cepit, quarto Regni anno. Antigonum captum cruci affixit, & cùm ita Haſmonæorum imperio, quod CXXVI annis ſteterat, finem impoſuiſſet, quemdam *Ananelum*, ex Babylonia accitum, Pontificem Maximum creavit; inde ei exauctorato ſuffecit *Ariſtobulum*, *Mariamnes* uxoris fratrem, quem paullò pòſt, quòd populò gratior eſſet, natantem ſuffocari curavit. Mariamnen etiam uxorem, perpetuò ei cædem illam exprobrantem, aliquot pòſt annis, ſecuri percuti juſſit.

Hoc anno, bellum Actiacum; adversùs Antonium & Cleopatram; geſtum eſt ab Auguſto. Cùm hic ſuperior fuiſſet, & Ægyptum occupaſſet, Antonius & Cleopatra manus ſibi attulerunt. Tertio anno, Cæſar triumphavit, nec multò pòſt AUGUSTI cognomen conſequutus eſt.

Ejus res geſtas à plurimis narratas prætermittemus, contenti indicaſſe poſt cruenta initia, poſtquàm ſolus rerum potitus eſt; optimum fuiſſe Principem, & ſumma cum clementia Rempublicam adminiſtraſſe; cujus eximia exempla occurrunt, apud *Senecam*, *de Clementia.* Idem litteris maximè favit, quo factum eſt, ut ejus tempore præſtantiſſimi viri in omni litterarum genere floruerint; inter quos maximè eminent hi; quorum ſcripta ad nos pervenerunt, *Livius*, *Strabo*, *Vitruvius*, *Virgilius*, *Horatius*, *Tibullus*, *Propertius*, *Ovidius*, &c.

Liberos maſculi generis non habuit, ſed tantùm Juliam filiam, quam *Marcello* primùm, ſororis filio, qui juvenis obiit, locavit; deinde *M. Vipſanio Agrippæ*, qui cum *Mecænate* amicorum intimus erat. Ex hoc poſtremò matrimonio nati ſunt *C.* & *Lucius Cæſares*; qui ab Avo adoptati, in juventute, fato functi ſunt. Adoptavit etiam Auguſtus privignos ſuos, Liviæ uxoris filios, *Tiberium* & *Druſum.* Tiberius ſine

A. M. *A. C. N.* *Olymp.* *U. C.*

liberis, mortuo ante eum fraude Liviæ uxoris Druſo filio; fato functus eſt; ſed ex *Germanico* Druſi filio numeroſa prognata eſt ſoboles, de qua poſtea dicemus. At ipſe Germanicus, ut & pater Druſus, ad provectam ætatem non pervenerunt.

3979. 5. CXCIII, 4. 750.

Herodes, poſt varias cædes, etiam liberorum ſuorum, *Alexandri* & *Ariſtobuli* Mariamnes filiorum, morti vicinus, cumulum crudelitati addidit; interfectis Bethlehemitarum infantibus, quòd rumor ſparſus eſſet Bethlehemi natum Regem Judæorum. Chriſtus enim, uti exiſtimat *Petavius*, quem hîc ſequimur, quindecim circiter menſibus, priuſquàm obiret Herodes, natus eſt. Magi autem paullò pòſt in Judæam venerunt, & quærendo ubi natus eſſet Rex Judæorum, Herodi infanticidii occaſionem dederunt. *Antipatrum* etiam filium, quem in vinculis habebat, & à quo venenum ſibi paratum reſciverat, interfici paullò pòſt juſſit; quæ res Auguſto narrata, hoc ei dictum, quod habet *Macrobius*, Saturn. Lib. II. c. 4. expreſſit: *melius eſt Herodis porcum eſſe, quàm filium.* Poſt Herodis mortem, *Archelaus* Romam venit, ut ex patris teſtamento Regnum Judææ obtineret ab Auguſto; qui id in Tetrarchias, ſeu quatuor ditiones, diviſit, quarum geminas

A. M. A. C. N. *Olymp. U. C.*

Archelao dedit, ſingulas *Herodi Antipæ*, & *Philippo*.

3983. 1. CXCIV, 4. 753.

Licèt omnes Chronologi conſentiant, circa hæc tempora, natum eſſe Chriſtum, attamen de anno non conſentiunt. Quidam ſexennio præceſſiſſe æram vulgarem putant natales fauſtiſſimos, *Petavius* quinquennio, *Baronius*, *Scaliger*, aliique biennio. Interea propter veterem uſum, & ne pariatur confuſio in calculis, omnes numerant annos, ſecundùm vulgarem opinionem, quâ dicitur natus Servator, *Coſſo Cornelio Lentulo*, *L. Calpurnio*, *Piſone* Coss. Decembris 25. anno 43. à primo Auguſti Conſulatu, quo Rempublicam unà cum Antonio & Lepido invaſit. Verùm, hic annus non dicitur primus Chriſti, ſed ſequens tantùm, propter Juliani anni rationem.

X. EPOCHA, *Chriſtus.*

A CHRISTO NATO, *ad Converſionem Conſtantini Magni, fuerunt anni* CCCXII. *quibus conſtat*

X. PERIODUS.

Anni à Chriſto Nato.
3.

CUm Tiberio, naturâ moroſo, & ſuſpicaci, non potuiſſet ſatis convenire cum Caio & Lucio Cæſaribus, ſeceſſerat ille in inſulam Rhodum, in qua per ſeptennium vixit. Sed impetratâ ab Auguſto veniâ, hoc anno Romam rediit; quo Lucius, in Hiſpaniam miſſus, ex morbo Maſſiliæ obiit. Octodecim menſibus, poſt mortem fratris, obiit in Lycia Caius, dum in Italiam ab Auguſto ſæpiùs revocatus tandem rediret. Ab eo tempore, Tiberius, quaſi ſucceſſor Imperii, omnium votis deſignatus eſt. Erat quidem Auguſto tertius, ex Julia filia, nepos *Agrippa*; ſed quem numquam iis honoribus ornavit, eóque affectu proſequutus eſt, quo fratres fuerat.

Tandem Auguſtus, poſt adminiſtratam per LVII. annos Rempublicam, eam, quam exoptaverat, εὐθανασίαν Nolæ in Campania conſequutus eſt, Aug. XIX. cùm natus eſſet LXXVI. annos. Ti-

A. C.

14\.
Tiberius Auguſto ſucceſſit, & imperavit annos XXII. Hic nimiâ ſævitiâ Romanos miris modis vexavit, ut apud *Tacitum* & *Suetonium* videre eſt. Interea Germanicus, Druſi fratris filius, ſeditioſas legiones in Germania coërcet, licèt Imperium ei deferentes; eáſque adversùs *Cheruſcos*, *Chattos*, *Angrivarios*, Rheni accolas, ducit, ac de gentibus illis devictis triumphat. Inde cum extraordinaria poteſtate in Orientem miſſus, cùm Tiberio ſuſpicaci & ſupra modum timido inviſus eſſet, à *Piſone* Syriæ Præſide, poſt biennium, veneno ſublatus creditur. Septem pòſt annis, Tiberius Romam reliquit, atque in Campaniam numquam reverſurus conceſſit, ſe Capreis inſulâ ad mortem uſque continens. Eodem anno, quo Capreas ingreſſus eſt, miſſus eſt in Judæam Procurator *Pontius Pilatus*.

28\.
Sequente, nempe, XV Tiberii, *Joannes Zachariæ* filius, qui eodem anno ac Chriſtus natus erat, cœpit pœnitentiam prædicare in Judæa; nec in diſciplinam ſuam Judæos ipſos admittebat, niſi præmiſſo baptiſmo.

30\.
Cùm per annum miniſterio illo functus eſſet, ei ſe baptizandum obtulit Chriſtus, & ſuum ipſe præconium cœpit; Joannes verò ab Herode in carcerem conjectus eſt, propter cauſam in

A. C.

Evangeliis memoratam. Hoc anno, Livia, mater Tiberii, impio inviſa filio, obiit nata annos LXXXVI.

33.

Chriſtus, tertio præconii anno, in crucem, pro humani generis ſalute, actus eſt, Martii XXIII, feriâ VI, Lunâ, prout in Judæa obſervari ſolebat, XV; poſt celebratum tertium, aut ſecundum ſaltem Paſcha, ab inito munere. Obiit ſub finem diei Veneris, & per totum Sabbathi diem & partem aliquam cùm diei Veneris, tum diei Solis ſequentis, in ſepulcro commoratus eſt, hoc eſt, circiter 36 ſex horas. Reſurrexit Martii XXV, ante ortum Solis. Aſcendit in cœlum Maii III, & Spiritum Sanctum in Apoſtolos XIII. demiſit.

Inde Apoſtoli cœperunt prædicare Evangelium, non Chaldaïcâ modò, aut Græcâ Linguâ, quæ in Judæa uſitatæ erant, iiſque vernaculæ, ſed aliis etiam, in toto orbe terrarum notis. Eodem hoc anno, occiſus eſt *Stephanus*, atque Eccleſia Jeroſolimitana, exceptis Apoſtolis, diſſipata eſt.

34.

Ut Hiſtoriæ ſacræ profanam identidem admiſceamus, hoc ipſo anno, & poſt hunc quarto, duo contigerunt Romæ memoratu digna; nempe, Sejanus qui in maximo favore apud Tiberium fuerat, litteris ad Senatum à Tiberio

accu-

A. C.

accuſatus, comprehenſus, ac capitali ſupplicio punitus eſt. Parthi verò, qui infenſiſſimi fuerant Tiberio & Romanis, *Arabani* Regis ſui pertæſi, Romam venerunt, ut *Phraaten* à Tiberio Regem obtinerent. Verùm, Phraate in itinere fato functo, Tyridatem eis præfecit, quem in regnum deduxit *Vitellius*, Syriæ Præſes. Tum obiit *Philippus*, Herodis filius, qui tetrarchiam in Judæa ab Auguſto acceperat.

36.

Paulus Tarſenſis, qui anno Chriſti XXXIII. ad fidem Chriſti converſus fuerat, tunc temporis incipiebat Apoſtolico munere fungi. Poſt annos tres à converſione, ivit Jeroſolimam, ut videret Petrum, atque inde Cæſaream, & Cæſareâ Tarſum profectus eſt.

37.

Sequente anno, fato functus eſt Tiberius, cui ſucceſſit *C. Caligula*, Germanici filius. Statim ac pervenit ad Imperium, *Agrippam*, Herodis ex *Ariſtobulo* nepotem, ex vinculis liberavit, eique *Philippi* & *Lyſaniæ* Tetrarchias attribuit, cum titulo Regis. Hic eſt Agrippa ille, cujus mentio occurrit in Actis Apoſtolorum.

Eodem anno, Petrus Antiochiam adiit; ubi, poſt triennium, Jeſu-Chriſti diſcipuli *Chriſtiani* dicti ſunt.

Caligula, poſtquàm per quadriennium Impe-

pe-

A. C.

perium obtinuiſſet, & omni flagitiorum genere graſſatus eſſet, eò uſque ut Deus haberi & adorari vellet, tandem à *Chærea* aliiſque conjuratis exſtinctus eſt.

41. Succeſſit ei *Claudius* patruus, cujus ſtoliditas deceſſoris furorem æquavit. Elegantiſſimam in eum Satiram ſcripſit *Seneca*, cui Ἀποκολοκύνθωσιν titulum fecit.

Hic etiam Agrippæ regnum amplificavit, adjectâ Judæâ & Samariâ; quo factum ut Jeroſolimam veniret, captaturúſque populi benevolentiam Chriſtianos malè haberet, Jacobum occideret, ac Petrum in carcerem conjiceret.

Veteres prodiderunt, anno ſequente, Petrum Antiochiâ Romam iviſſe, ut Simoni Mago adverſaretur. Recentiores verò nonnulli, hoc & præcedenti ſæculo, allatis quibuſdam difficultatibus Chronologicis, aliiſque levibus conjecturis, negarunt Petrum umquam Romæ fuiſſe, &, quod ſummo conſenſu tota affirmavit Antiquitas, eum Romæ paſſum eſſe martyrium. Verùm abſurdum eſt, in re ejuſcemodi, contradicere omnibus, quòd nos quibuſdam difficultatibus expedire nequeamus. Conſtat quidem Petrum per 24. continuos annos Romæ non fuiſſe, ſed umquam eum Urbem vidiſſe, negare piaculum videatur. Vide hac de re I. Diſſert.

A. C

Diſſert. *Joan. Pearſonii*, de ſucceſſione primorum Romæ Epiſcoporum, Capp. VII. & VIII.

Altera Epiſtola Petri nec Romæ, nec ullius alîus loci, in quo ſcripta fuerit, indicium habet. Eam ejus non eſſe judicarunt *H. Grotius*, *Cl. Salmaſius*, & *Joſ. Scaliger*. Prima ſcripta *Babylone* dicitur, & per Babylonem intellexerunt Veteres Romam, propter magnitudinem Imperii Romani Babylonico ſimilis, cujúſque proinde Metropolis potuit optimè deſignari, nomine Babylonici Imperii Metropoleos. Non meminit quidem in ea Petrus Pauli, quòd tunc Paulus abeſſet Româ. Tempus ſcriptionis indicari nequit. Vide *Lud. Cappellum*, in Append. Hiſt. Apoſtolicæ, ubi tamen in aliam abit ſententiam. Idem ſuppeditabit Hiſtoriam itinerum Pauli, & tempus ſcriptionis uniuſcujuſque Epiſtolarum ejus; quod etiam argumentum *Joannes Pearſonius* in Annalibus Paulinis, & Prælectionibus in Acta, accuratiùs tractavit.

49.

Claudius, nono Imperii anno, Judæos Româ expulit, unáque cum iis Chriſtianos, qui tunc temporis cum Judæis confundebantur; unde Suëtonius dicit eos *auctore Chreſto tumultuantes*, Româ pulſos. Tunc Petrus in Judæam, ut quidam putant, rediit, & Aquila ac Priſcilla Corinthum venerunt, ut narratur, Act. XVIII. Eodem anno, ortâ Antiochiæ controverſiâ de

ritibus

A.C.

ritibus Judaïcis, Apoſtoli cum Jeroſolimitana Eccleſia id judicium tulerunt, quod habetur Act. XV.

Claudius tunc temporis, interfectâ uxore Meſſalinâ, quæ palam mœchabatur, uxorem duxit Germanici fratris filiam Agrippinam; quæ ex *Domitio Ahenobarbo* filium ſuſtulerat *Neronem*, cui hoc anno præceptorem dedit *L. Senecam*, ab exſilio revocatum. Inde Claudius Neronem adoptavit, Pallantis liberti conſiliis permotus, filiúmque Britannicum, ex Meſſalina ſuſceptum, exheredavit.

Anno Claudii quarto, obierat Rex *Agrippa*, unde factum ut ejus ditio à Romanis regeretur Procuratoribus; qui vexationibus innumeris ita exacerbarunt Judæorum animos, ut tandem in apertum eruperint bellum.

54.

Claudio, boletis venenatis è medio ſublato, ſucceſſit Nero, cujus vel ſolum nomen horrorem incutit, propter ferinam indolem, atque inauditas antea crudelitates. Matrem, fratrem Britannicum, Senecam præceptorem, alióſque egregios viros interfecit. Comœdum egit, Romam ipſe incendit, & conjectâ in Chriſtianos criminis invidiâ, exquiſitis eos ſuppliciis ingenti numero occidit.

Ejus tempore vixerunt *Perſius* & *Lucanus* Poëtæ, & paullò antea *Quintilianus*, præſtan-

tiſ-

A. C.

tiſſimus Rhetorices magiſter. Sequutus eſt, non longo intervallo, *Juvenalis*, cui adjungendus etiam *Curtius* Hiſtoricus, licèt ſub Veſpaſiano demum Hiſtoriam ſuam ediderit.

68.

Creduntur 14. ac ultimo Neronis anno, Martyrium paſſi Romæ, Petrus & Paulus.

69.

Paullò ante cœpit bellum Judaïcum, cujus Hiſtoriam accuratam ſcripſit, qui rebus ipſis interfuit, *Joſephus*. *Veſpaſianus*, Syriæ Præſes, varias de Judæis retulit victorias, priuſquàm Imperium capeſſeret; ad quod pervenit ſequente Neronis mortem anno, cùm *Galba*, *Otho* & *Vitellius*, mutuis cladibus confecti, fruſtra id ad ſe trahere conati eſſent. Inde Judaïco bello Titum filium præficit, qui Jeroſolimam, poſt ſeptem menſium obſidionem, cepit, & ſolo æquavit. Uti vix ulla gens tam atrocia commiſit facinora, ac Judæi in eo bello: ita etiam vix ulla alia tam dira paſſa eſt. Paullò pòſt *Onion*, ſeu Templum Judæorum Ægyptienſium, ab Onia Pontifice conditum, ſolo æquatum eſt, cùm in Ægypto tumultuarentur Judæi.

Paullò ante hæc tempora, ſcriptæ cenſentur duæ Apoſtolicorum virorum Epiſtolæ; *Barnabæ*, nimirum, quæ Catholica eſt, & *Clementis* Romani Epiſcopi ad Corinthios I. Multùm diſſentiunt Veteres, utrum Clemens, an verò *Linus*

A. C.

nus, aut *Cletus* , primus Romanam Sedem occupaverit. Qua de re conſulendi *Joan. Pearſonius* & *Henr. Dodwellus*, in Diſſ. de ſucceſſione primorum Romæ Epiſcoporum.

Hoc tempore, floruit *Aſconius Pedianus*, celebris Grammaticus, ut & *Plinius*, Hiſtoriæ Naturalis Scriptor.

79.

Veſpaſianus, poſtquàm per decem annos & ſex circiter menſes Imperium tenuiſſet, fato functus ſucceſſorem reliquit *Titum*, optimum Imperatorem; qui querebatur, fruſtra ſibi abiiſſe diem; quo alicui non benefecerat. Sed vix ad tertium Imperii annum pervenerat, cùm immaturo abreptus fato, ſui deſiderium eò vehementius reliquit, quò pejor fuit, qui ei ſucceſſit, frater *Domitianus*. Hic adverſus Deum & homines injurius, *Deum ac Dominum* ſe juſſit appellari, multos cives interfecit, Philoſophos ex Urbe exegit; quam in rem *Sulpitia* eam ſcripſit Satiram, quam adhuc habemus.

81.

Verùm, qui in Ethnicos ſæviebat, graviùs in Chriſtianos graſſatus eſt. Secundam poſt Neronem in eos perſecutionem concitavit, ſed brevem. Legenda hac de perſequutione, ut & de aliis, Diſſert. *Henr. Dodwelli*, de paucitate Martyrum.

93.

Dici-

A. C.

Dicitur tunc *Joannes* Apoſtolus in lebetem oleo fervente plenum injectus, ſalvus atque incolumis inde evaſiſſe, atque in inſulam Patmon relegatus. Chriſtianiſmus tunc longè latéque ſpargi incipiebat ; & præcipuæ nobilitatis viri nomen ſuum inter Chriſtianos profiteri; inter quos fuit *Flavius Clemens* Conſul, Conſobrinus Domitiani, qui propterea eum interfici juſſit.

Circa hæc tempora, Joannes vulgò creditur conſcripſiſſe Apocalypſin; & *Joſephus* ipſe teſtatur, ſe occupatum fuiſſe in contexendis Antiquitatum ſuarum libris. Florebat eodem tempore *Juſtus Tiberiadenſis*, Joſephi æmulus, Judaïcæ etiam Hiſtoriæ ſcriptor.

96\.
Poſt annorum xv. Imperium, Domitianus interfectus eſt à conjuratis aliquot, eique ſucceſſit *Cocceius Nerva*, qui reſcidit Acta Domitiani; unde factum ut Joannes ex inſula Patmo in Aſiam ſit reverſus, ubi anno ſequente, ætatis 90. dicitur Evangelium ſuum ſcripſiſſe, & vitam poſtea in biennium produxiſſe.

98\.
Nerva, poſtquàm Imperium tenuiſſet, per annum unum & menſes aliquot, ſucceſſorem reliquit *Ulpium Trajanum*. Hic multa geſſit præclara; Dacos, Armenos, Iberos, Sarmatas, Parthos, pluréſque alias gentes barbaras do-

A. C.

muit. Sed ſub ejus Imperio excitata in Chriſtianos perſequutio clementiæ ejus non parum detraxit. Attamen diu non ſæviit, ut apparet ex *Plinii* Junioris Epiſt. XCVIII. Lib. X. ubi egregium Chriſtianis perhibet teſtimonium. Hæc tertia narratur perſequutio, in qua non multi ſunt interfecti, ut oſtendit *H. Dodwellus.* Sub hoc tamen Imperatore, martyrium fecerunt *Clemens* Romanus, & *Ignatius* Antiochenus Epiſcopus; de cujus Epiſtolis ſuperſtitibus, conſulendi ſunt *Jac. Uſſerius*, & *Joan Pearſonius*, viri longè eruditiſſimi.

113.

Judæi in Cyrenaica & Ægypto tumultuantes, poſt innumeras cædes editas, ingenti numero cæſi ſunt, cùm in memoratis locis, tum in inſula Cypro; ad quam exinde appellere, etiam tempeſtate delatis, Judæis omnibus capitale fuit.

Trajano regnante, multi eruditi viri floruerunt, quorum nomina in Epiſtolis Plinii habemus, inter quos eminuit *Cornelius Tacitus* præſtantiſſimus Hiſtoricus.

117.

Ælius Hadrianus Trajano, poſt novemdecim annorum Imperium, ſucceſſit, & ſub ejus quidem Imperio illuſtres fuerunt *Floru* & *Suetonius* Hiſtorici Romani, Philoſophi verò Græci *Plutarchus* & *Sextus* Empiricus.

Sub

A.C.

Sub hujus etiam regno dicuntur fuiſſe *Saturninus*, *Baſilides* & *Carpocrates* Hæretici, è quibus quidam profluxiſſe Gnoſticorum Sectam, alii antiquiorem putant; de qua conſulendus vir eruditiſſimus *Henr. Hammondus*, Cap. III. Diſſert. Proœmial. *de Antichriſto.* Is exiſtimat, Hæreticos à *Simone* Mago originem duxiſſe, eóſque omnis generis libidinibus deditos, nomine tantùm ad Chriſtum pertinuiſſe; quem, perſequutionum tempore, abnegare non dubitabant. Certè oportet ipſo Apoſtolorum ævo fuiſſe peſſimos homines, qui ψευδώνυμον γνῶσιν jactabant. 1. Tim. VI, 20. Vide eumdem Cap. I, 6. & 20. Sed de illa re diximus, variis in locis additamentorum noſtrorum ad adnotationes *Hammondi*, in Novum Teſtamentum.

Hoc ævo, *Quadratus* Apoſtolorum diſcipulus, & *Ariſtides* Athenienſis Philoſophus Apologias ſcripſere, pro Religione Chriſtiana, quæ intercidcrunt. Superioris fragmentum ſupereſt, Lib. IV. c. 3. Hiſt. Eccleſ. *Euſebii.* Habemus etiam, eodem ævo ſcriptum, *Hermæ Paſtorem.*

128.

Aquila Ponticus, primùm Chriſtianus, deinde Judæus, Vetus Teſtamentum Græcè vertit ſub Hadriano; qui haud multò poſt Jeroſolimam inſtaurare aggreſſus eſt, coloniámque eò deduxit, ac nomen loco impoſuit *Æliæ Capitolinæ.* Quod ægrè ferentes Judæi, cœperunt

A. C.

clam ſeditionis conſilia agitare, ac tandem eruperunt, duce *Barchocheba*, qui ſe Meſſiam jactabat, noménque ideò ſumſerat, quod *filium ſtellæ* ſonat, ברכוכבא. Sed cùm ſpem Judæorum fefelliſſet, ab Hadriano oppreſſus, cum ingenti Judæorum numero, dictus eſt ברכוזבא *Barchozba*, hoc eſt, *filius mendacii*.

Phavorinus, de quo tam multa *A. Gellius* ſcripſit, in *Noctibus Atticis*, hoc tempore, florebat, ut & *Ptolemæus* celeberrimus Mathematicus.

137.

Hadrianus adoptavit *Ceionium Commodum Verum*, quem *Ælium Verum* appellavit; & anno ſequente, unà cum adoptitio filio, obiit. Verùm paullò ante mortem, adoptarat *Arrium Antoninum*, qui poſtea Pii cognomen adeptus eſt, eâ lege, ut ſibi quoque adoptaret *Arrium Verum* & *M. Aurelium*.

Succeſſit ergo ei *Antoninus Pius*, ſub quo vixere *Juſtinus Martyr*, cujus ſuperſunt nobis plura opuſcula, *Galenus* Pergamenus, Medicus celeberrimus, *Arrianus* Philoſophus Nicomedienſis, *Maximus* Tyrius, *Sextus* Chæronenſis, Plutarchi nepos, & *Lucianus* Samoſatenſis. *Marcion* & *Valentinus*, Hæretici, tunc temporis Romæ hæreſes ſuas ſpargere incipiebant.

161.

Antonino Pio, hoc anno fato functo, ſucceſſe-

A.C.

ceſſerunt ambo Cæſares *M. Aurelius Antoninus*, & *L. Ælius Verus*, qui octavo pòſt anno Apoplexiâ periit. Hi varia cùm in Parthos, tum in Germanos, bella feliciter geſſerunt.

Sub eorum Imperio, vixere *Athenæus* Dipnoſophiſtarum ſcriptor, inter Chriſtianos verò *Polycarpus*, cujus ſupereſt Epiſtola ad Philippenſes, & qui martyrium obiit; *Theophilus Antiochenus*, cujus libros ad *Autolychum*; *Melito Sardenſis* & *Athenagoras*, cujus Apologiam pro Chriſtianis & Librum de Reſurrectione habemus.

Marcus Aurelius, poſtquàm imperaſſet per annos novemdecim, novem circiter cum Vero, decem ſolus aut cum filio *Commodo*, obiit in Pannonia. Hic optimus fuit Princeps omnium, qui Romanum tenuere Imperium. Reliquit librum plenum bonâ fruge τῶν εἰς ἑαυτῶν, quem notis eruditis illuſtravit *Th. Gathakerus*.

180.

Succeſſit optimo Imperatori peſſimus filius L. Aurelius Commodus, ſub quo vixere *Irenæus* Lugdunenſis Epiſcopus, & *Theodotio* Ponticus, qui Vetus Teſtamentum Græcè vertit. *Montanus* etiam, cum *Priſcilla* & *Maximilla*, Montaniſtarum hæreſi hoc tempore initium dederunt. Floruit quoque, eo ævo, *Julius Pollux*, cujus habemus *Onomaſticon*.

A. C.

192.

Commodus, poſt vitatas ſæpiùs inſidias, tandem oppreſſus eſt conſpiratione *Martiæ* pellicis, *Læti*, & *Electi*, Cubiculariorum; qui ei ſuffecerunt *Pertinacem*, qui cùm tribus ferè menſibus Imperium tenuiſſet, à militibus occiſus eſt. In ejus locum ſubſtitutus *Didius Julianus*, qui poſt duos menſes, eodem fato periit. Interea *L. Septimius Severus* in Pannonia, *Peſcennius Niger* in Syria, *Clodius Albinus* in Britannia Imperium invadunt. Severus paullò pòſt cum Albino paciſcitur, oblatâ ei Cæſaris dignitate, & Nigrum prælio victum ad Euphratem interficit; ac ſexto demum Imperii anno, Albinum inſidiis appetitum aliquoties, ſine ſucceſſu, palam aggreditur. Ingens ad Lugdunum in Gallia committitur pugna, in qua multis utrimque cæſis, in acie cadens ipſe Albinus, Imperium ſoli Severo reliquit.

197.

Inter Aſiaticas & Occidentales Eccleſias, coortâ controverſiâ de Paſchate, *Victor* Romanæ Urbis Epiſcopus, qui die Dominicâ poſt decimam quartam diem poſt Novilunium, quod proximè Æquinoctium Vernum ſequitur, volebat Paſcha Chriſtianum celebrari, excommunicavit Aſiæ Epiſcopos, qui ipsâ decimâ quartâ die exiſtimabant celebrandum. Victorem ſatis animosè propterea reprehendit Irenæus.

Biennio

A.C.

Biennio pòſt, Severus *Baſsianum* filium, quem Antoninum vocaverat, & Cæſarem fecerat, ex SCTO Imperatorem creavit, alterum verò filium Cæſarem.

202.

Dicitur ſub hoc Imperatore Quinta Perſequutio excitata, ſed quæ non videtur admodum gravis fuiſſe. Tunc florebant *Tertullianus* & *Origenes*; prior in Africa, poſterior in Ægypto.

211.

Cùm *Geta*, Severi junior filius, Auguſtus creatus eſſet, Antoninus ſæpiùs occaſionem quæſivit patris interficiendi; quod cùm deprehendiſſet Severus, mœrore paullatim contabuit, & mortuus quidem eſt Eboraci in Britannia; quam urbem muro per tranſverſam inſulam ducto, adversùs Pictorum incurſiones, muniit. Imperavit annos XVII, menſes VIII. & aliquot dies.

Statim ac obiiſſet, Antoninus juſſit Medicos occidi, quòd ſibi, cùm patrem veneno tolli mandaſſet, obtemperare noluiſſent; fratrem ſuum Getam annos 22. natum in ipſo matris gremio interfecit; ejúſque exitio *Papinianum* Juriſconſultum, quòd cædem illam probare noluiſſet, involvit.

215.

Agrippinus, Carthaginienſis Epiſcopus, his tem-

A. C.

temporibus, Concilio habito, decrevit Hæreticos denuò baptizandos eſſe.

217.

Antoninus Imperator, cùm populatus Parthorum regnum in Meſopotamiam rediiſſet, ab *Opilio Macrino*, per *Martialem* Centurionem, è medio ſublatus eſt, poſtquàm per annos ſex imperaſſet. At ipſe Macrinus, poſt annum Imperii unum, unà cum filio *Diadumeniano*, quem Cæſarem creaverat, à militibus eſt interfectus.

Succeſſit *Antoninus Alagabalus*, perditiſſimus Imperator. Fuerat priùs Sacerdos *Alagabali*, Emiſſenorum Dei, unde nomen etiam traxit. *Alah gabal* autem, אלהגבל, *Deum montem*, ſeu *Deum montis* ſignificat. Emiſſeni ſub ſpecie montis, quam cœlo delapſam credebant, Deum colebant, qui præcipuus inter eos habebatur; ut pluribus docent *If. Caſaubonus*, & *Claud. Salmaſius* ad *Lampridii Heliogabalum*. Cultum illius Dei ſibi cognominis Romam traduxit, templúmque ei in Urbe condidit.

Adoptavit ſibi patruelem ſuum *Alexandrum Mammææ* filium, quem Cæſarem appellavit. Inde poſt trium annorum & novem menſium Imperium, cum matre *Julia*, militari tumultu, Romæ interfectus eſt, & in Tiberim projectus.

A C.
222.

Alexander, Princeps optimus, Imperii habenas ſumſit. Hic dicitur *Apollonium* Tyanæum, *Chriſtum*, *Abrahamum*, *Orpheum* in Larario ſuo coluiſſe; unde Chriſtianos minùs ſub ejus Imperio vexatos legimus. Imò narratur Chriſto Templum ſtatuere voluiſſe, quod & cogitaſſe dicitur Hadrianus, qui Templa ſine ſtatuis in Civitatibus exſtrui juſſerat. Singularia jura etiam Judæis conceſſit; & ſi qui Martyres, eo imperante, fuerunt, id tribuendum Juriſconſultis quibuſdam, quorum conſilio utebatur, quíque infenſiſſimi erant Chriſtianis. Emicuere inter alios *Ulpianus*, *Pomponius*, *Celſus*, *Modeſtinus*, *Paulus*, *Proculus*, & *Venuleius*.

231.

Circa hæc tempora, *Origenes* utiliſſimum laborem in Vetus Teſtamentum ſuſcepit. *Tetrapla* edidit, in quibus primùm occurrebat Textus Hebræus, characteribus Hebraïcis, deinde idem Græcis litteris, poſtea quatuor celebres Verſiones LXXviralis, Aquilæ, Symmachi & Theodotionis, unde volumen Τέτραπλα dicebatur, non à numero columnarum, ſed Verſionum; erant enim quinque columnæ, quatuor tantùm Verſiones. Exemplum diſpoſitionis hîc ſubjiciemus.

1.	2.	3.	4.	5.
Hebraïc. ἔδαφος	LXX *Int.*	*Aquila*	*Symmach.*	*Theodot.*
בראשית. Βερεσίθ ברא. βαρὰ	ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν	ἐν κεφαλαίῳ ἔκτισεν	ἐν ἀρχῇ ἔκ σεν	ἐν ἀρχῇ ἔκτισεν

Cùm autem, Antonini Caracallæ tempore, inventæ eſſent Hierichunte tres aliæ Verſiones in dolio, quas Quintam, Sextam, & Septimam vocarunt; his adjectis conflatæ ſunt duæ columellæ, quarum unam occupabat Quinta, alteram Sexta & Septima, quæ unius inſtar habebantur, quòd fortè inter eas magnum non eſſet diſcrimen. Id opus ſic diſpoſitum vocabatur Ἑξαπλᾶ, quòd ſex conſtaret Verſionibus, Sextâ & Septimâ pro una habitâ. Attamen *Epiphanius*, & alii quidam Veteres hanc editionem vocant Ὀκταπλᾶ, quia rationem habuerunt columnarum, non Verſionum. Nempe, duas columnas Hebraïco Textui ſtatuunt fuiſſe attributas, ſex verò Verſionibus, eâ, quam modò dix mus, ratione. Iidem eadem de cauſa Ἑξαπλᾶ vocarunt, quæ ſupra cum *Origene*, & *Hieronymo* Tetrapla vocavimus.

In Verſione etiam LXX Intt. hæc præſtitit Origenes, quòd ἐν τῇ κοινῇ, ſeu ea quæ vulgò erat in uſu, in qua multa erant adjecta, aut ab aliis Interpretibus mutua ſumta, aſteriſcis & lineolis notaverit ea quæ non erant Septuaginta Interpretum. Sed puram putam LXXvi-

ralem inſeruit Hexaplis. Hac de re conſulendus *Euſebius*, Lib. VI. c. 16. Hiſt. Eccleſ. atque ad eum *Henr. Valeſius*, & *Iſ. Voſsius* ad tertias *Ric. Simonii* objectiones. Vide & Præf. *Andreæ Maſii* in Græcum Text. Joſuæ.

Ab hoc Origene, cujus plurima intercide-runt, plurima adhuc exſtant, tamquam ex fonte perenni, Eccleſiæ Græcæ Patres, omnia fermè ſua hauſerunt; nec pauca etiam mutuatus eſt *Hieronymus*, ei licèt infenſior, & addictiſſimus ejus partibus *Ruffinus*, Presbyter Aquileienſis, qui & plura ejus vertit Latinè. Inſimulatus eſt poſtmodum variorum errorum, de quibus videndus *Sulpitius Severus*, in Dialogis. Reverâ, in controverſiis ad Gratiam ſpectantibus, imò & ad S. Trinitatem, aliiſque Theologiæ Chriſtianæ capitibus, valdè diverſa ſenſit ab iis opinionibus, quæ poſtea invaluerunt, in Eccleſia præſertim Latina. Eo tempore, floruerunt *Gregorius Thaumaturgus*, & *Julius Africanus*, qui ſummopere Origenem coluerunt.

Hoc ævo, *Artaxerxes* Perſa, *Artabano* Parthorum Rege devicto & interfecto, Perſis Imperium reſtituit, vel potiùs Parthicum nomen ei detraxit. Hunc tamen vicit Alexander; paullò pòſt à militibus unà cum matre interfectus, cùm annos XIII. regnaſſet.

Sub hujus Imperio, vixit *Dio Caſsius*, qui Hiſtoriam Romanam ſcripſit.

Suc-

A. C.
235.
Succeſſit *Maximinus*, Gottho patre, & Alanâ matre natus, quem milites, inconſulto prorſus Senatu, Imperatorem fecerunt. Hoc eodem anno, ad quem Sextam referunt Perſequutionem, *Gordiani* Pater & Filius Imperium uſurparunt, quod cùm Romæ nunciatum eſſet, Romani, auctore Senatu, à Maximino defecerunt, & Senatus xxviros ad tuendam Rempublicam elegit. Verùm poſt elapſum annum, Gordiani à *Capeliano* interfecti ſunt, & Maximinus ipſe, dum Aquileiam obſidet unà cum filio, è medio ſublatus eſt. Senatus eis illico *Maximum*, & *Pupienum* ſuffecit, ſed hi, uti grati plebi, ita militibus inviſi, anno ſequente ſimili fato perierunt.

238.
Electus eſt ab Africanis legionibus *Gordianus* puer adhuc, qui operâ *Miſithei* ſoceri, viri fortiſſimi & doctiſſimi, Imperium per ſex annos tenuit. Sed cùm non potuiſſet impedire, quominùs *Philippus* Arabs eum interficeret, & Præfectus Prætorio loco ejus fieret, anno ſequente, ab eodem trucidatus eſt.

244.
M. *Julius Philippus*, unà cum cognomine filio Cæſare, Imperium tenuit circiter per quinquennium. Quidam ex Veteribus perperam exiſtimarunt fuiſſe Chriſtianos Philippos, ſicuti,

A. C.

ti, poſt *Joſ. Scaligerum*, oſtendit *David Clericus*, in Quæſtionibus Sacris, Quæſt. XIX. Interfectus eſt pater Veronæ, filius Romæ à militibus.

249.

Succeſſit *Decius*, ex Inferiore Pannonia oriundus, qui dicitur Septimam Perſequutionem in Chriſtianos excitaſſe.

Sub hoc Principe, floruit *Cyprianus*, qui anno antequàm Decius Imperium capeſſeret, creatus eſt Epiſcopus Carthaginienſis, poſt Donatum. Paullò pòſt, ortum eſt in Africa ſchiſma, in cauſa lapſorum in perſequutione, de qua diximus; quos ad communionem numquam admitti volebat *Feliciſsimus* Diaconus, quem *Novatus* & *Novatianus* Presbyteri ſequuti, qui paullò pòſt in Synodo Romæ habita, damnati ſunt.

251.

Triennio pòſt, Decio ſucceſſere *C. Vibius Trebonianus Gallus*, & *C. Vibius Voluſianus* conſors Imperii à patre factus. At hi poſt triennium, cùm adversùs *Æmilianum* res novas in Mœſia molientem profecti eſſent, Interamnæ occiſi ſunt; fatúmque eorum, menſe tertio, ipſe ſequutus eſt *Æmilianus*.

254.

Imperator in Norico factus eſt *Valerianus*, Romæ verò *Gallienus*, ſub quibus Octava exorta eſt Perſequutio.

Anno

A. C.

Anno horum Imperii tertio, Cyprianus Africanorum Epiſcoporum collectâ Synodo, ſtatuit Hæreticorum baptiſmum verum non eſſe; ideóque eorum iterandum baptiſmum, quos *illi* baptizaſſent. Idem *Firmilianus Cæſareæ* in Cappadocia Epiſcopus, & *Dionyſius Alexandrinus* decreverunt. Utriſque *Stephanus*, Romanæ Sedis Epiſcopus, reſtitit, aliámque Italorum Epiſcoporum Synodum oppoſuit. Biennio pòſt, Cyprianus, in Africa, Martyrio vitam finiit.

Hiſce temporibus, varii ex Scythia & Germania populi, *Gorani*, *Gotthi*, *Carpi*, *Burgundi* in Orientem irruperunt, quæ turbæ effecerunt, ut multi Imperatoria ornamenta induerint, ex quibus cùm Triginta præcipuè eminuerint, dicti ſunt xxx. Tyranni, ducto nomine ex Athenienſium Oligarchia; quorum hiſtoriam habemus, à *Trebellio Pollione* ſcriptam.

Circa hæc tempora, dicitur *Sabellius*, Ptolemaïde in Lybia oriundus, ſparſiſſe ſententiam ſuam; quæ, ſi Veteribus credimus, in hoc ſita fuit, quòd crederet unum eumdémque numero Deum certis reſpectibus Patrem, Filium & Spiritum Sanctum, dictum fuiſſe.

260.

Valerianus inconſultiùs progreſſus, ad colloquendum cum Sapore Perſarum Rege, ab eo captus eſt, & interfectus. Imperium Gallienus, poſtquàm per ſeptem annos cum patre regnaſſet,

A. C.

regnaſſet, ſolus tenuit per octo alios; adjutus tamen à fratre *P. Licinio Valeriano*, quem pater Cæſarem creaverat.

Dum deliciis totum ſe dederet, *Odenatus* Palmyrenorum Rex Orientem obtinuit, & adversùs Perſas defendit; quo paullò pòſt interfecto, *Zenobia* ejus uxor, virilis fœmina animi, rerum habenas tenuit.

Hoc ipſo tempore, aiunt *Paulum* Samoſatenſem Epiſcopum Antiochenum, quòd doceret Chriſtum fuiſſe dumtaxat hominem, damnatum in prima Synodo Antiochena.

268.

Gallieno & Valeriano fraude interfectis ſucceſſit *M. Aurelius Claudius*, qui ferè per biennium imperavit.

270.

Is cùm peſte periiſſet, ſucceſſorem habuit *Aurelianum*, qui inter laudatos Principes cenſetur. Hoc imperante, memoriæ proditum eſt, Paulum Samoſatenſem Antiochiæ iterum damnatum, cùm domo Eccleſiæ exire nollet, nec à Grege, quem antea rexerat, pelleretur, expulſum auctoritate Aureliani Imperatoris, licèt Ethnici; quod quibus artibus effectum fuerit, haud facilè conjecerimus, quandoquidem *Euſebius*, qui hoc narrat, Perſequutionem, quam Nonam vocant, ſub hoc excitatam in Chriſtianos dicit.

Hic

A. C.

275.

Hic Imperator devicit Zenobiam; eámque in Triumphum abduxit, & Rhetorem *Longinum*, qui ab ab Epiſtolis Græcis ei fuerat, quòd ſuperbas crederetur dictaſſe litteras, interfici juſſit. Ipſe poſt ſeſquiannum *Mneſthei*, Secretariorum Notarii, fraude occiſus eſt. Poſt ejus obitum, quod numquam antea contigerat, interregnum fuit octo menſium, dum Senatus & Exercitus eligendi Imperatoris poteſtatem ſibi mutuò deferunt. Tandem à Senatu electus eſt M. *Claudius Tacitus*; qui ſexto Imperii menſe obiit. Succeſſit *Florianus* frater, qui, poſt alterum menſem interfectus, ſucceſſorem habuit M. *Aurelium Probum*;

276.

Sub hujus Imperio, coorta eſt hæreſis *Manichæorum*, quæ à Babylonio ſervo initium duxit. Vocabatur ille *Manes*, & Babylonicâ Linguâ מאן, *Man*, id eſt, *vas*, adjectóque דחי *dechai* viventis, dictus eſt *Mandechai*, *μανιχαῖος*, hoc eſt, *vas Dei*. Hic fatum Stoïcum defendebat, libertatémque arbitrii homini auferebat, adeò ut omnia fierent neceſſariò; ſed vitia & peccata Deo ipſi non tribuebat; contendebat enim, cum Perſis & Magis, præter Deum eſſe aliud *Principium* omnis mali auctorem. Plures ex veteribus Hæreticis negarant itidem libertatem; ac fatalem induxerant neceſſitatem, unde *Irenæus*,

A. C.

næus, *Athenagoras*, *Origenes*, aliíque Patres acerrimè in ejuſcemodi opiniones invecti ſunt.

282.

Probus Imperator, cùm in milites eſſet ſeverior, dum per Illyricum iter faceret, ab illis interfectus eſt, poſtquàm per ſex annos imperaſſet.

Succeſſit ei M. *Aurelius Carus*, qui Cæſares creavit *Carinum* & *Numerianum* filios, qui ei, fulmine in Meſopotamia icto, intra annum ſucceſſerunt. Hos poſt intervallum haud multò longius, è medio ſuſtulit *Diocletianus* Dalmata, libertus *Anulini* Senatoris. Hiſce temporibus, vixerunt *Olympius* & *Nemeſianus* Poëtæ, quorum Eclogæ aliquot haud inelegantes nobis ſuperſunt.

284.

Tum etiam floruerunt *Minutius Felix*, *Arnobius*, & haud multò pòſt *Lactantius*; qui prò Religione Chriſtiana, adversùs Ethnicos, ſcripſerunt.

Cùm in Gallia varii excitarentur tumultus, nec Britannia pacata eſſet, & ſimul ab Oriente bella ingruerent, ſeditionéſque coorirentur in Africa, Diocletianus *Maximianum Herculium*, quem Cæſarem antea fecerat, Auguſtum creavit. Paullò pòſt, duos alios Cæſares ſibi allegerunt, *Maximianum Armentarium*, & *Conſtantium*

A. C.

tium Chlorum, qui in Britanniam, adverſùs *Carauſium*, qui Imperatorem ſe dixerat, miſſus eſt.

291.

Ait *Eutropius*, Diocletianum primum *regiæ conſuetudinis formam, magis quàm Romanæ libertatis, inveniſſe; adorarique ſe juſsiſſe, cùm ante eum cuncti ſalutarentur; ornamenta gemmarum veſtibus, calceamentiſque indidiſſe. Nam priùs Imperii inſigne in chlamyde purpurea tantùm erat, reliqua communia.* Verùm conſtat idem factum à Caligula, & fortè in Diocletianum acriùs invectus eſt, quem videbat exoſum eſſe Chriſtianis; primorum enim Imperatorum Chriſtianorum tempore, vixit *Eutropius*.

302.

Poſt varia confecta bella, Diocletianus & Maximianus Herculius, Decimam ac graviſſimam omnium Perſequutionum excitarunt, adversùs Chriſtianos. Diruerunt ubique Templa, ſi ita vocare liceat loca in quæ Chriſtiani clam conveniebant, & libros ſacros undique conquiſiverunt, eóſque gravibus ſuppliciis à multis extorſerunt, qui propterea TRADITORES dicti ſunt. Mox adversùs eos Cirthæ in Numidia habita Synodus, in qua qui non tradiderant, volebant Traditores à Communione arceri; at cùm plerique Epiſcopi ſuccubuiſſent, ne ſchiſma fieret, non ſunt excommunicati. Hoc habet

bet *Auguſtinus*, contra *Creſconium*, Lib. III. c. 26. Unde apparet tot non fuiſſe Martyras, ac jactarunt poſterioris ævi Scriptores.

304. Hoc anno, Diocletianus & Maximianus Herculius, purpurâ poſitâ, ille Nicomediæ, hic Mediolani, ad privatam vitam redierunt. Eodem tempore, Conſtantius Chlorus & Maximianus Armentarius Auguſti nuncupati ſunt, Cæſares verò *Severus* & *Galerius Maximinus*. Hi inter ſe varias Imperii Provincias regendas ac tutandas partiti ſunt.

Biennio pòſt, obiit Conſtantius Eboraci, & à toto exercitu, conſentientibus ſuffragiis, appellatus eſt Cæſar filius ejus *Conſtantinus*, &, ſequente demum anno, Auguſtus. Cùm autem Romam perlata eſſet imago Conſtantini, ſubitò *Maxentius* Herculii filius à militibus Prætorianis Imp. proclamatus eſt.

Eodem anno, *Cæcilianus* in locum *Menſurii* Carthaginienſis Epiſcopi ordinatus eſt à *Felice* Aptungitano; vnde natum ſchiſma, cùm ii, quibus Eccleſiæ vaſa commendarat Menſurius, à Cæciliano illa reddere cogerentur; ſi modò *Auguſtino*, & *Optato* Donatiſtarum adverſariis, à quibus dumtaxat hæc habemus, credere fas ſit. Schiſmatici prætexebant Cæcilianum à Traditoribus ordinatum fuiſſe, quare ſibi alterum Epiſcopum *Majorinum* licitum eſſe creare

A. C.

exiſtimabant. Præcipuus inter hoſce erat DONATUS à Caſis-Nigris, qui nomen Schiſmati dedit.

307.

Galerius Maximianus, cùm reſciviſſet Maxentium, qui ipſius erat gener, Imperium invaſiſſe, fruſtra eum, & per Legatos, & ipſe opprimere conatus eſt. Maximianus pater ejus ſperans ſe iterum purpuram eâ occaſione ſumere poſſe, Romam è Lucania venit; ſed cùm inſidias filio ſtrueret, pulſus eſt Româ; unde in Galliam confugit ad Conſtantinum, cui Fauſtam filiam uxorem dedit, & Auguſti nomen detulit.

Anno ſequente, *Licinius*, qui antea Cæſar à Maximiano dictus fuerat, Auguſti nomen adſumſit; adeò ut hoc anno quatuor eſſent Impp. Maximianus, Conſtantinus, Maxentius, & Licinius.

Eo tempore, Donatiſtæ Synodum Carthaginem coëgerunt CCLXX Epiſcoporum, in quâ decreverunt Traditores rebaptizandos; ſi nollent, Communione arcendos.

311.

Interea Galerius edicto perſequutionem Chriſtianorum, quam antea urſerat, compeſcuit & obiit peſtilenti vulnere conſumtus. Addit Anonymus, à *Jac. Sirmondo* editus, Imperatorem hunc ſic ebrioſum fuiſſe, ut cùm juberet

A. C.

beret temulentus ea quæ fieri non deberent, à Præfecto admonitus conſtituerit, ne juſſa ſua poſt prandium quiſquam faceret.

XI. EPOCHA, *Conſtantini Converſio.*

A Converſione Conſtantini Imperatoris, ad Caroli Magni Imperium, fluxerunt anni CCCC. LXXXVIII. *quibus conflatur*

XI. PERIODUS.

312.

Conſtantinus dicitur hoc anno in cœlo vidiſſe ſignum Crucis figuram referens, cum hiſce characteribus adjectis, ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ, *In hoc vince*, indéque ad Chriſtum converſus. Tum in gratiam Chriſtianorum, unà cum Licinio quem ſibi conciliaverat, varia promulgavit edicta. Maxentio verò bellum intulit, qui victus & fugiens ex Ponte, quem Tiberi impoſuerat, in fluvium cecidit.

Ab hoc tempore, multas in Africa excitarunt turbas Donatiſtæ, quorum diſſidia fruſtra per Epiſcopos aliquot componere conatus eſt Conſtantinus, ad quem querelas detulerant. Aliud etiam fecit in gratiam Epiſcoporum, quod ad ſequentem annum perperam retulit *Dionyſ. Petavius.* Edixit, nimirum, ut quod ab

A. C.

Philoſtorgius, qui ſcripſerat Hiſtoriam Eccleſiaſticam à temporibus Synodi Nicænæ, ad Theodoſii Junioris tempora, cujus Hiſtoriæ fragmenta & breve Compendium ab homine Homoouſiano factum ſupereſt, teſtatur quemdam *Alexandrum*, cognomine *Baucalam*, rixas concitaſſe inter Arium & Epiſcopum Alexandrum, & inde *inventam conſubſtantialis prædicationem.* Fuit quidem Arii ſententiæ addictus *Philoſtorgius*, ſed nulla eſt cauſa, quare ei nihil, omnia, ut fieri ſolet, contrariarum partium hominibus credamus.

324.

Circa idem tempus, Licinius cœpit, in odium Conſtantini, Chriſtianos vexare, & paullò pòſt in apertum bellum erupit; ac aliquot præliis cùm terrâ, tum mari, à Conſtantino victus in ordinem redactus eſt; tandémque cum *Martiniano*, quem Cæſarem creaverat, quòd non poſſent abſtinere à moliendis rebus novis, juſſu Conſtantini, obtruncatus.

325.

Cùm adhuc vigeret controverſia de Die celebrationis Paſchatis, cujus ad tempora Victoris Epiſcopi Romani meminimus, & Arium inter ac Homoouſianos augerentur lites; convocata eſt, ex toto Romano Imperio, Synodus Nicæam, in quam convenere CCCXVIII. Epiſ-

copi. Cœpit 14. Junii & 25. Auguſti dimiſſa eſt.

Decretum eſt in hoc Concilio, ut omnes eâdem die Paſcha celebrarent, nempe, Dominicâ proximâ, poſt 14. Lunam, poſt Æquinoctium renovatam. Conflatum etiam Fidei Symbolum, in quo conſecrata eſt contraria Ariano dogmati ſententia, quam memoravimus. Symbolum ſuppeditabit *Socrates*, Lib. I. c. VIII. Hiſt. Eccleſ.

Verùm, quia hæc Synodus prima Oecumenicarum habetur, præter ſolitum, paullò plura de ea dicemus.

Primùm, ingentes erant inter Epiſcopos rixæ, quòd diſertis verbis affirmat *Euſebius*, Cap. XIII. Lib. III. de Vit. Conſt. licèt gravi oratione Conſtantinus eos ad pacem hortatus eſſet. Οἱ μὲν ἀρξάμενοι κατηγορῶντο τοὺς πέλας, οἱ δὲ ἀπελογοῦντό τε, καὶ ἀντεμέμφοντο, &c. *Alii incipientes accuſabant proximos, alii ſe defendebant & contrà accuſabant.* Nec aliter ſunt compoſitæ eorum lites, quàm in ignem conjectis eorum libellis ſupplicibus.

De ſenſu Symboli Nicæni, non levis eſt controverſia, qua de re legenda Diſſertatio *Steph. Curcellæi*, *de Vocibus Trinitatis*, &c. ubi oſtendit tres Deos pares à Nicænis creditos Patribus. Quinque fuere Epiſcopi, qui noluerunt ſubſcribere, *Euſebius Nicomediæ*, *Theognis Nicææ*, *Maris Chalcedonis*, *Theonas Marmaricæ*, & *Secundus*

dus Ptolemaïdis. Hi negarunt, ſe poſſe admittere τὸ ὁμοούσιον, quòd id *conſubſtantiale* dicatur, quod ex alio eſt, vel partitione, vel fluxu, vel eruptione: eruptione quidem, ut ex radicibus germina; fluxu, ut ex parentibus liberi; partitione verò, ut ex auri maſſa duæ vel tres phialæ; nullo autem ex his modis Λόγος ſit Filius Dei. Synodus verò, ſine partitione quidem Filium à Deo eſſe dixit, qualis eſſe poſſet in rebus corporeis, ſed uſa eſt voce ὁμοούσιον, quæ ſignat tantùm æqualitatem ſubſtantiæ, non unitatem numericam.

Euſebius Cæſarienſis, qui juxta Imperatorem in Synodo ſedit, primùm dubitavit, an eſſet admittenda vox ὁμοούσιος, ſed tandem adhibitâ interpretatione admiſit. „Hanc, nimirum, „vocem adprobaſſe ſe dicit pacis causâ, quem„admodum etiam haſce, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, „*genitum non factum*, quia *factum* verbum eſſe di„cebant commune reliquis omnibus creaturis, „quæ per Filium factæ ſunt, quibus nihil ſimile „habeat Filius; ac proinde eum non eſſe *factu*„*ram*, his, quæ per ipſum facta ſunt, ſimi„lem, ſed longè præſtantioris quàm omnes „creaturas eſſe ſubſtantiæ; quam quidem ex „Patre eſſe divina docent oracula, arcano „quodam generationis modo. *Conſubſtantia*„*lem eſſe Patri*, nihil aliud ſignificare, quàm „Filium Dei nullam cum creaturis ab ipſo „factis ſimilitudinem habere, ſed ſolius Pa-

„tris, à quo genitus ſit, *per omnia ſimilem eſ-*
„*ſe*, *κατὰ πάντα τρόπον ἀφομοιῶσθαι*, neque ex
„alia hypoſtaſi, ſeu ſubſtantia, ſed ex Patre
„eſſe. Hæc quæ petita ſunt ex Epiſtola Euſebii Cæſarienſis, quam habet *Socrates*, loco laudato, & alia ſatis oſtendunt, Patres Nicænos, aliud ſenſiſſe, quàm nunc ſentiunt Chriſtiani.

Ariani etiam ipſi tandem ſe ſe accommodarunt, exceptis Theona & Secundo, Symbolo Synodi, & admiſſi ſunt; ſed eâ lege, ut prodidit *Athanaſius* in Apologia II. ne Arius, qui & ipſe admiſſus fuerat, Alexandriam rediret. Anno ſequente, Athanaſius in locum Alexandri ſuffectus eſt, qui etiamnum Diaconus Ario vehementiſſimè adverſatus fuerat. De eo multa habet parum honorifica *Philoſtorgius*, quæ fortè non ſunt veriora iis quæ Homoouſiani dixere de Ario, ſed nec magis quàm hæc rejicienda.

326.
Eodem anno, Synodum proximè ſequuto, Criſpus Cæſar, quòd in ſuſpicionem inceſtæ cum noverca conſuetudinis veniſſet, jubente Patre, occiſus eſt. *Fauſta* verò in alterum annum adſervata in balneo ſuffocata eſt, quòd crederetur falsò Criſpum detuliſſe. Conſtantini crudelitatem *Ablavius*, qui poſtea Conſulatum adeptus eſt, notavit hoc diſticho:

A. C.

Saturni aurea ſæcla quis requirat?
Sunt hæc gemmea, ſed Neroniana.

Tum etiam Conſtantinus & Helena varias in Judæa ſtruxerunt Baſilicas, Jeroſolimæ, in monte Olivarum, & Bethlehemi.

330.

Synodus Nicæna definitione ſuâ nequaquam exſtinxit diſſidia. Ingentes erant lites in Ægypto, inter Arianos & Athanaſianos, quibus ſcriptores Homoouſiani ita favent, ut alios per omnia damnent. Contigit hoc anno tumultus, eadem de cauſa natus Antiochiæ, quem poſt *Baronium* perperam ad annum 324. retulit *Petavius*, & fruſtra citat *Euſebium*, cùm hic de Vit. Conſt. Lib. III. c. 60. alia prorſus narret, & quæ quinque annis poſt Synodum contigerunt, ut oſtendit ad Euſebii locum *H. Valeſius*. *Paulino Antiocheno Epiſcopo mortuo, magna de ſucceſſore ſubrogando ibidem orta contentio: cùm Ariani vehementer optarent, ut eò Cæſarienſis Euſebius transferretur. Euſeb.* Lib. III. de Vita Conſtantini, Cap. 57. *Tandem ordinatus eſt Euſtathius Catholicus & laudatus antiſtes. Theodor.* Lib. I. c. 7. Rectè ad marginem *Petavii* notavit *D. Blondellus*: *malè, quæ enim refert Euſebius ad Euſtathii depoſitionem pertinent.* Potuiſſet & addere non Arianos, ſed Euſtathium ſeditionis cauſam fuiſſe,

A.C.

fuiſſe, quem τ̃ ϛάσεως αἴτιον vocat *Euſebius*, loco laudato.

Hoc eodem anno, dedicata eſt urbs *Byzantium*, quam ante biennium inſtaurare cœperat Conſtantinus, & nomine Imperatoris *Conſtantinopolis* dicta. Hinc Orientis Metropolis facta eſt, & ΝΕΑ ΡΩΜΗ appellari cœpit.

333.

Conſtans, Conſtantini Filius, Cæſar hoc anno creatus eſt. Sarmatæ circa idem tempus aliquoties victi, ſervique eorum rebellantes in deditionem accepti, ſunt per Macedoniam, Thraciam, Italiámque diviſi.

335.

Cùm eſſet *Dalmatius*, Dalmatii Conſtantini Imperatoris fratris filius, ad Cæſaris dignitatem ſubvectus; ita diviſum eſt inter Cæſares Imperium, ut *Conſtantinus* Minor Gallias, Orientem *Conſtantius*, Africam, Illyricum & Italiam *Conſtans* tueretur, dum *Dalmatius* in ripa Gotthica excubias ageret.

Tunc & Athanaſius in Synodo Tyria damnatus, quòd malis artibus Epiſcopatum Alexandrinum adeptus eſſet, & alia graviora, ſi *Philoſtorgio* credere licet, commiſiſſet. Vide Lib. III. §. 11. Certè licèt *Philoſtorgius* faveret Ario, eum reprehendit, ubi in errorem delapſum

cre-

A. C.

credidit, adeóque potuit & in aliis candidè ſe gerere. Vide Lib. II. §. 3. Athanaſius, ſequente anno, à convocatis Conſtantinopolin Epiſcopis iiſdem, qui eum Tyri damnaverant, cùm iterùm accuſaretur, à Conſtantino in exſilium Treverim in Galliam miſſus eſt. Hoc anno mortuus dicitur Arius, miro Dei judicio, ut adverſarii ejus poſtmodum dixerunt. Verùm acriores fuerunt tunc rixæ, quàm ut alterutri parti ſatis fidere poſſimus.

337.

Hoc anno, mortuus eſt Conſtantinus M. Imperator, poſtquàm rerum habenas per 31. annos tenuiſſet. Tres Auguſti ſtatim renunciati ſunt, *Conſtantinus*, *Conſtantius* & *Conſtans*, qui Imperium inter ſe partiti ſunt. Erant & Imperii quodammodo participes, *Dalmatius* Cæſar, *Conſtantius* Conſtantini M. frater, & *Anaballianus* coccineâ & auratâ veſte donati à Conſtantino & *Nobiliſſimi* facti; de qua dignitate videndus *Joan. Meurſius*, *in Lexico Græcobarbaro* in voce ΝΩΒΕΛΛΙΣΙΜΟΣ. Sed hi tres militari ſeditione, milites incitante, aut connivente Conſtantio, interfecti ſunt; unáque cum iis *Optatus* Patricius (*Vide laudatum ſcriptorem in* ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ) à Conſtantino creatus; novâ excogitatâ dignitate, quâ qui fruebantur ſedebant ſupra Præfectum Prætorio. Periit & *Abla-*

A.C.

Ablavius, Præfectus Prætorio. Apparet ex *Philoſtorgio* ſparſum rumorem fuiſſe, Conſtantinum à fratribus veneno ſublatum; & cùm inſtare ſibi mortem ſentiret, ſcripſiſſe Teſtamentum, quo jubebat eum ex filiis ſuis qui primus Nicomediam, ubi obiit, veniſſet, mortem ſuam ulciſci. Hoc fortè prætextu uſus Conſtantius, qui primus adfuit, eos omnes interfici curavit.

341. Athanaſius eſt à Conſtantino Juniore ab exſilio honorificè revocatus; qui paullò pòſt, cùm bellum Conſtanti fratri moveret, ac latrocinii ſpecie in ejus fines irrumperet, interfectus eſt. Inde Athanaſius ad Antiochenam Synodum vocatus, ubi ſederunt centum circiter Epiſcopi, quorum tertia pars Arii ſententiis adhærebat, damnatus eſt, eique exauctorato ſubſtitutus *Gregorius* Cappadox. Interea *Julius*, Epiſcopus Romanus, in Synodo Romæ congregata, Athanaſium abſolvit, Synodúmque Antiochenam damnat; Athanaſius verò Alexandriam repetens ingentem adversùs Gregorium excitavit ſeditionem, in qua & Cæſariani milites & cives plures interfecti ſunt. Eodem tempore, cùm in locum Euſebii, qui Nicomediâ Conſtantinopolin tranſlatus fuerat, ſubſtitutus *Macedonius* ab *Hermogene* Imperatoris Præfecto introduceretur, Hermogenes à

plebe

A. C.

plebe Homoouſiana diſcerptus eſt, cùm hæc vellet Paulum olim ejectum reſtituere.

Tum *Photinus*, Marcelli Ancyrani diſcipulus, dicitur ſententiam ſuam de Chriſto edidiſſe, quæ haud diverſa fuit, quatenus eam ex Veteribus colligere poſſumus, à ſententia Pauli Samoſatenſis, cujus ſub Aureliano Imperatore meminimus.

344.

Novum Antiochiæ Concilium ab Arianis celebratum eſt, ubi nova Confeſſio fidei facta eſt, præter aliam quæ in priori Antiochena Synodo facta fuerat, in qua ὀσίας vocabulum omiſſum fuerat. Poſterior dicebatur eſſe *Luciani* Martyris, quem Alexander Epiſcopus Alexandriæ & *Philoſtorgius* in Arii ſententia fuiſſe teſtantur. Vide *Sozomenum*, Lib. III. c. 5. In hac Fidei Confeſſione, Lucianus & Ariani Filium conſubſtantialem dicere detrectantes, dicunt eum eſſe, ἄτρεπτόν τε καὶ ἀναλλοίωτον τῆς θεότητος, ὀσίας τε καὶ βυλῆς, καὶ δυνάμεως καὶ δόξης ἀπαράλλακτον εἰκόνα, καὶ πρωτότοκον πάσης κτίσεως, *immutabilem & converſione non obnoxium ad divinitatem quod attinet, eſſentiæ verò, conſilii, & potentiæ Patris immutabilem imaginem, primogenitum omnis creaturæ.* *H. Valeſius* vertit ἀπαράλλακτον *nullatenus diſcrepantem*, verùm licèt hoc ſenſu vox ea ſæpe occurrat, ſignificat etiam *immutabilem*; quo

A. C.

quo fit ut credam Lucianum voluiſſe Symbolum conſcribere iis vocibus, quæ ab utraque parte probarentur, quod ſæpe in hac controverſia factum eſt.

347.

Dum contra Perſas Conſtantius bellum gerit, Conſtans in Occidente de reſtituendo Athanaſio Alexandrinis cogitat; & propterea, fratre conſentiente, Synodum Sardicam, urbem in Illyrico ſitam, in Thraciæ & Myſiæ connio, convocat. Conveniunt CCCLXX. Epiſcopi, quorum cùm plerique Homoouſiani eſſent, abſolvitur Athanaſius; at dilapſi inde Ariani Epiſcopi Philippos coëunt, & condunt ibi contraria decreta, quæ Sardicenſia etiam vocant. Nec fuiſſet Athanaſius Alexandriam revocatus, niſi Gregorio ab Homoouſianis interfecto, minacibus Conſtantis litteris permotus Conſtantius eum, pacis causâ, reſtituendum cenſuiſſet, biennio poſt Sardicenſem Synodum.

350.

Hoc anno, Conſtans occiſus eſt à *Magnentio*, qui in Galliis Imperium arripuit. Idem fecere *Vetranio* Magiſter in Pannonia, & *Nepotianus* Romæ, ſed reliquos brevi oppreſſit Magnentius; & ipſe à Conſtantio, anno poſt adſumtum Imperium, opprimendus.

Eo-

A. C.

Eodem anno, quo cecidit Magnentius, habita eſt Synodus Sirmii, in qua Photinus damnatus eſt. Ariani fermè omnes erant, qui coiere Epiſcopi, nec minùs tamen probati ſunt aliis eorum Canones. Tùnc creditur orta *Paganorum* appellatio, cùm videlicet Conſtantius milites omnes Chriſtianiſmum amplecti juſſit, ac detrectantes exauctoravit, *Paganóſque* eſſe voluit.

Cùm in Magnentium iret Conſtantius, *Conſtantium Gallum* patruelem ſuum Cæſarem fecit; ſed poſt quadriennium, poſt multa crudeliter geſta, eum interfici curavit. *Julianus* Galli frater vix evaſit, & miſſus eſt paullò pòſt Athenas, ſtudiorum causâ.

357.

Circa idem tempus, in Arelatenſi, & Mediolanenſi Synodis, damnatus eſt Athanaſius, variique Homoouſiani in exſilium acti, *Liberius* Romanus, *Euſebius* Vercellenſis, *Hilarius* Pictavienſis, aliique Epiſcopi. Liberius, poſt duorum annorum exſilium, Athanaſii damnationi ſubſcripſit, & Confeſſionem edidit, in qua τȣ̃ ὁμοȣσίȣ vocabulum omiſſum erat, tametſi Filium per omnia Patri ſimilem eſſe aiebat. His temporibus, diſtingui cœperunt Ariani in Homoiouſianos & Anomœos; quorum primi per omnia ὁμοιȣ́σιον Patri Filium aiebant

A.C.

bant, alii ἀνόμοιον contendebant, ſi modò Veterum fide ſtandum.

Julianus, qui Cæſar à Conſtantio creatus fuerat, multa egregia edidit in Galliis & Germania facinora, dum Sarmatas invaderet Conſtantius.

Poſt celebratam Ancyranam Synodum, in qua damnati ſunt Anomœi, & varia deſignata loca, in quibus generale Concilium haberetur, tandem decretum eſt duplicem habitum iri Synodum, Orientalium *Seleuciæ*, in Iſauria, Occidentalium *Arimini*, in Italia.

359.

Seleuciæ, ortâ contentione inter Homoiouſianas, & Anomœas partes, hæ tandem inferiores fuerunt, & adprobata eſt Fides primæ Antiochenæ Synodi anno 341. celebratæ; in qua tantùm omiſſa erat vox οὐσία.

Ariminum cccc Epiſcopi convenerant, quorum quarta ferè pars Ariano dogmati favebat; in qua poſt rixas, & moras plures, plerique ſubſcripſerunt Confeſſioni, in qua dumtaxat Filius Dei creatura, ſicut reliquæ creaturæ, eſſe negabatur.

Sequente anno, dicitur Macedonius, Conſtantinopoli pulſus, dogma ſuum de Spiritûs Sancti Divinitate promulgaſſe. Hic negabat quidem, cum reliquis Arianis, Filium eſſe Patri conſubſtantialem, & ſimilem dumtaxat

per

AC.

per omnia contendebat; at Spiritum palam *creatum*, κτιςὸν, dicebat. Vide *Theodoritum* Hiſt. Eccleſ. Lib. II. c. 6. Ei ſucceſſit *Eudoxius* Anomœus, Antiochenus antea Epiſcopus; quo decedente, ingens ortum eſt diſſidium Antiochiæ. Erant qui *Euſtathium*, anno 330 ejectum, ſequerentur; alii *Meletium*, qui ab Eudoxii fautoribus ordinatus fuerat, & Arianiſmum deſeruerat; alii denique, Arianum dogma ſequuti, utriuſque communionem vitabant, duce *Euzoïo* Epiſcopo.

362.

Per aliquot annos, inter Conſtantium & Julianum æmulatio ingens latuerat, ſed tandem eruperat, & bellum illaturus erat Conſtantio Julianus; niſi Conſtantius, è Perſico bello rediens, obiiſſet. Tunc Julianus Ethniciſmum palam profeſſus eſt, & apertis Deorum Templis, Pontificem Maximum egit. Hic blanditiis plures ad Ethniciſmum compulit, & diviſiones inter Epiſcopos, ſponte ſuâ plus ſatis commotos, fovit.

Lucifer Calaritanus initium fecit Schiſmati, quod ex eo originem duxit; quòd ipſe & ſectatores ejus nollent cum lapſis communicare.

Hoc tempore, florebant Philoſophi plures, *Themiſtius*, *Libanius*, aliique; quibus maximè favit Julianus, doctiſſimus & fortiſſimus Princeps,

A. C.

ceps, & in quo vix quidquam reprehendatur, præter Ethnicam ſuperſtitionem. Aggreſſus eſt inſtaurare Templum Jeroſolimitanum, ſed opus perfici non potuit. Eodem anno, bellum gerens in Perſas, cùm ſine lorica prælium iniviſſet, lethale vulnus, incertum à quo, accepit.

363.

Jovianus Imperator à militibus confeſtim electus eſt, antea Domeſticorum Ordinis primus; qui, pace cum Perſarum Rege initâ, Conſtantinopolin rediit, ubi Homoouſianum ſe profeſſus eſt. Ethnicorum Templa clauſit, permiſitque, quod Julianus vetuerat, Chriſtianis Artium liberalium Profeſſoribus ludos aperire. Ei anno ſequente mortuo odore, ut ajunt, prunarum, ſuffectus eſt *Valentinianus*; qui creatum *Valentem* Auguſtum Conſtantinopoli ad regendum Orientem reliquit, ipſe in Occidentem concedens. Tum Ariani, Semiariani (ſic *Homoiouſianos* vocabant) & Homoouſiani omnia tumultibus, in Oriente præſertim, miſcebant, & Valens quidem Arianis favebat.

Gregorius & *Baſilius*, qui monaſticam antehac vitam coluerant, ſolitudinem reliquerunt; ut invaleſcentibus Arianis adverſarentur, & τὸ ὁμοούσιον defenderent.

A. C.
367.

Cùm mortuus eſſet Liberius, tam fœdè de Romano Epiſcopatu contenderunt *Damaſus* & *Urſicinus*, ut uno die 137 cadavera in Baſilicâ *Sicinini* reperta ſint. Damaſus tandem ſuperior fuit, ideòque, ut fieri ſolet in Eccleſiaſticâ Hiſtoria, ubi omnia ex eventu dijudicantur, dicitur legitimè electus.

Eodem anno, Valentinianus filium *Gratianum* è Tribunali Auguſtum creavit, dum Valens pluribus cum Gotthis concertaret præliis.

Hiſce temporibus, vivebant *Didymus* Alexandrinus, vir doctiſſimus, licèt oculorum uſum à quinto ætatis anno amiſiſſet, *Ruffinus* Aquileienſis, qui varia Origenis opera Latinè vertit, Baſilius Cæſarienſis Epiſcopus, Gregorius Saſimorum in Cappadocia.

371.

Memoriæ proditum eſt, quaſi ſingulare quidpiam, Valentinianum permiſiſſe *Aram Victoriæ* in Capitolio ſtare, eique Ethnicos Senatores ſacra facere; qua de re gratias ei egit *Symmachus*, vir eloquentiſſimus, cujus ſuperſunt opuſcula. Reverâ uterque Codex & Theodoſianus & Juſtinianæus pleni ſunt Reſcriptis, adversùs Ethnicos & Hæreticos, admodum ſævis; adeò ingenium, ut ita dicam, Chriſtianæ manſuetudinis ignotum erat.

A. C.

374.

Auxentio Mediolanenſi Epiſcopo ſucceſſit *Ambroſius*, octavo die, poſtquàm baptizatus fuerat, electus Epiſcopus. Vivebant tunc *Hieronymus*, *Epiphanius*, *Auguſtinus*, ſed nondum ad fidem converſus, & *Martinus* Turonenſis Epiſcopus; quem innumera edidiſſe miracula ſcriptor æqualis *Sulpitius Severus*, cùm in *Hiſtoria*, tum in *Dialogis*, affirmat. Verùm omnibus illis περπερολογίαις præferri meritò queat, quod narratur de Martini judicio de Hæreticidis; quibuſcum communicare noluit, nec niſi ſemel, atque invitus, fecit, urgente Maximo Tyranno.

375.

Valentiniano mortuo, Imp. præter Gratianum, electus etiam eſt *Valentinianus* frater hujus junior, & anno ſequente, Valens in Thracia à Gotthis victus eſt, nec cadaver ejus uſquam repertum; cùm barbari villam, in quam ex acie deportatus fuerat, incendiſſent. Inde per totam Thraciam & Mœſiam Gotthi latè vagati ſunt, & aliquando etiam ad portas Conſtantinopoleos pervenerunt, ſed à civibus repulſi ſunt.

379.

Cùm Oriens egeret viro ſtrenuo, qui barbarorum incurrentium ferociam retundere poſſet, Gratianus creavit Imperatorem *Theodoſium*, & in

in Occidentem abiit. Paullò pòſt, Theodoſius Gotthos fudit & expulit ex Thracia.

Tunc Antiochiæ habitum eſt Concilium, in quo inter *Meletium*, & *Paulinum*, qui Euſtathio ſucceſſerat, convenit, ut uno fato functo ſuperſtes ſolus Epiſcopus eſſet. Damnatus præterea eſt *Apollinaris* Laodicenus, quem ajunt dixiſſe, Verbum unitum tantùm fuiſſe carni Chriſti, non animæ, & animam remanſiſſe in peccato. Vide *Theodoritum*, Lib. V. c. 3. Verùm ita abſurdè eum ratiocinantem inducunt adverſarii, ut non exigua inde naſcatur dubitatio, an ſatis fideliter ſententiam ejus referant.

In Antiochena Eccleſia, verbis utor *Henr. Valeſii*, ingens fuit controverſia de vocabulo *hypoſtaſis*, cùm alii tres hypoſtaſes adſererent in Trinitate, Meletiani, ſcilicet; alii verò, Euſtathiani, nempe, unam dicerent hypoſtaſin. Athanaſius in Alexandrino Concilio eos inter ſe conciliaverat, decernens, ut ſola profeſſio fidei Nicænæ exigeretur; ſuppreſsâ hypoſtaſeon mentione, ut videre eſt in Epiſtola Synodica Athanaſii ad Antiochenos. Poſt hujus tamen Concilii decretum, manſit hæc controverſia in Eccleſia Antiochena, ut teſtatur *Hieronymus*, Ep. LVII. ad Damaſum. *Valeſius* cenſet eos verbis tantùm diviſos fuiſſe, quod verum eſt; ſed λογομαχία in eo ſita non erat, quòd qui affirmarent μίαν εἶναι ὑπόστασιν unam

 ſub-

ſubſtantiam numero intelligerent, qui verò τρεῖς ὑποστάσεις, tres perſonas, licèt unius numero ſubſtantiæ participes, crederent. In hoc fuit ambiguitas, quòd qui ὑπόστασιν μίαν dicerent, intelligerent unam eſſe ſpecie ſubſtantiam, alii verò affirmarent eſſe τρεῖς ὑποστάσεις numero, licèt de unitate ſpeciei conſentirent cum aliis, ut aliis cum ipſis de Trinitate ſubſtantiarum conveniebat. Origo contentionis, ſeu potiùs obſcuritatis vocis ὑπόστασις, hæc eſt, quòd ea vox duo ſignificet; alterum, nempe, in uſu apud Philoſophos, alterum in ſermone vulgi. Philoſophi ὑπόστασιν vocant ὕπαρξιν, hoc eſt, exſiſtentiam rei alicujus, non rem ipſam. Exempla attulit *Guil. Budæus*, in Comment. Linguæ Græcæ, p. 138. & 244. Hoc ſenſu quidam dicebant tres eſſe hypoſtaſes, hoc eſt, in divinitate tres fuiſſe ſubſtantias ſeorſim exſiſtentes, licèt ὁμοουσίους, *æquè perfectas, & ejuſdem ſpeciei.* At ſenſu vulgi, ὑπόστασις non eſt exſiſtentia rei, ſed ipſa res, οὐσία; quo ſenſu *Paulinus* Euſtathianus μίαν ὑπόστασιν adſeverabat, hoc eſt, ſubſtantiam Filii & Spiritûs Sancti non eſſe diverſæ naturæ. Exempla hujus notionis habet idem *Budæus*, p. 466. A Sardicenſi Synodo, cujus verba habentur apud *Theodoritum*, Lib. II. c. 8. Anathemate percutiuntur, qui dicunt Patris, Filii, & Spiritûs Sancti διαφόρους eſſe ὑποστάσεις, & affirmatur eſſe μία ὑπόστασις ἣν οἱ αἱρετικοὶ οὐσίαν προσαγορεύουσι, *una hypoſtaſis, quam hæretici vocant* οὐσίαν. Diſertè,

in

A. C.

in hiſce Synodi verbis, Hæretici dicuntur οὐσίαν vocare quod Catholici ὑπόστασιν; at *Hieronymus* aliâ voce non utitur, ubi dicit, *Totam ſæcularium litterarum Scholam nihil aliud* ὑπόστασιν, *niſi* οὐσίαν *noſſe*, in Ep. ad Damaſum; & ſic innumeri alii loquuti ſunt.

Gregorius Nazianzenus Conſtantinopolin ivit, cœpitque ita populum eruditionis admiratione trahere, ut Sedis illius Epiſcopatum adepturus fuiſſet; nî obſtitiſſet *Petrus* Alexandrinus, qui *Maximum* ex Cynico Chriſtianum factum ejus abſentis loco ſubſtitui, malis artibus, curavit. Attamen auctoritate Theodoſii pulſis *Demophilo* Ariano, & Maximo, in Eccleſiam Conſtantinopolitanam haud multò pòſt intromiſſus eſt.

381.

Tunc convocata eſt ſecunda Synodus, quæ Oecumenica dicitur, in eam Urbem, & primùm quidem Meletius Antiochiâ cum aliquot aliis Epiſcopis, antequàm Synodus coïviſſet, Gregorium confirmavit. Inde cùm Meletius mortuus fuiſſet, & Flavianus ei ſubſtitueretur, renitente Gregorio, propter pactum de quo antea diximus, ortâ contentione, adventu Ægyptiorum Epiſcoporum, eò res devenit, ut Gregorius ipſe Epiſcopatu ſponte ceſſerit. Poſtea Canones ſunt adversùs Macedonium editi.

Sequente anno, *Maximus* in Britannia Impe-

A. C.

perium arripuit, & Treveris ſede imperii collocatâ, *Victorem* filium Imperii conſortem fecit. Paullò pòſt, per *Andragathium* ducem, Gratianum à ſuis deſertum occidit; dum in Oriente Theodoſius *Arcadium* filium Auguſtum crearet.

385.

Burdegalæ habita eſt Synodus contra Priſcillianum Abilenſem Epiſcopum in Hiſpania, & aliquot alios; qui neſandarum libidinum rei facti, ſecuri ſunt percuſſi, eorúmque diſcipuli interfecti. Hoc ſupplicium *Idacius* & *Ithacius* Epiſcopi ita urſerunt, ut crediderit Martinus Turonenſis ſibi ab eorum communione abſtinendum, qua de re conſulendus *Sulpitius Severus*.

Eodem tempore, *Hieronymus* in Palæſtinam conceſſit, & *Auguſtinus* ex Manichaïſmo converſus eſt; niſi quòd numquam fatalem neceſſitatem, & quæ de libertate hominis Manichæi ſentiebant, penitus abjecit.

Valentinianus Junior, circa hæc tempora, edictum in gratiam Arianorum edidit, ut Theodoſius contrà in gratiam Homoouſianorum multa fecit; ita ut pii Antiſtites non minùs auctoritate Principum, quos ſibi conciliare poterant, quàm contumeliis & Anathematiſmis pugnarent.

388.

Circa hæc tempora, floruit *Cyrillus* Hieroſolimita-

mitanus, & inclareſcere cœperunt Hieronymus & Joannes Antiochenus presbyter, qui *Chryſoſtomus* dictus eſt; & biennio quidem poſtquàm Presbyter factus fuerat, cùm Antiocheni ſtatuas Theodoſii evertiſſent, eas habuit Orationes, quæ Ἀνδϱιάντες dicuntur. Eodem tempore, *Maximus* Tyrannus à Theodoſio victus & interfectus eſt, ad Aquileiam; nec diu ei ſuperſtes fuit Victor filius, quippe in Galliis ab *Arbogaſto* Comite obtruncatus. Theodoſius, quæ Maximo abſtulerat ea Valentiniano reſtituit. Biennio pòſt, cùm militum Præfectus à Theſſalonicenſibus occiſus fuiſſet, juſſit Theodoſius ingentem fieri cædem; qua de cauſa Eccleſiâ Mediolani ab Ambroſio excluſus, publicè pœnitentiam egit; nec priùs admiſſus, quàm per aliquot menſes eadem feciſſet, quæ ſolebant alii pœnitentes. Præterea Legem tulit, ut latæ ſententiæ exſequutio ad trigeſimum diem differretur.

Valentinianus, eodem anno, legem etiam tulit, de Diaconiſſis & conſecratis Deo fœminis, ne quid Eccleſiis darent; ſed paullò pòſt abrogata fuit, quod fatum ſemper fuit omnium Edictorum, quæ Clericis aliquid demere videbantur. Idem contigit ſanctioni ejuſdem Imperatoris, quâ edixerat ne Monachi Urbes intrarent, ſed uti loca ſola habitarent; antiquata enim eſt, anno pòſt tertio.

Eu-

A. C.

391.

Eugenius, nixus auxilio Arbogaſti Comitis, Imperium in Occidente invaſit, & Valentinianus paullò pòſt, vulnere ab Arbogaſto ad Viennam accepto, obiit. Erat tunc Catechumenus, & ante expeditionem, quam in barbaros moliebatur, baptizari cupierat ab Ambroſio. Sed licèt ſine baptiſmo obierit, in Oratione ejus funebri, Ambroſius ſalutem eum conſequutum eſſe dicere non dubitavit.

Tum cœperunt exoriri ingentes rixæ, circa Origenis ſententias, inter *Joannem* Jeroſolimitanum & *Epiphanium* Cyprium Salaminis Epiſcopum; cujus Epiſtola de Joannis Jeroſolimitani erroribus exſtat, Latinè ab Hieronymo verſa. Favebant iiſdem opinionibus *Palladius* Galata & *Ruffinus* Presbyter Aquileienſis. Vide hac de re *Sulpitii Severi* Dialogos, & Origeniana *P. D. Huetii.*

Theodoſius, comite Honorio, quem antecente anno Auguſtum creaverat, contendit contra Arbogaſtum & Eugenium; commiſſáque pugnâ, primo die inferior fuit, ſequente ſuperior, ventis, ut aiunt, pro illo pugnantibus. Anno, qui hanc victoriam ſequutus eſt, obiit Theodoſius. Arcadio ejus filio, cui Orientem reliquit, Imperium ſuſtuliſſet *Ruffinus*; nî à *Stilichone*, Honorii duce, cæſus & interfectus fuiſſet.

Tunc

A.C.

Tunc Auguſtinus, qui ante quinquennium Presbyter ordinatus fuerat, creatus eſt Hipponenſis Epiſcopus. Florebat, eodem tempore, Latinorum Poëtarum ultimus *Claudianus*.

In opprimendo Ruffino, adjutor fuerat Stilichoni *Eutropius*, ſed diu illis non convenit. Priorem in Orientem ire volentem hoſtem Reip. ab Imperatore & Senatu dici curavit Eutropius, Africámque imperio Honorii per Gildonem eripere tentavit, quod initio quidem feliciter ceſſerat; ſed Maſcezel, frater Gildonis, acceptis à Stilichone copiis, fratrem vicit, atque ad ſuſpendium victoriâ adegit, & ipſe mox juſſu Stilichonis è ponte in flumen dejectus eſt.

398.

Joannes Chryſoſtomus Patriarcha Conſtantinopolitanus creatus eſt, vir non minùs ſeveriori diſciplinæ addictus, quàm eloquentiâ eximius.

Eo Conſtantinopolitanam Eccleſiam regente, *Gainas*, cui confidebat Eutropius, initâ cum Barbaris ſocietate, ita eum feſellit, ut mox ei exitium creaverit. Poſt multas excitatas turbas Conſtantinopoli, tandem ipſe in Thracia interfectus eſt.

Eodem tempore, *Theophilus* Alexandrinus Epiſcopus, collectâ Synodo, Origenem ejúſque

A. C.

que ſectatores damnari curavit. Originiſtas Monachos Ægyptios malè habuit, qui fruſtra ad Chryſoſtomum confugerunt.

400.

Tum *Alaricus*, Gotthorum Rex, Italiam vaſtavit, & ab Honorio Gallias & Hiſpanias incolendas accepit.

Hiſce temporibus, variæ habitæ ſunt in Africa Synodi, contra Donatiſtas; qui tandem, cùm rationibus nihil proficeretur, vi ſunt domiti, quod licitum fuiſſe defendit Auguſtinus in Ep. ad *Vincentium*.

403.

Haud multò pòſt, Chryſoſtomus damnatus eſt à Theophilo Alexandrino, aliiſque quibusdam Epiſcopis, impulſu Eudoxiæ Auguſtæ, quam læſerat; invectus in ludos, qui in honorem ejus celebrati fuerant, ad ſtatuam ejus argenteam, quæ haud procul ab Eccleſia collocata erat. Sequente anno, in exſilium ivit, primùm in Ciliciam, inde in Armeniam, & intra annum exſilii quartum obiit Comanis ad Pontum Euxinum.

408.

Haud multò pòſt, obiit ipſe, qui in exſilium eum miſerat, Arcadius, relinquens *Theodoſium* filium infantem; quem commendavit tutelæ *Iſdegerdis* Perſarum Regis, qui ſummâ fide demandato ſibi officio functus eſt.

Stili-

A. C.

Stilicho, cùm *Eucherium* filium Cæſarem facere niteretur, interfectus eſt; quâ re auditâ, Alaricus fœdus cum Honorio ferire voluit; ſed repudiatis ab Honorio conditionibus, ad Romam exercitu bis admoto, Urbem tandem cepit; dum in Galliis occiſus eſt neſcio quis *Conſtantinus*, qui Imperium invaſerat. Alaricus, Româ captâ & direptâ egreſſus ſecum abduxit *Placidiam*, Honorii ſororem, eámque uxorem Ataulpho propinquo collocavit, qui ei mortuo paullò pòſt ſucceſſit.

413.

Circa hæc tempora, *Cœleſtius*, *Pelagii* Scoti aut Angli diſcipulus, damnatus eſt à Carthaginienſi Synodo. Pelagii ſententia fuit homines omnes ſatis ſupérque virium habere à Deo, ut officio ſuo liberè fungantur; nec opus eſſe aliâ inuſitatâ gratiâ, ut id præſtare poſſint, præter eam quàm Providentia Dei omnibus præbet; nec infantes capaces eſſe vitii aut virtutis, quæ tum demum ſe exſerunt, cùm ad ætatem adultam pervenerunt. Alii qui libertatem negabant & pleroſque mortalium æternâ neceſſitate, quam Prædeſtinationem vocarunt, orco addictos credebant, eis acriter reſtiterunt; & ſub gratiæ divinæ nomine, quam aiebant à Pelagio oppugnari, ſuam conſecrarunt inter Chriſtianos ſententiam, quæ antea vix audita fuerat.

Eodem

A. C.

Eodem tempore, *Attalus* & *Heraclianus* Tyrannidem arreptam in Italia & Africa brevi amiſerunt. Interea in Hiſpaniis & Galliis Gotthi, contra Alanos & Vandalos, bellum gerebant; duce *Valliâ*, qui Ataulpho ſucceſſit, & Placidiam Honorio reſtituit, quam duxit *Conſtantius* Comes.

514.

Hoc anno, prima Synodus contra Pelagium Dioſpoli in Palæſtina habita eſt, ubi dicitur errores ſuos retractaſſe & abſolutus fuiſſe. Ad hujus imitationem, alia Synodus in Africa errores Pelagianos damnavit, & ad *Innocentium* Epiſcopum Romanum litteras dedit, ut eoſdem damnaret & ipſe. Idem factum eſt, eodem anno, à Milevitana Numidiæ Synodo. Attamen poſt Innocentii mortem, Cœleſtius Pelagii diſcipulus Romam veniens Zoſimo Pontifici ſe ſe purgavit; qui ad Africanos ſcripſit, ut ſi quem ſcirent accuſare velle Cœleſtium, Romam mitterent, ſimúlque graviter invectus eſt in *Lazarum* & *Herotem* Epiſcopos Gallicanos, qui Cœleſtium & Pelagium temerè accuſarant. Similes litteras, in gratiam Pelagii, haud multò pòſt dedit; quas callidâ diſſimulatione impetratas aiunt Pelagii adverſarii, ſed non eſt cur illis potiùs, quàm Pelagio credamus; cùm omnibus artibus conati ſint ejus doctrinam infamare, & reſcriptum etiam Honorii

A. C.

norii contra eum obtinuerint. Vide *Ger. Joan. Voſſium*, in Hiſt. *Pelagiana.*

Inde interea natæ ſunt lites de appellationibus tranſmarinis, cùm Zoſimus, contrà Africæ Epiſcopis nitentibus, contenderet appellationes ad Sedem Romanam eſſe licitas. Adduxit Canonem neſcio quem Concilii Nicæni, ut aiebat, quo liquebat Canonicas eſſe eas appellationes; ſed fictum eſſe Canonem compererunt Patres Africani, miſſis in Orientem qui illius Concilii Canones afferrent. Hinc ortum Schiſma, inter Romanam & Africanas Eccleſias.

420.

Dum in Oriente Romani adversùs Perſas bellum gererent, & in ignavia Honorius Occidentalis Imperii Rector conſeneſceret; ortum dicitur Francorum Regnum, auctore *Pharamundo.*

424.

Paucis pòſt annis, pulſa ab Honorio Placidia cum filiis Valentiniano & Honorio, in Orientem ad Theodoſium profuga, creata eſt Auguſta, filiúſque Valentinianus Cæſar. Hic, mortuo Honorio, miſſus eſt in Italiam, ut *Joannem* Notariorum Primicerium, qui Imperium demortui invaſerat, expelleret; quod feliciſſimè præſtitit, Bonifaciúmque Comitem, qui in Africa Imperium rapuerat, paullò pòſt oppreſſit,

A.C.

ſit, operâ *Aëtii* Comitis, viri fortiſſimi, cui multùm debuit.

428.

Neſtorius, Conſtantinopolitanus Epiſcopus, dicitur tunc temporis ſparſiſſe doctrinam ſuam; quâ contendebat, ut aiunt, in Chriſto duas eſſe perſonas. *Cyrillus* Alexandrinus acerrimè in eum inſurrexit, licèt admodum veriſimile ſit totam diſceptationem meram fuiſſe λογομαχίαν. Imò ſi *Cyrilli* verba æquè rigidè urgerentur, ac Neſtorii; videretur Epiſcopus Alexandrinus Conſtantinopolitano ἑτεροδοξώτερος. Attamen Synodus Epheſum convocata, quæ tertia Oecumenica dicitur, & quæ cc. Epiſcopis conſtitit; Neſtorium damnavit. At *Joannes* Antiochenus cum ſuis adveniens, die v. à Neſtorii damnatione, Cyrillum viciſſim damnavit, & Concilii acta abrogavit; unde natum inter Orientales Eccleſias Schiſma, quod vix potuit reſarciri. Tota controverſia nata erat ex ambiguitate vocum, πρόσωπον & φύσις; cùm alii eas confunderent, dicerêntque eſſe in Chriſto δύο πρόσωπα καὶ δύο φύσεις; alii verò, qui diſtinguebant, contenderent *duas quidem naturas, ſed unam perſonam*; præterquàm quòd & erant qui dicerent *unam naturam & unam perſonam* fuiſſe, unde poſteà enatum *Eutychianorum* dogma, de quo poſtmodum agemus. Tandem cum Cyrilli partes, initio inferiores, apud Imperatorem

Theo-

A. C.

Theodoſium prævaluiſſent, damnati ſunt libri Neſtorii; in quorum defenſionem ediderunt Neſtoriani *Diodori Tarſenſis* & *Theodori Mopſueſteni*, qui duas Naturas defenderant, libros; qui aliis damnati, aliis adprobati ſunt, cùm ſe invicem non ſatis intelligerent.

Tunc editus eſt *Codex Theodoſianus*, anno poſtquàm *Vincentius* Lirinenſis opuſculum, quod *Commonitorium* inſcripſit, edidiſſet.

Hiſce temporibus, Gotthi, Hunni & Vandali variè Remp. Romanam conturbarunt; licèt Romani duces, modò horum, modò illorum amicitiâ, ad reliquos opprimendos, callidè uterentur.

437. Valentinianus II. *Eudoxiam*, Theodoſii filiam, quàm dudum deſponſaverat, uxorem duxit. Mater hujus Eudoxia, voti ſolvendi causâ, Jeroſolimam ivit, anno ſequente, ubi per annum vixit; tunc enim loca ſancta in maxima veneratione erant. Peregrinationes multæ eò ſuſcipiebantur. Plurimæ quoque incipiebant innoteſcere piorum olim mortuorum reliquiæ, ad quas ingentia miracula fieri dicebantur; quibus rebus factum ut invocari cœperint Sancti Martyres, aliique, quorum precibus, quæ petebantur à Deo faciliùs impetratum iri putabantur. Ab hiſce temporibus, Decimus Tertius Liber *Dyon. Petavii* de Doctr.

A.C.

Temp. monachales nænias habet plurimas; cùm vix omittat occaſionem loquendi *de Reliquiis*, quæ tunc populis venditabantur.

439.

Carthago à Vandalis capta eſt, poſtquàm per ſexcentos fermè annos Romanorum fuerat. Victores ſæviiſſe in Chriſtianos, ac præſertim Sacerdotes, dicuntur, jubente *Geiſerico* Rege.

Dicuntur in Italia plurimi retecti, hoc tempore, Manichæi, quos *Leo* Epiſcopus Romanus acriter inſectatus eſt.

Bleda & *Attila*, Hunnorum Reges, Illyricum, Thraciámque depopulati ſunt, & præterea ingentes pecuniæ ſummas à Theodoſio extorſerunt. Verùm Attila, cæſo fratre Bledâ, ſolus rerum potitur; nec multò pòſt, per totam ferè Europam, graſſatur.

448.

Hoc anno *Eutyches*, in Conſtantinopolitana Synodo, dicitur Hæreſeos convictus; quòd Naturas Chriſti confunderet, quas ſejungebat nimiùm Neſtorius. Sed ſequente anno, habita eſt Epheſi Synodus, in qua *Dioſcorus* Alexandrinus Epiſcopus eum communioni reſtituit, unde ortæ ingentes rixæ.

450.

Theodoſius, qui Eudoxiam uxorem, ſororém-

A. C.

rémque Pulcheriam, quarum prudentibus conſiliis feliciter uſus diu fuerat, Palatio expulſas, agnito errore, revocavit; nec multò poſt obiit, poſtquàm *Marcianum* ſucceſſorem deſignaſſet; qui ſumtis, cum Uxore Pulcheria, Imperii habenis, Concilium Calcedonenſe, quod Oecumenicum Quartum vocant, convocavit, ubi damnati *Eutyches* & *Dioſcorus.*

Ab hiſce temporibus, videtur factum ut Abyſſini aliique in Ægypto Dioſcori ſententiâ imbuti, alios averſati ſint: ſicuti Babylone plures erant, qui Neſtorii dogma ſequebantur, quorum ſuperſunt hodiéque in Africa & Aſia reliquiæ.

Attila tunc temporis, aliquot præliis ab Aëtio victus licèt, Gallias & Italiam longè, latéque vaſtavit; quo ſæculo aiunt *Venetiarum* Urbem initium cœpiſſe, cùm in inſulas, in quibus ſita eſt, plures præ Attilæ metu profugiſſent.

453. Anno ſequente obiit, poſtquàm ex Italia abiiſſet.

454. Haud multò pòſt, Valentinianus, poſt interfectum Aëtium, ipſe à *Maximo* Senatore, cujus conſilio uſus fuerat, eſt obtruncatus. At Eudoxia Valentiniani uxor Geiſericum ex Africa vocavit, qui Româ potitus inde multas

A. C.

tas opes in Africam tranſtulit, & Eudoxiæ filiam cognominem Hunerico filio collocavit.

455.

Interea *Avitus* in Italia Imperium uſurpavit, dum regnaret apud Francos *Meroveus*, à Pharamundo tertius, qui primam prolem Regum Galliæ nomine ſuo *Merovingiam* inſignivit.

Theodoricus, Gotthorum Rex, Suevos, qui partem Hiſpaniarum tenebant, imperio ſuo ſubdidit, capto *Rechiario* eorum Rege; quod aggreſſus eſt, hortatu *Aviti*.

457.

At hic, anno ſequente, deſertus à Gallis & Gotthis, Imperium & vitam reliquit. Eodem tempore, mortuus eſt *Marcianus* Imp. in Oriente, cui *Leo* ſucceſſit; cujus voluntate, etiam *Majorianus* Revennæ Imp. factus eſt. Hic, poſt quartum Imperii annum, à *Ricimere* interfectus eſt, & ſucceſſorem habuit *Severum*.

Illis temporibus, dicuntur Monachi in Ægypto Eutychiani, duce *Timotheo* Æluro, turbas excitaſſe, hûncque tandem in Epiſcopalem thronum Alexandriæ ſuſtuliſſe, interfecto *Preterio*; at mox Ælurus in exilium à Leone Imp. eſt miſſus.

463.

Antiochiæ alius turbo *Petrus Fullo* ſedem invaſit, pulſo *Martyrio*. Dicitur hic Petrus fuiſſe in ſententia *Theopaſchitarum*, qui non hominem

A. C.

modò, ſed Deum paſſum dicebant; & addidiſſe *Triſagio*, *qui mortuus es pro nobis*, hoc modo: *Sancte fortis*, *Sancte Deus*, *Sancte immortalis*, qui paſſus es pro nobis, *miſerere nobis*. Verùm mox in exſilium à Leone actus eſt.

465.

Hoc anno, *Severus* Ricimeris Patricii dolo veneno ſublatus obiit, fuitque in Occidente poſt ejus mortem annuum interregnum; ſub quo Theodoricus Rex Gotthorum obiit; relicto filio *Evarico*. Poſtea Leo Imp. *Anthemium* Patricium Romam miſit, & Auguſtum creavit.

467.

Interea Geiſericus, qui littora Græciæ validâ claſſe depopulatus fuerat, victus à ducibus Leonis, pacem petiit, & intra Africam ſe continuit; ſed mox novas excitavit turbas, quæ ægrè compreſſæ ſunt, propter proditionem *Baſiliſci*; quem contra eum Leo miſerat.

472.

Anthemius à Ricimere genero ſuo occiſus eſt, locóque ejus *Olybrius* ſubſtitutus, qui eodem anno obiit. Huic ſucceſſit *Glycerius*, Glycerio *Majorinus*, Majorino *Nepos*, intra biennii ſpatium; aliis etiam temerè in Occidente Imperium arripientibus, quod tueri non poterant.

A.C.

rant. Tandem ultimus Occidentem tenuit *Auguſtulus*, Oreſtis filius.

474.

In Oriente, Leo reliquit filium cognominem *Leonem* II, qui ſibi *Zenonem* adſcivit Imperii participem, & haud multò pòſt morte ſuâ Baſiliſco occaſionem dedit invadendi Imperii, expulſo *Zenone*; verùm hic brevi recuperavit ſtationem ſuam, & Baſiliſcum in exſilium miſit, ubi obiit.

476.

Interea *Oſtrogotthi* Illyricum & Italiam, *Saraceni Arabes* Meſopotamiam vaſtabant, aut pecuniâ mulctabant. *Heruli* etiam à Nepotis, cui Auguſtulus ſucceſſerat, fautoribus acciti, hunc ſolio deturbarunt, & tandem OCCIDENTALI IMPERIO FINEM impoſuerunt. Summa rerum potitus eſt Rex eorum *Odoacer*.

482.

Acacius, quem in Conſtantinopolitanam ſedem evexerat Zeno, ei auctor fuit ſcribendæ Epiſtolæ ad Clerum & Monachos Ægypti; in qua eorum, qui Dioſcori ſententiam ſequebantur, dogma conciliabat cum Calcedonenſis Synodi decretis; quæ qui ſequebantur dicti ſunt ab aliis *Melchitæ* quod ẞ מלך *melech*, βασιλέως, ſententiam amplexati eſſent; linguâ enim Arabicâ inter Arabægyptios uſitatâ ſic dicitur *Rex*, quemadmodum apud Hebræos. Huic Epi-

Epiſtolæ, quæ habetur apud *Evagrium* Hiſt. Eccl. Lib. III. C. XIV. ſubſcribi voluit ab Ægyptiis Zeno, qua in re non obſequuti ſunt. Dicta autem eſt ΕΝΩΤΙΚΟΝ, quòd ſcripta eſſet ad pacem inter diſſentientes revocandam. In ea probantur Synodi Nicæna, Conſtantinopolitana, & Epheſina; ſed omittitur Calcedonenſis, & ſubjicitur hoc Symbolum: *Confitemur Unigenitum Dei filium & Deum, verè hominem factum, Dominum Noſtrum Jeſum Chriſtum,* * *conſubſtantialem Patri, ſecundùm Deitatem, eumdemque nobis conſubſtantialem, quoad humanitatem;* ΟΜΟΟΥΣΙΟΝ ΤΩ ΠΑΤΡΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΘΕΟΤΗΤΑ, καὶ ΟΜΟΟΥΣΙΟΝ ΗΜΙΝ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ: *Qui deſcendit ac incarnatus eſt ex Spiritu Sancto, de Maria Virgine ac Dei Genitrice, unum eſſe non duos,* ΕΝΑ ΤΥΓΧΑΝΕΙΝ ΟΥ ΔΥΟ, *unius enim dicimus cùm miracula, tum perpeſſiones, quas ſponte ſuâ in carne ſuſtinuit. Eos verò qui dividunt, aut confundunt, aut phantaſiam introducunt, nullatenus ſuſcipimus. Siquidem vera illa & peccati expers incarnatio, ex Dei genitrice, acceſſionem alterius Filii non effecit. Trinitas enim ſemper manſit Trinitas, etiamſi unus ex Trinitate, Deus, ſcilicet, Verbum incarnatus ſit.* Qui hoc Edictum ſequuti, quòd nec Eutychianos, nec alios damnarent, nec factionum ulla ſe-

* Verba hæc ex Calcedonenſi Symbolo petita ſunt. *Vid. Evagr. Lib. 2. c. 4.*

A.C.

ſequerentur capita, διακρινόμενοι, *dubitantes*, & ἀκέφαλοι, *ſine capite*, dicti ſunt, licèt alii aliam nominis originem afferant.

484.

Zeno, præter turbas Eccleſiaſticas, *Illum* & *Leontium* rebellantes compeſcendos habuit. Tunc temporis novæ exortæ ſunt rixæ, inter Epiſcopos; inde natæ quòd, cùm quidam imagines Sanctorum dudum cœpiſſent in Eccleſias inferre, aliis hoc viſum eſt ad ſuperſtitionem vergere. Hi itaque eas ex ſuis Eccleſiis eliminarunt, & ſcriptis ac voce oppugnarunt; præeunte ceteris *Philoxeno*, Epiſcopo Hierapolitano.

490

Hoc anno, *Theodoricus*, Odoacro Herulorum Rege devicto, Italiâ potitus eſt. Hic alius fuit ab eo, de quo ſupra diximus, ſub Marciano & Leone Impp.

Anno ſequente, obiit Zeno; cui ſucceſſit *Anaſtaſius*, favore Ariadnæ defuncti uxoris, quæ hunc vivo Viro adamaverat; excluſo *Longino* Zenonis fratre, qui in Iſauriam ab Anaſtaſio miſſus in eum rebellavit, & vix poſt ſepennale bellum oppreſſus eſt.

492.

Anaſtaſius Imp. favebat *Hæſitantibus*, ſeu *Acephalis*, & liberum unicuique fecit quod vellet amplecti; eóſque Eccleſiis expulit, qui tur-

A. C.

turbas propter Calcedonenſem Synodum, ſeu damnarent, ſeu adprobarent, excitabant. Verùm pacis ſtudioſiſſimus Imp. Epiſcopos, Religionis Chriſtianæ parum peritos, diviſionúmque adeò acerrimos fautores, ad concordiam adducere non potuit. Anathematibus ſemper inter ſe ſæviebant, & invicem communicare detrectabant; quam in rem lectu digniſſimum eſt *Evagrii* Lib. III. Cap. 30.

Hoc tempore, interfectus eſt Odoacer à Theodorico, qui totâ potitus Italiâ eum fruſtra per triennium Ravennæ obſederat.

495

Gotthi quidem plures Chriſtianam hoc ævo Religionem profitebantur, ſed quaſi hæretici Homoouſianis odio erant, quòd Arii ſequerentur ſententiam. Francorum verò Reges hactenus fuerant Ethnici, at *Clodoveus* hoc anno Chriſtianiſmum amplexus eſt. Tunc etiam florebant res Burgundionum, mox ad Francos tranſituræ.

501.

Hoc anno, ingentes fuere rixæ, in Synodo Romanâ concitatæ, cùm quæreretur *Symmachúſne*, an *Laurentius* deberet eſſe Epiſcopus; quæ ſine ſanguine dirimi non potuerunt, licèt adeſſent Comites à Theodorico miſſi, qui comprimerent ſeditioſos.

Tandem Symmachus ſuperior fuit, ac proin-

A. C.

proinde legitimus, etenim hîc ſemper *exitus acta probat.*

510.

Anaſtaſius vix contra Perſas & Seracenos Imperium tutabatur, & domeſticis etiam ſeditionibus, cùm Sacerdotum, tum Laicôrum exercebatur. In theatricis ludis, aliquoties cædes fuerunt, propter ſtudia factionum; & perpetuæ erant rixæ inter Epiſcopos, de Calcedonenſi Synodo, & Henotico. Quidam Hiſtorici prodiderunt, cùm Triſagio addi voluiſſet: *Qui crucifixus es prô nobis*; pænè oppreſſum fuiſſe à Catholicis Monachis; qui dum nihil niſi cædem Imperatôris, omniúmque Διακρινομένων ſpirârent, clamitabant, quaſi ſibi vis inferretur, tempus adeſſe patiendi martyrii. Vid. *Evagrii* Lib. III. c. 44. & *Theodori* Lect. Lib. II. p. 562. Edit. *Valeſianæ*. At vix credibile eſt Anaſtaſium Διακρινόμενον, & pacis amantem, qualem cum deſcripſimus ex *Evagrio*, vi quidquam facere conatum; ſed cùm Macedonio Conſtantinopolitano non obſequeretur, in perdendis ejus adverſariis, ſine dubio quod hi fecerunt Imp. tributum eſt, uti ſolet fieri à Zelotis.

Aiunt iidem Hiſtorici *Severum* Theopaſchitam invaſiſſe Antiochenam ſedem, & cùm Anaſtaſius antea ſacramento illum adſtrinxiſſet ne Calcedonenſem Synodum Anathemate feriret,

A. C.

ret, eum ſimul atque in Epiſcopali throno conſedit, neglecto jurejurando, Anathema Concilio dixiſſe; unde liquet Anaſtaſium medium inter partes ſe gerentem, utrimque vapulaſſe, ut fit in civilibus contentionibus; cum ſeditioſi eos eſſe putent contra ſe, qui non militant in ipſorum caſtris.

514.

Hinc nata eſt rebellio *Vitaliani* Scythæ Comitis, qui pro Homoouſianis arma ſumſit adverſus Anaſtaſium; quo prætextu, ingentes pecuniæ ſummas ab Anaſtaſio extorſit, donec pax iniretur; ea lege ut Synodus cogeretur, cui intereſſet *Hormiſdas* Epiſcopus Romanus, Eutychianis & Hæſitantibus æque infenſus. Aiunt hanc jurejurando promiſſam ab Imperatore, qui poſtea fidem fefellerit, ſine dubio quòd nollet novas definitiones fieri; quibus nihil quærebatur, niſi ut opprimerentur aliquot Epiſcopi. Volebant enim congregari ſolos, aut ſaltem plures Orthodoxos; qui eos, quos Hæreticos appellabant, immiſericorditer damnarent.

518.

Hoc anno, obiit Anaſtaſius octogenario major, raræ moderationis Imperator; ſed conviтiis utrimque, ab Eutychianis, eorúmque adverſariis laceratus, quòd neutri parti fræna laxare voluerit. Huic ſucceſſit *Juſtinus* genere

A. C.

re Thrax, qui Eutychianorum adverſariis duntaxat favit, neç ampliùs æquato examine libram ſuſtinuit, uti fecerat Anaſtaſius. Hormiſdas ad eum Legatos miſit, qui ſentientibus cùm ipſo adeò animos addiderunt, ut contrarias partes vi & decretis omnino opprimerent.

525.

Hoc tempore, plurimi dicuntur in Perſide fuiſſe Manichæi, adeò ut *Cabadis* filium, Regni heredem, ſuâ Hæreſi infecerint; quò factum ut Cabades eos dolo congregatos, immiſſis ſatellitibus, internecione deleverit. Plurimos etiam occidit Juſtinus, & edicto ad mortem damnavit, pro more eorum temporum. Idem Arianos graviſſimè vexavit, quod cùm audiviſſet Theodoricus Gotthorum Rex, miſit *Joannem* Romanum Epiſcopum Conſtantinopolin; qui Juſtino diceret, ni à vexandis deſineret Arianis, Theodoricum eâdem ratione in Homoouſianos acturum in Italia.

Florebant hoc ævo *Priſcianus* Grammaticus & *Boethius* Vir Conſularis, itidem eruditiſſimus. Hunc Theodoricus, unà cum *Symmacho* ſocero, falsò ad ſe delatos, capitali ſupplicio interemit. Joannem etiam Epiſcopum in carcerem conjecit, unà cum Legatis, quos cum eo Conſtantinopolin miſerat; quòd clam viſi fuiſſent Arianorum perſequutionem fovere, &

A. C.

& Joannes etiam in Italia palam eos, quoad poterat, reverſus vexaret.

527. Juſtinus Imperator, poſtquàm per novennium fermè regnaſſet, *Juſtinianum*, ſororis ſuæ filium, Imperii participem fecit; nec multò pòſt mortuus eſt. Hic Imperium ſuum inchoavit, vexatione Hæreticorum; quorum opiniones proſcripſit, edictis quæ adhuc in ejus Codice ſuperſunt; & bellò in Perſas, quod per Legatos ſatis infeliciter geſſit, propter eorum diſcordiam.

Herulorum & Hunnorum Reges tunc Religionem amplexi ſunt Chriſtianam, quod haud multò antea fecerat etiam *Tzathius* Lazorum Rex, in cujus gratiam bellum Perſis intulit Juſtinianus.

Interea ingentia erant in familiâ Regum Francorum diſſidia, quæ diſtinctiùs ſuppeditabit *Petavius*. Idem etiam docebit Synodos plures tunc in Gallia habitas; contra Semipelagianos, Arauſione; & pro Semipelagianis, Arelate; utriſque ſuam ſententiam, quaſi omnium dogma Chriſtianorum, jactantibus.

Juſtinianus eodem tempore, & Novellas & Codicem ſuum edidit, dum *Belizarius* ejus Legatus in Perſas bellum gereret, eóſque vinceret; unde factum ut *Narſes* & *Aratius*, Principes Perſæ, in Romanorum partes tranſirent.

At

A. C.

At iidem Perſæ, impulſu *Alamanduri* Saracenorum Phylarchi, inſtaurato bello, cruento prælio Beliſarium vicerunt.

532.

Hoc anno, ingens concitata eſt ſeditio Conſtantinopoli, à Praſina & Veneta factionibus, cui Monachi & plebs ſe ſe immiſcentes magnam cædem fecerunt; & tantum timorem timido injecerunt Juſtiniano, ut Urbe excedere vellet, & vix uxoris *Theodoræ* hortatu remanſerit. Duo præcipuè à plebe eâ ſeditione petebantur, *Joannes Cappadox* Prætorio Præfectus, & *Tribonianus* Juriſconſultus Quæſtor; in ea re maximè diverſi, quòd hic eruditiſſimus, ille litterarum rudis eſſet; verùm ſimiles in eo quòd uterque ſupra modum avaritiæ eſſet deditus. Tribonianus edidit Codicem Juſtinianæum, Inſtitutiones, ac pleráſque leges, quæ Imperatoris illius nomen præferunt. Seditio tandem, operâ Narſetis & Beliſarii, compreſſa eſt.

Sub Imperio Juſtini, coorta fuerat Alexandriæ quæſtio inter Theologos mira; an, nempe, corpus Chriſti corruptibile ante reſurrectionem, an verò incorruptibile fuerit? Qui incorruptibile corpus Chriſti putabant, negabant eum quidquam eſſe paſſum, ſed tantum φανταστικῶς cruci affixum fuiſſe contendebant, quæ etiamnum eſt ſententia Muhammedanorum.

A.C.

rum. Ex iis qui corpus Chriſti noſtris ſimile omnino fuiſſe contendebant, quòd Apoſtolus ad Hebræos diceret Chriſtum in omnibus nobis ſimilem factum, excepto peccato, factæ ſunt duæ factiones. Alii, inter quos *Timotheus* Alexandrinus, negabant hinc ſequi Chriſto aliquid fuiſſe ignotum; cùm *Themiſtius* ejus Diaconus quædam ab eo ignorata veriſſimè contenderet. Attamen hi, quaſi Hæretici notati, *Agnoëtæ* dicti ſunt; unde, ſub Juſtiniano, magnæ natæ ſunt turbæ.

533.

Hic Imperator Vandalos aggreſſus ex Africa, quàm à ſæculo ferè obtinebant, expellere rem per Beliſarium feliciſſimè perfecit, intra biennium; dum ipſe, præter memoratas Legum collectiones, *Digeſta*, quæ ſunt veluti omnium Icrorum Veterum corpus, edit. Inde victor Beliſarii exercitus in Italiam traducitur, in qua *Theodahatus* Gotthorum Rex ſæpiùs vincitur; quibus infortuniis commoti Gotthi Theodahato interfecto ſubſtituunt *Vitigem*, qui acriùs Romanis reſtitit, & per annos quidem quatuor regnavit.

539.

Poſtremò coactus fuit ſe Beliſario dedere, qui eum Conſtantinopolin abduxit in Triumphum. Attamen paullò pòſt, abſente Beliſario, Gotthorum res in Italia aliquâtenus reſtitutæ ſunt, primùm à *Theudibaldo*, deinde à *Totila*, dum

A. C.

dum duces Romani ſe ſe ignaviæ tradebant.

545.

Cùm doctrina Origenis, de animorum *προϋπάρξει*, & de fine pœnarum, à quibuſdam defenderetur, in Palæſtina Origenes iterum damnatus eſt. *Theodorus*, Cæſarienſis Epiſcopus, opinionum illarum fautor; oſtendit, ſi liceret dogma, poſt Auctorum mortem, damnare, *Theodori* Mopſueſteni, *Theodoriti* Cyrenſis, & *Ibæ* Edeſſeni Epiſcoporum dogmata damnanda eſſe; quòd ſcripſiſſent contraria Synodo Calcedonenſi; licèt ab ea damnati non fuerint. Inde confecta ſunt *tria illa Capitula*, quæ magnas in Oriente excitarunt turbas; dum tres illos viros alii damnant, alii damnare detrectant. *Vigilius* ipſe Epiſcopus Romanus, poſt aliquam cunctationem, eos damnavit, & Eutychianiſmi ſuſpectum ſe reddidit; licèt poſtea, ad Concilium uſque, ſilendum ea de re duxerit.

553.

Italia interea diu inter Romanos & Gotthos diſcerpta fuit, donec Narſes Totilam, poſt regnum annorum ferè undecim, devicit & occidit. Eodem anno habita eſt Quinta Synodus Oecumenica, in qua tres memorati Scriptores damnati ſunt, reclamante Vigilio Romano; quòd Conſtantinopoli, quò convenerant Sy-

nodi

A. C.

tandem à Synodo Romæ habita confirmata eſt, licèt ſcripta damnaſſet, quæ in Calcedonenſi Synodo adprobata fuerant. Interea Franci, videntes Gotthorum res profligatas in Italia, invaſerunt quæ in Galliis ab illis poſſeſſa fuerant, & Italiæ etiam imminere cœperunt, quam variis excurſionibus, unà cum *Alamannis*, devaſtarunt; invito, qui ei præfectus erat, Narſete.

561.

Cùm Conjurati quidam in Juſtinianum capti fuiſſent, & Beliſarium nominaſſent quaſi conſcium, captus eſt cum tota familia; ſed anno ſequente abſolutus, cùm ſenio jam confectus eſſet. Quidam Scriptores, Romanæ Sedi nimiùm addicti, finxerunt eum cæcum factum fuiſſe, & ad mendicitatem redactum, quòd cum Pontificibus Romanis pro imperio egiſſet. Sed nihil tale habent Græci Scriptores, *Procopius* & *Agathias*, qui horum temporum, quibus vixerunt, hiſtoriam ſcripſere. Obiit anno, poſt memoratam accuſationem, ſecundo.

563.

Dicitur Juſtinianus Imperator, qui tot EdictisHæreticos vexaverat, in eorum opinionem delapſus, qui carnem Chriſti incorruptibilem & impaſſibilem credebant, & contrà ſentientes perſequi cœpiſſe; quâ quidem in re, novum priſtinæ ſævitiæ ſcelus non addi-

 dit,

A. C.

dit, ſed eam in alios convertit. Biennio pòſt, obiit relictis optimis Legibus Orbi Romano, ſed parum aptus bellicæ rei; quippe timidus, ac præterea ſuſpicax, & avarus, ſi *Procopii Anecdotæ Hiſtoriæ* credimus.

Sub finem ejus Imperii, *Ethelbertus*, Cantuarienſium Rex, amplexus eſt Chriſtianam Religionem, inſtitutus ab Auguſtino Monacho Româ miſſo. Dicitur *Columbanus* Presbyter ex Hybernia ad Pictones, eodem tempore, iviſſe, & eos quoque ad fidem convertiſſe. Ab hoc tempore, floruit in ea inſula Chriſtiana Religio, quæ antea videtur in ea latuiſſe; cùm fuiſſet eò delata, à temporibus uſque Tiberii, ſi *Gildæ*, horum temporum Anglo Scriptori, credimus.

565.

Juſtiniano ſucceſſit *Juſtinus* II. Curopalata, ſororis Juſtiniani filius, qui cùm domo vix egrederetur, propter vertiginem quâ laborabat, querelas plebis de magnatibus audire non poterat, quæ tamen ingentes erant; ſed eis ſatisfactum eſt, prudentiâ & ſeveritate Præfecti Prætorio.

Initio ejus Imperii, revocatus eſt ex Italia Narſes; ejuſque loco ſubſtitutus *Longinus*, qui primus Ravennæ Exarchus fuit. Eo tempore, *Alboinus*, Langobardorum Rex, ſedibus ſuis

A. C.

ſuis in Germania relictis, partem Italiæ invaſit, ubi Langobardorum regnum condidit.

578.

Poſt pauca digna memoratu geſta, obiit Juſtinus, ſucceſſorémque reliquit *Tiberium Anicium Conſtantinum.*

Dicitur hoc tempore *Leovigildus*, Gotthorum in Hiſpania Rex, vetuiſſe, ne qui ex Homoouſianorum caſtris ad Arianos tranſibant rebaptizarentur ab Arianis, ut factum antehac fuerat; ſed tantùm impoſitione manuum adhibitâ, cum hac verborum formula, admitterentur: *Si det gloriam Patri, per Filium, in Spiritu Sancto,* quâ narrat etiam *Evagrius* uſos in Oriente Arianos.

582.

Tiberius interea Perſas, per Legatum *Mauritium,* vincit variis præliis; eúmque propterea Cæſarem creat, quòd exiguâ manu viciſſet hoſtes. Paullò poſt, cùm in morbum incidiſſet, eum Auguſtum deſignavit, filiámque Conſtantinam eidem uxorem dedit.

Avares ei bellum moverunt, ſed irrito ſucceſſu, dum Galli cum Langobardis decertabant, & Saxones cum Suevis, qui eorum ſedes in Germania occupaverant, dum in Italia Saxones cum Langobardis erant. Hi per decennium, poſt Alboini mortem, Rege caruerant; ſed tandem *Antharitum* crearunt,

A. C.
qui Romanas res in Italia profligavit. *Reccaredus*, eodem tempore, ex Ariano fit Homoouſianus in Hiſpania, ac propterea *Catholici* nomen adipiſcitur.

Mauritius, per Legatos *Philippicum* & *Commentiolum*, Perſas variis prælìis atterit; quo tempore *Gregorius*, cui *Magno* cognomentum inditum eſt, Epiſcopus Romæ eligitur, dum vehementiſſima graſſaretur peſtis.

Paullò pòſt, ſcripſit Dialogos ſuos *Gregorius*. *Evagrius* teſtatur ſe ſuam, eodem ævo, ſcripſiſſe Hiſtoriam.

Cùm Avares & Sclavi Pannoniam vicináſque regiones occupaſſent, bellum ferè perpetuum Mauritio cùm illis fuit. Itaque cùm in finibus Imperii ad eas provincias exercitum haberet, voluit eum in hoſtico potiùs hyberna habere; quâ re commotus exercitus rebellavit, & *Phocam* Centurionem Imperatorem creavit; qui, rapto confeſtim milite, contendit Conſtantinopolin, & paullò pòſt Mauritium, coram ipſo priùs trucidatis filiis, occidit; qua in Tragœdia, conſtantiſſimum ſe præbuit Mauritius.

602. Hic Phocas dicitur titulum *Patriarchæ Oecumenici* Romano Epiſcopo, & jus præcedendi ante Epiſcopum Conſtantinopolitanum tribuiſſe; quod contigit ſedente *Bonifacio*, poſt *Sabinianum* Gregorii ſucceſſorem, ejus nominis III.

Crude-

A. C.
606.

Crudeliſſimè Phocas, ut cœperat, regnare perrexit, & ad mortem omnes, vel minimùm ſuſpectos novarum rerum, damnavit, ne exceptis quidem generis. Hinc plurimi ſimul in illum conſpirant, & inter *Heraclium* quidem & *Gregoram* convenit, ut is Imperator eſſet, qui eum interfeciſſet; qua in re prior fuit Heraclius, qui ſtatim Imperialem Coronam, cum Eudoxia uxore, accepit. Huic, cùm militarem rem neglexiſſet Phocas, prima fuit cura exercitum conſcribere; quem Perſis omnia vaſtantibus, in Imperii finibus, opponeret. Paullò pòſt, amittit uxorem, poſtquàm peperiſſet *Heraclium* filiolum, quem *Auguſtum* Pater creavit. Inde Martinam Neptem, concedente Sergio Patriarcha, uxorem ducit.

615.

Eo tempore, peſſima in Gallia mulier *Brunechildis*, inter nepotes ſuos *Theodebertum* & *Theodoricum*, diſſidia ſerit, Regiam familiam turbat, & tandem efficit, ut Theodebertus bis victus interficiatur à fratre; ipſa ejus liberos trucidari poſtmodum curat, Theodoricúmque ipſum poſtea veneno tollit; cui ſucceſſit *Clotarius* Patruelis, univerſa Francorum Monarchia, quæ priùs inter fratres diviſa fuerat, potitus.

Cùm primi Heraclii conatus, in exercitu conſcribendo lenti & debiles fuiſſent, quòd

A. C.

naturâ à bello alieniſſimus eſſet, Perſæ & Avares, contemtis ejus de pace conditionibus, utrimque eum premebant. Itaque ſeriò cœpit copias conducere, quibus, *factâ* cum Avaribus pace, Perſas ſaltem comprimeret; quam in rem, ſacros Eccleſiarum theſauros, vaſáque aurea & argentea mutua ſumere coactus eſt. Bellum itaque cœptum, anno ejus duodecimo. Cùm initio dux Perſarum *Saes* ejus Legatos LXX, contra jus Gentium captos, ad *Coſroem* Regem miſiſſet; Coſroes iratus, quòd ipſum Heraclium non cepiſſet, Saeti juſſit vivo pellem detrahi, dedítque ſucceſſorem *Sarbarum*.

622.

Hoc anno, *Muhammed* in Arabia, ſeditionis accuſatus, ex urbe Meccha, Medinam fugit, quæ propterea Arabibus dicitur מדינת-אל-נביא *Medinath ol Nabi*, ditio Prophetæ. Ab hoc anno, ſuam æram, quam *Hegiram*, hoc eſt, fugam vocant, Muhammedani ordiuntur. Muhammedes dicitur primùm Camelorum Paſto fuiſſe, deinde ex colloquiis cujuſdam Monachi *Sergii*, qui Manetis & Phantaſtarum ſententiam ſequebatur, addidiciſſe dogmata Prædeſtinationis; cujus ſunt acerrimi defenſores Muhammedani; & eorum qui ipſum Chriſtum paſſum non eſſe putant, ſed phantaſma ejus loco ſubſtitutum, quod etiamnum credunt ejus ſectatores. Inde hominem callidum libido invaſit

vaſit Sectæ, cujus Princeps eſſet, condendæ. Itaque cùm factus fuiſſet Heræ ſuæ, cui in paſcendis Camelis operam navaverat, maritus, Prophetam agendi hanc occaſionem ſumſit. Comitiali morbo cadebat, quod ſimulavit ſibi accidere, cùm Archangelus Michaël, ipſi quidpiam revelaret. Figmentum confirmavit Sergius, & cùm innumeræ fuiſſent diſceptationes, eſſéntque etiamnum inter Chriſtianos, de S. Trinitate; exiſtimarunt tutius eſſe unam divinam perſonam & naturam dicere, ut diſſidiis omnibus occaſio præcideretur, quàm ullum ex controverſis dogmatibus amplecti. Vinum etiam vetuit bibi, quaſi Dei inſtinctu, ſed reverâ quia id didicerat à Sergio Manichæo, etenim Manichæi à vino abſtinendum eſſe exiſtimabant. Prodiderunt nonnulli Sergium antea Judæum fuiſſe, ideóque quædam ex Judaïſmo retinuiſſe, quod non eſt veró abſimile; nam præter memorata Muhammedanorum dogmata, hæc ſunt Judaïſmum redolentia. Non licet iis comedere ſanguinem, carnem porcinam, morticinium, εἰδωλόθυτον, ſuffocatum, ligno occiſum animal, projectitium, percuſſum cornu, aut morſum à fera. Licita eſt Polygamia, nec illicitum divortium. Circumciſio etiam more Judaïco uſitata eſt, quam tamen utrum inſtituerit Muhammedes, an verò jam uſitatam inter Saracenos invenerit, dubium eſt. Hoc alioqui laudabile videri queat in Muhammedanis, quod

A. C.

pro imperio totum humanum genus orco non addicant, ut apparet ex hiſce Muhammedis verbis, *Alcorani* Surat. II. *Muſulmannorum & eorum qui judaïzant & Chriſtianorum, & Zabæorum quiſquis crediderit Deum & diem extremum, & egerit bonum, illi merces eorum apud Dominum illorum, non verò timor.* Ibidem vituperat Judæos & Chriſtianos, qui ſe ſe invicem damnant. *Dixerunt*, inquit, *non ingredietur Paradiſum, niſi qui fuerit Judæus aut Chriſtianus. Dicit Judæus: non ſunt Chriſtiani quidquam; dicunt verò Chriſtiani: non ſunt Judæi quidquam &c. ſed Deus judicabit inter eos, die reſurrectionis, qua de re diſceptant.* Simulavit autem hunc librum paullatim, & per varia Capita, ſibi è cœlo ab Angelo Gabriele eſſe allatum. Scriptus eſt eleganti Arabiſmo, & ferè ὁμοιοτελεύτοις commatibus; adjectis accuratè ab ejus diſcipulis punctis vocalibus, quâ in re Eruditi quidam putant Judæos eorum imitatores fuiſſe.

631.

Saracenorum, gentis Arabicæ, magnam partem poſt ſe traxit Muhammedes; & cùm fuiſſet in partibus Heraclii, agrum ab eo in Arabiæ felicis finibus incolendum accepit; ac nono, poſtquàm Mecchâ fugerat, anno obiit, & Mecchæ ſepultus à ſuis fuit; quò, Religionis causâ, eunt ſepulcrum ejus viſuri etiamnum Muhammedani. Ejus ſucceſſores deinde Ægyptum,

A. C.

Palæſtinam, atque Syriam paullatim invaſerunt.

626.

Jam, ut ad Heraclium redeamus, poſtquàm vidit omnes leges pacis ab hoſtibus repudiari, nec fidem ullam ſibi ſervari, animum collegit; atque ipſe, exercitu in Armeniam & Perſidem ducto, egregias de Perſis retulit victorias. Attamen Perſæ effecerunt muneribus, ut Avarès, conjunctis ſecum copiis, Conſtantinopolin & Calcedonem aggrederentur, dum alio exercitu alias ipſi Imperii Provincias invaderent. Plures omnibus hiſce hoſtibus oppoſuit exercitus Heraclius, & *Turcas* advocavit; qui per Caſpias Portas ex Scythia in Perſarum ditionem irruperunt, eámque longè latéque devaſtarunt. Hiſce primùm temporibus, innotuit nomen Gentis illius; quæ poſtea Orientalis Imperii Provincias omnes occupavit. Horum ope, Heraclius Coſroëm ad incitas adegit; qui tandem cùm in morbum Seleuciæ incidiſſet, eſt à majore filio Siroë occiſus, quòd minorem filium Regem creare conatus eſſet. Heraclius verò Conſtantinopoli triumphavit.

Anno ſequente, cùm Imperator Edeſſæ eſſet, & colloqueretur cum Athanaſio Syro, quem Antiochenum Patriarcham, admiſſâ Calcedonenſi Synodo, fecerat; quæſivit an una, vel

quæ

A. C.

duæ voluntates in Chriſto, Deo & homine, eſſent dicendæ? Unam reſpondit Athanaſius, conſentientibúſque *Syro* Alexandrino & *Sergio* Conſtantinopolitano Epiſcopis, eam amplexus eſt ſententiam Imperator; cujus ſautores *Monotheletæ* poſtea dicti ſunt, & quæ magnas excitavit in Oriente turbas.

632.

Saraceni, favore Heraclii potentiores facti, cùm viderent Perſas ejus victoriis attritos, iis bellum intulerunt; eo ſucceſſu, ut *Othman* Saracenus Imperium Perſicum invaſerit, *Jezdegirdo* Perſarum Rege cæſo; unde *Æra Jezdegirdica*, quâ utuntur Perſæ.

Muhammedi verò in Arabia ſucceſſit propinquus ejus *Abubecher*, qui *Chalipha* dictus eſt, hoc eſt, *Succeſſor*, quod Muhammedis ſucceſſoribus nomen κατ' ἐξοχὴν inditum. Huic biennio pòſt ſucceſſit *Omar*, qui, imperante Heraclio, Ægyptum, Palæſtinam ac Syriam invaſit.

639.

Sergius, Patriarcha Conſtantinopolitanus, hoc anno Monotheletarum dogma in Synodo propterea coacta, curavit Catholicum pronuntiari, ejúſque *expoſitionem*, Ἔκθεσιν, nomine Imperatoris, edidit; quam miſit in Italiam, ut ei ſubſcriberent Epiſcopi Romani, alioquin ab Imperatore non confirmandi; quod tunc poſtu-

la-

A. C

ſabatur, ut rata eorum electio haberetur. Noluit tamen ſubſcribere *Severinus*, qui tunc temporis electus fuerat, haud multò poſt vitam cum morte commutaturus, ut & ipſe Sergius.

641.

Heraclius, poſt triginta annorum regnum, hydrope obiit; cui ſucceſſit illico *Conſtantinus* filius, poſt quatuor menſes à *Martina* Noverca veneno ſublatus, quæ ei *Heracleonem* filium ſubſtituit. At vix elapſis ſex menſibus, ipſa cum filio à Conſtantinopolitano Senatu Imperio remota eſt; & filio quidem, ne umquam ad Imperium adſpirare poſſet, nares ſunt reſectæ, Martinæ verò lingua. In ſolio collocatus eſt *Conſtans*, Conſtantini filius.

645.

Dum in Galliis regnarent, diviſo Imperio, *Sigebertus* & *Ludovicus* fratres, *Dagoberti* filii; *Rotarithus*, Rex Langobardorum, leges Gentis ſuæ, quæ hactenus memoriâ tantùm & uſu conſervatæ fuerant, in ſcripta retulit, libro omnes complexus, qui etiamnum exſtat.

648.

Cùm multi Epiſcopi Afri, aliique alienarentur à Conſtante, propter Monotheliſmum; Edicto, quod *Typum* appellavit, vetuit ne quiſquam de Chriſti voluntate loqueretur, ut oppugnaret contrà ſentientes. At *Theodorus* Papa, cùm crederet ſic vetari ſer-

mones

A. C.

mones de duabus Chriſti naturis, Typum ut impium damnavit. Conatus eſt anno ſequente Imperator, per *Olympium* Ravennæ Exarchum, cogere ad ſubſcriptionem Typi Italiæ Epiſcopos, ſed fruſtra fuit.

Interea Saraceni Cyprum & Siciliam, aliáſque invaſerant inſulas, & potentiores in dies fiebant; non ſatis eorum incrementis adverſante Conſtante Imp. qui pacem ab iis pecuniâ redimere coactus eſt.

653.

Narrat *Cedrenus Maviam* ducem Saracenorum, Rhodo occupatâ, inveniſſe fragmenta Coloſſi, qui ante annos DCCC LXXV corruerat terræ motu, cùm per octingentos fermè annos ſtetiſſet. Erat altus LXXX cubitos, & ita divaricatis ſtabat cruribus, ut naves inter ea tranſire poſſent. Ait Cedrenus DCCCC Camelos fragmentis ejus oneratos; unde, cùm Camelorum onera ordinaria ſint DCCC librarum, ſequeretur pondus ejus fuiſſe pluſquàm ſepticenties millium librarum æris. At parum veriſimile videtur æs adeò neglectum fuiſſe, ut nullus Imperatorum Chriſtianorum dignatus fuerit id tollere, ad hæc uſque tempora.

Sequente anno, claſſe victus eſt à Mavia Conſtans Imp. cùm ſomniaſſet nocte præcedente ſe eſſe Theſſalonicæ; quod conjectores

A. C.

res ſomniorum interpretati ſunt, quaſi Deus ei dixiſſet: θὲς ἄλλῳ νικὴν, *alii victoriam concede.*

Eodem anno, Arabum, qui Perſarum Imperium occupaverant, Regi Othmani interfecto ſucceſſit *Hali*, quem Muhammedi æquiparant Perſæ.

663. Saraceni inteſtinis bellis turbati tempus dedere Imp. Conſtanti in Italiam eundi, ubi initio quidem variis cladibus Langobardos affecit; ſed ab illis poſtea aliquoties victus in Orientem redire coactus eſt, quò cùm regrederetur occiſus eſt in balneo, dum Syracuſis eſſet.

668. Electus eſt in ejus locum quidam *Mizizius* Armenus, qui mox à *Conſtantino* Conſtantis F. victus & occiſus eſt. Hic Conſtantinus, quòd imberbis Conſtantinopoli profectus eſſet, rediiſſetque barbatus, dictus eſt *Pogonatus*.

Saraceni, ſub ejus Imperio, Africam invadere cœperunt, & in Siciliam iterum claſſe advecti, omnia latè populati ſunt.

672. Idem in aliis Imperii Provinciis fecerunt, & ipſam Conſtantinopolin claſſe aggreſſi ſunt; ſed à Conſtantino fortiter ſunt repulſi, ut & à *Bamba* Hiſpaniæ, ad cujus littora appulerant, Rege.

Bul-

A. C.

678.

Bulgari, ſic dicti à *Volga* vel *Bulga* fluvio, ex Septentrionalibus littoribus Euxini Ponti in Thraciam uſque effuſi Romano Imperio graves eſſe cœpere; & ad tantam pervenerunt potentiam, ut tributum eis pendere cogeretur Imperator.

681.

Poſt longas diſceptationes, tandem congregata eſt Conſtantinopolin Synodus Sexta Oecumenica; in qua damnati ſunt Monothelitæ, adnitentibus præſertim Occidentalibus Epiſcopis.

685.

Quadriennio pòſt, mortuus eſt Imperator Conſtantinus, ſucceſſitque ei *Juſtinianus* II. filius; qui initio Imperii Saracenos ex Armenia expulit, tributúmque pendere coëgit. Sed brevi poſtea pacis leges neglexerunt, remotis ex Libano monte præſidiis Cæſarianis, quæ ea loca inſederant. Imperator iratus eis bellum denuntiat, licèt jam tributum ſolito majus offerrent, & ſubmiſsè pacem peterent. Vicit quidem eos imparatos, primo prælio; at corruptis, quos conduxerat, Sclavis, viciſſim vincitur, Armeniámque amittit.

692.

Decennio poſt Sextam Synodum, alia à *Callinico* Patriarcha Conſtantinopolitano convocata eſt, in qua, nomine Sextæ, plures edidit Canones;

A. C.

nones; atque inter alia permiſit Clericis habere uxores, modò iis tempore adminiſtrationis myſteriorum abſtinerent. Admiſſi ſunt ab Orientalibus Eccleſiis hi Canones, ſed rejecti ab Occidentalibus; atque ab hoc tempore ferè ſecreta fuit communione Conſtantinopolitana Eccleſia à Romana.

694.

Cùm Juſtinianus II. multa crudeliter geſſiſſet, & de trucidanda plebe Conſtantinopolitana, per milites ſuos, cogitaret; *Leontius* Patricius, quem in vinculis habebat, liberatis captivis, Imperium occupavit; eúmque, naribus amputatis, exſulatum in Tauricam Cherſoneſum miſit, ubi per decennium vixit. Leontius ab initio Imperii Saracenos, qui Africam invaſerant, per Joannem fratrem, feliciter expulit; ſed haud multò pòſt, Joannes negligentiùs ſe gerens victus eſt; & cùm exercitus eum propterea ad pœnas poſceret, *Abſimarum*, qui & *Tiberius* vocabatur, Imperatorem creavit. Hic improviſò Conſtantinopolin petens, eam occupat, Leontio capto nares reſecari jubet, eúmque in Dalmatia Monaſterio includit.

698.

Barbara Francorum & vicinorum Regum nomina, belláque inter eos fermè perpetua hactenus omiſimus, quòd non tanti ſit ea noſſe; ſed piaculum eſſet omittere *Pippinum* Majo-

A. C.

Majorem Domûs, in Regum Galliæ Palatio, circa hæc tempora, ex Alpaïda Concubina ſuſcepiſſe *Carolum Martellum*, qui ei in eodem munere ſucceſſit. Reges Galliæ, hoc ſæculo, ſe ſe ignaviæ prorſus dederunt, & curam rerum omnium Majoribus Domûs reliquerunt; quò factum eſt, ut *Inertes*, Gallicè *Faineants*, cognominati ſint, ac tandem ad Pipini familiam tranſierit Galliæ ſolium.

703. Licèt ſæpiùs Abſimarus & *Heraclius* frater ejus Saracenos viciſſent, & ſatis feliciter Imperium adminiſtraſſent; cavere ſibi non potuerunt à Juſtiniano, qui ante Leontium imperaverat. Is enim, Bulgarorum copiis adjutus, cepit Conſtantinopolin, Abſimarúmque & Heraclium ex fuga retractos è mœnibus ſuſpendit, ac per novem annos Imperium tenuit. Primò quidem Bulgaris dignas egit gratias, ſed poſtmodum, fractâ pace, ingentem cladem intulit, quam graviſſimè ſunt paullò pòſt ulti.

709. Cùm *Rodericus* ſeditionum metu, Hiſpanis, quorum Rex erat, arma ademiſſet, urbiúmque mœnia diruiſſet, occaſionem præbuit *Walido* Arabum Regi tentandæ, per ducem *Tarichum*, Hiſpaniæ, & ſtatim quidem, claſſe emiſsâ, magnas inde agendi prædas. At biennio pòſt, advo-

A. C.

advocatus à *Juliano* Comite, cujus filiam ſtupraverat Rodericus, cum duodecim hominum millibus advectus in Hiſpaniam, caſtra munivit in monte Hiſpaniæ, ad fretum Gaditanum ſito, qui Calpe olim dicebatur, & poſtea propterea dictus eſt *Gebal-Tarich*, id eſt, *mons Tarichi*, unde nata vox *Gibraltar*. Hinc Saracenos expellere fruſtra conatus eſt Rodericus. Biennio integro, ibi remanſerunt viciniam populantes, donec adſcitis novis copiis, Roderico ſæpiùs victo, ac tandem interfecto, totam Hiſpaniam invaſerunt anno 713.

Interea Juſtinianus Imperator inauditis crudelitatibus, quas in Cherſoneſo exercuit, quòd in ea provincia ſibi ſtructæ eſſent inſidiæ, coëgit incolas ad eligendum Imperatorem *Philippicum*; cui paullò pòſt, oculis effoſſis, ſucceſſorem dedit *Rufus* militum Præfectus *Artemium*, qui eſt *Anaſtaſius* dictus. Itaque Philippicus pœnas meritas dedit, cùm & ipſe, paullò poſt raptum Imperium, Juſtinianum cum liberis interfeciſſet.

714.

Vices quoque ſuas paſſus eſt Artemius; exercitus enim, quem contra Saracenos in Phœniciam miſerat, duce ſuo occiſo, veritus iram Artemii, *Theodoſium* quemdam Syrum, tributorum collectorem, invitum creavit Imperatorem. Hic Conſtantinopolin venit, eam per

A.C.

ſex menſes obſedit, cepítque Imperatorem Artemium, & detonſum in Monaſterium Theſſalonicenſe detruſit.

716.

At duobus pòſt annis, *Leo* dux in Armeniam antea ab Artemio miſſus, qui hactenus pro hoc ſteterat, delatum ab Armenis & Saracenis Imperium adſumit, filiúmque Theodoſii capit; qui cùm invitus ad Imperium evectus fuiſſet, ſponte id abrogavit, & Epheſum profectus una cum filio Clericus factus eſt. Leo paullò pòſt, ope *ignis Græci*, ſeu pulveris noſtro, quo accenſo globi è tubis machinarum excutiuntur, haud abſimilis, ingentem Saracenorum claſſem incendit. De ejus ignis inventione, conſulendus *Iſaacus Voſſius* in Obſervat. Cap. XV. Novam eorumdem claſſem navium quadringentarum partim Leo, partim tempeſtates perdidere. Eodem anno, Imperator auctus fuit filiolo, qui cùm baptizaretur, aquam Baptiſmalem ſtercore fœdavit, unde *Conſtantinus* κοπρώνυμος dictus eſt. Anno verò ſequente, cùm Artemius, qui ad Bulgaros confugerat, eorum ope conaretur Imperium recuperare, ab iis traditus Leoni, occiſus eſt.

722.

Hiſce temporibus, *Carolus Martellus* Major Domûs apud Galliæ Regem, Saracenos, Pyrenæis ſuperatis, vicinas provincias devaſtantes,

A.C.

tes, vicit, & trans Pyrenæos retrogredi coëgit, multáque alia feliciter geſſit. *Radbodi* Friſiorum Regis, qui Galliam Belgicam obtinebat, filium *Adgillum* bello ad amplectendum Chriſtianiſmum adegit, & *Bonifacium* Anglo-Saxonem, juſſu *Gregorii* II. Pontificis, in Germania Evangelium prædicantem, auctoritate non parum juvit.

722.

Dicitur tunc temporis idem in Judæos conatus Leo Imperator, ſed infeliciſſimo eventu; quos enim Baptiſmum ſuſcipere coëgerat, ii vel aliò fugientes eum abjurarunt, vel ſe domibus incluſos, cum tota familia, combuſſerunt. Non multò pòſt, imagines ab Epiſcopis in Templa illatas, conatus eſt ejicere, qua in re adverſam expertus eſt plebem à Sacerdotibus incenſam. Gregorius Romanus Edictum ejus damnavit, & contractâ cum Langobardis amicitiâ, vectigalia ſolita Exarcho Ravennati, qui nomine Imperatoris Italiæ præerat, ſolvere detrectavit; & tandem effecit, ut Ravennâ ipſa pelleretur Exarchus, petiitque auxilium à Carolo Martello, qui anno DCCXXVI ingentem victoriam de Saracenis retulerat; ut ſi quid Leo vi in Italia aggredi vellet, Gallica ei opponerentur arma. Hic etiam Friſios Regis, in amplectenda Religione Chriſtiana, exemplum ſequi nolentes, rogante *Wil-*

A.C.

librordo, Epiſcopo Trajectenſi, armis ſuis ad fictum ſaltem Chriſtianiſmum adduxit.

Interea Leo haud æquè facilè debellabat in Oriente Iconolatras, pertinaciùs reſiſtentes; dum in Italia *Eutychius* Exarchus Ravennam recuperabat, à Venetis adjutus.

731.

Hoc anno, *Beda*, *Venerabilis* cognomine inſignitus, Anglorum Hiſtoriam Eccleſiaſticam abſolvit. Sequente verò, Leo *Irenen Chagani* Chazarorum Regis filiam, quam in Religione Chriſtiana educari curaverat, collocat Conſtantino filio, & acriter de imaginibus contendit cum Romano Epiſcopo, rogante ut iterum in Eccleſias inveherentur, Orientaléſque Epiſcopos Gregorianæ cauſæ faventes ejecit.

Licèt Saraceni Hiſpanias occupaſſent, *Pelagius* ex Gotthorum proſapia ortus, aliquam earum apud Aſtures partem ſervavit, & poſteris tranſmiſit; qua in re, non parum adjutus eſt ingentibus cladibus, quibus à Carolo Martello hiſce temporibus afflicti ſunt Saraceni. *Favila* filius ejus ſucceſſit, inde gener *Alphonſus*, qui genus ducens à Reccaredo, *Catholicus* inſtar hujus vocari voluit; quem titulum à ſucceſſoribus neglectum, *Ferdinandus* Arragonius denuò à Julio II. Epiſcopo Romano accepit.

A.C.

740.

Luitprandus, Langobardorum Rex, hoc anno Spoletano Ducatu ſpoliavit *Tranſamundum*, Romanique Epiſcopi ditionem populatus eſt. Ex quo enim Orientalium Impp. auctoritas minui in Italia cœpit, Romani Epiſcopi dominium Urbis & vicinorum locorum uſurparunt.

742.

Anno ſequente, tres Viri mortui ſunt, qui eo ævo maximam habuerunt auctoritatem, Leo Imperator, Gregorius III. Epiſcopus Romanus, Carolus Martellus, Major Domûs in Gallia. Primo ſucceſſit *Conſtantinus* Copronymus, alteri *Zacharias*, tertio *Carlomannus* & *Pippinus* filii.

Conſtantino, dum in Saracenos bellum gereret, Imperium rapere conatus eſt *Artavaſtus*, qui tandem tamen ab eo victus eſt. At *Walidus* Damaſcenus, Arabum Rex, eorum diſcordiâ uſus *Natoliam*, ſeu Aſiam Minorem, devaſtavit, & majora videbatur Imperio damna illaturus, niſi anno ſequente mortuus eſſet; quo etiam obiit Luitprandus, Langobardorum Rex, qui, niſi interceſſiſſet *Zacharias* Papa, *Eutychium* Exarchum Italiâ prorſus expuliſſet.

751.

Cùm Pippinus, Carlomanno Monaſticam vitam amplexo, omnia negotia in Galliis pro ar-

bitrio, ſub ignavo Rege *Hilderico*, adminiſtraret, poteſtate ſummâ non contentus, Regium etiam nomen ambiit. Itaque, miſſis ad Zachariam Romanum Epiſcopum legatis, ab eo impetravit, ut ſtupidum Hildericum Monaſterio addiceret, ipſe verò Rex conſecraretur; utpote Regio nomine dignior, ex Procerum judicio.

Aiſtulphus, qui tunc temporis Langobardis imperitabat, tandem Eutychium Exarchum Italia exegit, & ita finem habuit in Italia Orientalium Imperatorum poteſtas. Idem Aiſtulphus cœpit Romano gravis eſſe Epiſcopo, & & Româ potiri conatus eſt. *Stephanus*, qui Zachariæ ſucceſſerat, acriter reſtitit, & fruſtra à Conſtantino petitis auxiliis, ad Pippinum confugit; datis clam litteris quibus eum[1], ut ſibi adverſus Langobardum adjutor eſſet, orabat. Is tandem obtinuit ab Aiſtulpho, ut cum Pontifice inducias faceret. Sed cùm Aiſtulphus non ſtaret promiſſis, Stephanus ipſemet ad Pippinum iter anno DCCLIV ſuſcepit; à quo obtinuit, ut exercitu coacto Alpes ſuperaret. Itaque Pippinus Italiam ingreſſus, fuſis Aiſtulphi copiis, pacem tandem ei dedit; eâ lege ut Ravennam Pontifici traderet, reſtitueretque quæcumque ei eripuerat. Inde regreſſus in Galliam, anno elapſo, Aiſtulpho negligente fœdus, rediit in Italiam, victúmque iterum Aiſtulphum, ad ſimiles conditiones adegit,

A. C.

git. Hoc fuit potiſſimum poteſtatis Pontificiæ fundamentum, adeò ut Pippino & Carolo Magno omnia fermè debeant Romani Epiſcopi.

Interea Conſtantinus, convocatis CCCXXXVIII Epiſcopis, Septimam Oecumenicam Synodum cogit, in qua damnantur imagines, & *Idola* vocantur. Iconolatræ hanc Synodum non habent legitimam, quòd non conſenſerint Occidentales Epiſcopi.

759.

Juſaph, qui in Hiſpania Saracenis imperabat, nomine Regis Aſiaticorum Saracenorum, ob cladem acceptam à reliquis eo in Regno Chriſtianis, loco motus ceſſit *Abderameni*, qui Regium nomen ſumſit, & 27. annis Cordubæ regnavit.

763.

Iconolatræ negotia faceſſentes Conſtantino non potuerunt impedire, quin bellum inferret Bulgaris, iiſque devictis, Conſtantinopolin regreſſus triumpharet; licet Turcæ, per Caſpias Portas irrumpentes, ex Armenia magnas egerint prædas, quod & poſtea fecerunt, reportatis de ipſis Saracenis ingentibus victoriis.

766.

Haud multò pòſt, miſit ad Pippinum legatos, qui ei ſuaderent eliminandas imagines, quam rem in Gentiliacenſi Synodo inter Græcos

A.C.

& Latinos orta eſt diſceptatio, ſed nihil videtur decretum. Græci etiam Latinos incuſabant, quòd addidiſſent Nicæno Symbolo *Filióque*, ubi de proceſſione Spiritûs Sancti agitur, cùm eſſet tantùm antea: *Qui ex Patre procedit.*

768.

Hoc anno, quo, poſt ingentes turbas, electus eſt *Stephanus* III. Epiſcopus Romanus, obiit Pippinus, qui ſucceſſores reliquit *Carolum* & *Carlomannum* filios.

Iiſdem temporibus, cùm experientia docuiſſet, ſeditioſiſſimum eſſe Monachorum genus; Conſtantinus, in Europa & in Aſia, juſſit eos Monaſteriis egreſſos uxores ducere, & inter ſæculares vivere, niſi mallent abire in exſilium.

771.

Carlomannus, quarto Regni anno, moritur, Monarchiámque Gallicam totam Carolo fratri relinquit; qui haud multò pòſt filiam *Deſiderii*, Langobardorum Regis, *Bertham* ad patrem remiſit. Hic Exarchatum Ravennæ Stephano Papæ eripit, nec poteſt à Caroli legatis ullâ ratione compelli, ut eum reſtitueret; quo factum eſt, ut Carolus cum exercitu in Italiam ſe conferret & vi extorqueret, quod legatione non potuerat, finémque imponeret Langobardorum Regno. A ſecretis Deſiderio

fuit

A. C.

fuit *Paulus Diaconus*, vir eorum temporum doctiſſimus, & quem ſummo in pretio habuit Carolus, Princeps, ut tempora ferebant, eruditus. Diacono par fuit *Alcuinus* Anglus, Caroli Præceptor.

773.

Eum & hoc tempore & in poſterum maximè exercitum habuerunt Saxones, perpetuis rebellionibus. Interea obiit Imperator Conſtantinus; ſucceſſorémque reliquit *Leonem* III. filium, qui & filium avo cognominem *Conſtantinum* Imp. creavit, jurejurando primùm obſtrictis proceribus, ne alium regnare paterentur. Leo antea uxorem *Irenen*, matri cognominem, *Auguſtam* creaverat. Bulgarorum hæc Regis filia fuit, prior verò Irene Chazarorum Regis; quæ obſervanda, ne ὁμωνυμία confuſionem pariat.

779.

Dum Carolus Magnus in Hiſpania Saracenum Navarræ Principem vincit, in Syria quoque Leo de iiſdem magnam retulit victoriam. Hic adeò vehementer in Idololatras, ſeu Iconolatras exarſit; ut, repertis apud Irenen uxorem imaginibus, licèt ejus rei ſe conſciam negaret, ab ea ſe abſtinuerit. Paullò pòſt cùm obiiſſet, Irene nomine filii habenas Imperii ſumſit, & per decennium tenuit. Statim Imagines

A. C.

gines reſtitutæ ſunt, & Monachi ac Moniales in Monaſteria coacti.

Vivebat adhuc *Nicephorus*, Leonis frater, quem olim Copronymus Cæſarem creaverat. Eum cùm Proceres quidam in ſolium evehere tentaſſent, comprehenſum Irene, unà cum aliis fratribus, totondit & in Monaſterium coëgit.

786.

Irene hoc anno generale Concilium Conſtantinopoli, ad damnandos Iconoclaſtas, habere conata eſt, ſed plebis ſeditione turbatum eſt. At anno ſequente, Nicææ eſt habitum & damnati Iconoclaſtæ. Atque hoc Nicænum II, & Septimum Oecumenicum dictum eſt, ab iis qui Imaginum cultum probarunt.

Irenæ non ſatis cum Carolo conveniebat, quòd *Rachiſius* Dux Beneventanus ejus cliens à Carolo in ordinem redactus eſſet, cùm Epiſcopo Romano bellum inferret. Ideò ſuperba mulier in Italiam exercitum miſit, qui Langobardorum Regnum inſtauraret; ſed victus à Caroli copiis, re infectâ, Conſtantinopolin rediit.

788.

Hoc anno Normanni, ſeu Dani, primùm tribus dumtaxat navibus in Britanniam appulſi, littora depopulati ſunt.

Irenes interea Imperium Proceribus gravius in dies erat, ſed cùm animadvertiſſet quoſdam filio favere, eos in Monaſteria detruſit, & coë-

A. C.

git populum Conſtantinopolitanum ſibi, omiſſo filio, dicere ſacramentum. Sed non potuit impedire, ne anno ſequente à conſentientibus exercitibus Conſtantinus in paterno collocaretur ſolio. Verùm hic antea votis omnium ad Imperium vocatus, ſequentibus annis ſæpiùs victus, omnibus ferè exoſus factus eſt; & ne Patrui ſibi fortè præferrentur, eis oculos effodi, & linguam ſecari juſſit, quo facinore odium in illum magis incenſum eſt.

792. Hiſce temporibus, vixit *Georgius Taraſii*, Patriarchæ Conſtantinopolitani, Syncellus, qui in ſuum Chronicon Africani & Euſebii Chronica tranſtulit; & *Joannes Mailroſius* & *Claudius Clemens* Scoti, qui Carolo auctores fuere jaciendi fundamenta *Academiæ Pariſienſis*, incitante præſertim Alcuino.

794. Paullò pòſt, trecenti fermè Epiſcopi, ex tòto Caroli Regno, præter Abbates plurimos, *Francofurtum* convenere; ubi primùm damnati ſunt quidam Epiſcopi Hiſpani Neſtorii dogmata, ut videbatur, ſequuti; deinde actum eſt de Nicæna II. Synodo, cui per Legatos præfuerat, & quam adprobaverat *Adrianus* Papa. Decretum eſt cultum Imaginum impium eſſe, ejúſque adprobatores erraſſe, Nicænæque adeò Synodi

Ca-

A. C.

Canones eſſe rejiciendos, quamvis Romano Epiſcopo adprobatos.

Dum hæc gerebantur in Occidente, Conſtantinus, *Mariâ* uxore repudiatâ, ſuaſu Irenes Matris, quæ eum plebi magis exoſum reddere cupiebat, ut ad ſe iterum traheret Imperium, alteram *Theodeten* nomine duxit, quod ſummopere Conſtantinopolitanos offendit.

797.

Tandem mater ita Proceres ſibi conciliavit, ut biennio pòſt eum curaverit comprehendi, & oculis privari; quod tantùm creavit ei mœrorem, ut paucis pòſt diebus obierit, Irene ad ſe rerum adminiſtrationem rapiente. Ea paullò pòſt *Nicephorum* & *Chriſtophorum* viri fratres occidit, atque ita tandem Leonis Iſauri genus exſtinxit. Dein Legatos de pace acturos miſit ad Carolum, qui eos honorificè excepit.

800.

Sequente anno, Romam Carolus contendit, ut judicaret de Pontifice, qui multorum ſcelerum accuſatus, malè habitus fuerat, eique juranti ſe innocentem eſſe pepercit. Deinde cùm die Chriſti natali in Sancti Petri Baſilicam ſe conferret, ſalutatus eſt à *Leone*, & à toto Romano Populo *Auguſtus* & *Imperator Occidentis*.

Graviter hoc tuliſſe dicitur Irene, ſed poſtmo-

modum, cùm de ea matrimonio ſibi conjungenda ageret Carolus Imperator, eſt ab ea agnitus. Verùm non proceſſit matrimonium, quòd eo ipſo tempore, quo Caroli Legati Conſtantinopolin advenerant, à *Nicephoro* Patricio Imperio dejecta eſt, atque in arctam cuſtodiam in Leſbum inſulam miſſa. Nicephorus hic novem fermè annis Orientem rexit, Carolus verò Occidentem ex quo Imperator ſalutatus fuerat quatuordecim; obiit enim initio anni DCCCXIV. Imperator fuit & eruditus & bellicæ rei adeò peritus, ut numquam, ubi ipſe adfuit, ejus exercitus victi fuerint.

XII. EPOCHA.

Imperium Caroli Magni.

SIc tandem pervenimus ad ultimam noſtram Epocham, ſumtam ex Imperio CAROLI MAGNI, quâ undecimam Hiſtoriæ noſtræ Periodum claudi oportuit; nec quidquam nobis ſupereſt, niſi poſtquàm tantum & ſcelerum & errorum numerum, quibus perpetuò diſtincta eſt humani generis hiſtoria, congeſſimus, profiteamur neminem nobis videri aut ſapientiæ, aut ſanctitatis perfectum exemplar, præter uni-

cum Servatorem Noſtrum Jesum Christum; quem ſolum, ut per omnia eum imitaremur, nobis ejus, atque omnium noſtrûm Pater Opt. Max. propoſuit. Ei sit Laus et Gloria.

FINIS.

Hol 1468622

XXXXVI
A 10
BIB